

De Hispanorum Primogenijs

quem dixit ibi Cynus col. 2. non esse absolutum contractum, nisi cum v-
traque pars asseuerat sibi placere: cui Bar. Bal. Sali. & ceteri Scrib. ibi adsti-
pulatur. tex. in §. in his institu. de empr. & vendi. l. consensu. ff. de actio. &
obli. l. 1. ti. 11. par. §. 1. 54. & 91. & 93. & 105. ti. 8. par. 3. idque comprehendit-
ur ex decis. l. 17. Tau. ibi. *A la persona a quien la biziere, o a quien su poder hu-
niere.* & l. 44. Tau. ibi. *A la persona en quien lo biziere, o a quien su poder hu-
re.* quæ hodie sunt. l. 1. ti. 6. lib. 5. & l. 4. ti. 7. cod. lib. in nouis ordina. Ex qui-
bus legibus constat requiri acceptationem meliorati, vel vocati ad Ma-
ioratus successionem, vel procuratorum illorum, vt melioratio, vel Ma-
ioratus institutio irrevocabilis efficiatur.

¶ Sed dubitari solet, vtrum Maioratus per viam contractus, seu donatio-
nis in fauorem absentis cum clausula constituti, vel similibus institutus,
quem Notarius nomine absentis acceptauit, reuocari valeat ante absen-
tis rati habitationem, vel acceptationem.

- 67 ¶ Qua in re in primis præmittendum est, ex hac Notarij, vel tabellionis
acceptatione acquiri vocato ad Maioratus successionem etiam absen-
ti vtilem actionem ad ipsius Maioratus successionem sine cessione etiam
ante rati habitationem, glo. ordi. in l. 2. verb. Publicum. ff. rem pupil. fal-
uam fore. vbi Bart. nume. 3. & Alexandr. in addition. ad illum. glo. in l.
non aliter. verb. *Seruo publico.* ff. de adoptio. vbi communiter Scribent. id
notant. Tiraquel. qui omnes id ipsum opinantes copiosissime recensuit,
de iure consti. 3. parte, limita. 30. nume. 23. Ruinus consil. 119. nume. 7. libr.
1. Boerius decisio. 172. numer. 5. decisio. Pedemonta. 33. numer. 4. vbi hanc
communem opinionem appellat Molineus consil. 60. nume. 9. & 10. Go-
zadi. consil. 87. nume. 14. Parisi. consil. 82. nume. 1. & 2. lib. 1. Sylua. conf. 22.
nume. 2. Neuiza consil. 35. numer. 22. Ioan. de Amicis consil. 126. numer. 5.
Portius consil. 176. nume. 25. Rolandus Valle consil. 19. nume. 17. vbi eam
opinionem post superius citatos communem esse proficitur plura ad idē
adducens: eaque opinio proculdubio vera atque communis est, aduersus
opinionem multorum, quos sigillatim enumerat dicta decisio. Pedemō-
ta. 33. num. 2.

- ¶ Hoc autem præsupposito dubium in hoc versabitur, vtrum scilicet hæc
utilis actio absenti reuocabiliter, aut irrevocabiliter ante eius rati habi-
68 tionem acquiratur. In quo dubio plures censuerunt eam actionem vti-
lem irrevocabiliter in absentem ex acceptatione Notarij transferri, quos
sigillatim recensuit omnium latissime Tiraquel. de iure constitu. 3. parte,
limita. 30. numer. 49. & 66. Idque etiam sequutus fuit Illustris. D. Dida-
cus de Couarruias in Rubri. de testament. 3. parte, numero. 13. fina. verb.
Idem resolu. lib. 1. c. 14. nume. 11. cum sequentib. Andr. ab Exea in Rubri.
de pa-

de pactis numer. 185. & Carolus Molineus in addition. ad Alexandr. conf. 204. lib. 7. eamq; opinionem communem esse profitentur Gozadi. conf. 87. circa finem. Iulius Clarus lib. 4. senten. §. donatio. q. 13. versu. Primo ergo casu. Rolan. Valle qui latissimè id prosequitur conf. 19. num. 16. cum sequen.

¶ Contrariam autem opinionem, imò q; in hoc casu utilis actio reuocabiliter, non autem irrevocabiliter transferatur, & per consequens, quòd ea donatio possit ante absentis rati habitationem reuocari, veriorē esse profitetur Alberi. in. l. nec ei. §. eorum. ff. de adoptio. referens ad id Andree de Pisis, & Guillelm. de Cugno, & alios: id ipsum etiam dixit Bald. ibidem Paul. Castren. consil. 155. incipien. Visis his. num. 2. & 3. lib. 2. Decius in. l. certi conditio. §. si nūmos. numer. 2. ff. si certum petatur. & in. l. quo tutela. §. nec paciscendo. num. 3. ff. de reg. iur. Idem Decius in. l. i. num. 22. C. de pactis, & in. l. contractus. num. 18. ff. de reg. iur. & consil. 247. num. 5. & consil. 432. num. 26. Alciatus Parergon lib. 3. cap. 13. Curtius Iunior conf. 55. num. 8. Grattus conf. 25. num. 37. lib. 1. Parisius conf. 12. num. 110. cum sequen. lib. 2. Chassaneus conf. 7. num. 41. & conf. 59. num. 18. Rubeus in repetitio. l. non solum. §. morte. num. 9. ff. de noui oper. nuntia. & consil. 132. num. 2. Alcia. qui hanc opinionem cōmunem esse profitetur in. c. cūm contingat. num. 11. cum sequen. de iure iuran. Idem Alcia. in. l. 2. §. ex his. nu. 13. ff. de verb. oblig. Carol. Ruinus conf. 119. n. 8. lib. 1. & alibi saepe Scrib.

¶ Quod in Hispanorum Primogenijs potiori ratione dici poterit, quæ non merè donationes, sed potius ob causam censenda sunt, & in quibus vocatus ad Maioratus successionem ad plures etiam leges & conditiones obseruandas astringitur: quæ non modicum grauumen asferre solēt. Effet nanque absurdissimum vocatum ad Maioratus successionem ad tot vincula & grauamina absq; eius acceptatione astringere. Non enim est lex quæ eam potestatem Notario tribueret, vt valeat absentem absq; eius rati habitatione ad aliquid efficiendum astringere.

¶ Imò pluribus placuit, opinionem dicentium, ex Notarij acceptatione acquiri vtilem actionem sine cessione, intelligendam esse in iudicialibus stipulationibus, nec ad extra iudiciales extendi posse: idque apertè comprehenditur ex his quæ dixerunt Guido de Suza & Cynus in. l. non aliter. ff. de adoptio. vbi Baldus colum. 1. id ipsum opinatur: idem Baldus in. l. nec ei. §. satisfactio. colum. 1. in fine. ff. de adoptio. Iacob. Butri. in. l. 1. ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. Innocen. in cap. dudum. de conuersio. coniuga. Aretinus in. l. Pannonius. colum. 5. ad medium. ff. de acquirend.

De Hispanorum Primogenijs

hæred. Angel. in. §. serui autem. col. 1. institut. de iure perso. Angel. conf. 73. incipi. In statuto. col. fina. Quæ opinio etsi iure cōmuni considerato dubia sit, ex his quæ opinati fuerunt Bart. in. l. 2. ff. rem pupil. saluam fore, & plures alij quos nominatim recensuit Tiraquel. de iure consti. 3. parte, limita. 30. n. 49. Hodie tamen approbari videtur ex. l. 7. titu. 11. parti. 3. ibi. *E aun dezimos, que los juzgadores y escriuanos de concejo que escriuen con ellos pueden recibir promission en nōbre de otro, es lo seria si la recibiesse en nombre de algū huerfano, prometiendole el guardador que le almēre guardasse a la persona del huerfano, e a sus bienes, o si la recibiesse en juyzio de la vna parte en nōbre del otro sobre algun pleyto.* Quæ lex in hoc visa fuit sequi opinionē dicentium, ex stipulatione Notarij non acquiri actionem vtilem sine cessione, nisi in iudicialibus, seu fauore pupillorum: quam opinionem plures sequuti fuerunt quos refert Tiraquel. d. limita. 30. n. 17. & n. 30. cum sequen. Idq; probabile videtur, tametsi Grego. in. d. l. 7. partitarum, verb. *Semejante.* dixerit illā legem intelligendā esse, nisi Notarius tanquā persona publica stipulatus fuerit: quia eo casu poterit indistinctē etiam in extraiudicialibus stipulari: namque intellectus diuinatorius est, & etiā parui momenti, cum Notarius semper tanquam publica persona stipulari censendus sit, vt resoluit Bal. in. d. l. nec ei, §. satisfactio.

¶ Vtq̃ue autem in hoc dicendum sit, prædicta tamē opinio, q̃ scilicet ex stipulatione Notarij acquiratur actio utilis sine cessione reuocabiliter non autē irreuocabiliter, ad eō vera est: vt nō solū procedat respectu ipsius donatarij, sed etiam respectu donantis, seu Maioratus instituentis. Idcircoq; non solū vocatus ad Maioratum, sed etiam Maioratus institutor Maioratum ante eius ratihabitionem reuocare poterit. Non enim debet effectus contractus claudicare. l. Iulianus. §. si quis à colludēte. ff. de actio. empti. & vendi. claudicaret autem, si Maioratus institutor astrictus esset, vocatus tamen ad ipsius Maioratus successiōem omni obligatione solutus foret: perindeq̃ue necessariō dicendum est, reuocandi facultatem tam Maioratus institutori, quā successorī præstandam esse, prout Scrib. paulo ante citati non obscurē censuerunt.

72 ¶ Ex quibus reiicienda est opinio quēdam, quam probare videtur Carol. Ruinus conf. 119. n. 8. lib. 1. & cōfil. 126. n. 10. & cōfil. 172. n. 16. eod. lib. & conf. 47. n. 4. lib. 5. vbi sentit acquiri donationem reuocabiliter respectu donatarij in hunc sensum, q̃ donatarius si vult, etiam post Notarij acceptationem poterit donationem repudiare: non tamē dicit, q̃ donans possit interim donationem reuocare. Quod etiam expressiūs dixit Tiraquel. de consti. 3. parte. limita. 30. num. 64. 65. & 66. Rolan. Valle. d. cōfil. 19. Hæc nāq; omnia iuris principijs consideratis subsistere non possunt.

Ex

¶ Ex eisdem etiam cessant plura dubia; quæ à Doctoribus frequentissime tractari solent: vtrum scilicet post Notarij acceptationem & ante absentis rati habitionem possit donatio reuocari, tem primò donatā alteri donando. De quibus per Paul. Castren. conf. 135. n. 3. lib. 2. & Decium consil. 226. n. 8. Cagnolum in l. fina. n. 272. C. de pactis, & alios quos refert Iulius Clarus lib. 4. receptarum senten. §. donatio. versu. Aut verò. vbi ipse in huius questionis resolutione multum insudauit. Nam cum ex supradictis constet donantem posse reuocare donationem, etiam post Notarij acceptationem ante absentis rati habitionem: à fortiori id ipsum dicendum est, quando res secundò donata fuit: ex eo namque censetur prima donatio reuocata, & in alterum translata. l. pacta nouissima. cū simil. C. de pactis.

¶ Sed controuerti solet, vtrum in Maioratu & alijs donationibus, quæ pluribus ordine successiuo fiunt, sufficiat acceptatio primi donatarij: vt respectu cæterorum Maioratus, vel donatio irreuocabilis fiat: an autem omnium acceptatio requiratur, adeò vt non obstante acceptatione primi respectu cæterorum ea donatio reuocari possit. Quæ in re Bar. per tex. ibi in l. qui Romæ. 3. Flavius. n. 1. ff. de verb. oblig. resoluit: quòd si in donatione facta alicui post eius mortem Ecclesia, seu alius tertius substituitur, q̄ potest donans modum, seu pactionem in vtilitatem Ecclesie, seu alterius tertij adiectam reuocare. Pro cuius opinione est tex. in l. 3. ff. de fer. exportat. & in l. 1. C. si mancip. ita sue. alie. & in l. Aristo. ff. de dona. in prin. & in l. 3. ff. de his qui sine manu ad liber. perue. Ex quibus iuribus Bart. opin. sequitur Bal. qui in hac opinione videtur residere in l. cum à focero. nu. 5. cum seq. C. de iure doti. idem Bal. conf. 337. n. 2. lib. 5. Ang. in l. quoties. C. de dona. quæ sub modo. Imol. in c. potuit de loca. col. penul. Roma. in l. sed si hac, §. profututa. ff. de in ius vocan. Cuman. Ioan. de Imol. & Areti. Soci. n. 6. Alex. nu. 8. Iass. num. 14. Zasius. n. 7. cum sequen. in d. §. Flavius. vbi Soci. & Iass. eam opinionem communem esse profitentur. Id ipsum etiam dixit Iass. in l. 2. nume. 66. C. de iure emphy. Socin. consil. 115. nume. 12. lib. 4. Cagno. in l. id quod nostrum. n. 12. ff. de reg. iur. Carol. Ruinus consil. 182. num. 21. versu. Nec obstat. lib. 1. Andr. ab Exea in Rubr. de pactis. n. 143. D. Dida. de Couarru. resolu lib. 1. c. 14. num. 17. Grattus conf. 25. n. 39. lib. 1. Iulius Clarus lib. 4. recep. senten. §. donatio quæst. 13. versu. Secundus est articulus. Aymon. conf. 135. n. 10. Rubeus consil. 117. n. 10. Beroius in. c. in præsentia. de probatio. n. 80.

¶ Contrariam autem sententiam, imò q̄ donatio à primo donatario acceptata non valeat respectu sequentium reuocari, veriore, atque magis communem esse opinati fuerunt Paul. in l. in Insulam §. fina. nume. 3. ff. de lu. mati. idem Paul. in l. si pecuniam. in princip. & ibi Roma. ff. de con-

De Hispanorum Primogenijs

di. causa data. X Suarez in l. quoniam in prioribus. in declaratio. l. Regni, quæst. 8. nume. 2. idem allega. 16. colum. 3. Pala. Ruuios. §. 14. in fine. Guil-
 lel. Benedi. in repetitione. c. Rainūtius. de testa. verb. Si absque liberis. el
 segundo. nume. 23. Decius consi. 239. nume. 5. idem consi. 58. num. 3. Chassa
 neus consi. 53. nume. 55. cum sequen. Carolus Ruuius consi. 7. num. 29. lib. 1.
 idem consi. 36. num. 29. cod. lib. Petrus Duchas reg. 216. in fine, & alibi sæ-
 pe Scribentes.

¶ Sed, quoniam articulus hic pluries in forensibus controuersijs contin-
 gere solet, libet illum congrua distinctione resolvere.

¶ Aut enim agimus de donatione quæ alicui facta est: ita vt eo moriete
 in alium, vel alios transferatur, nec ad vltiores protrahenda sit.

¶ Vel de illa quæ sit iure Maioratus, vel eo pacto, vt res perpetuò in fami-
 lia conseruetur.

¶ In primo casu dicendum est, eam donationem ab ipso donante reuoca-
 ri posse: nisi à tertio acceptata fuerit. Cùm enim ex hac dispositione duæ
 donationes resultent: vna in fauorem primi, alia autem in fauorem secū-
 di: prout supra lib. 1. c. 1. n. 17. latius ostendimus: constat vtramq; donatio-
 nem eodem iure censendam esse: ita vt sicut prima necessariò acceptan-
 da fuit, ita etiam in secunda id ipsum dicendum sit. Non enim est dabilis
 aliqua ratio differentię inter primam & secundam donationem, in qua
 speciei opinio Bart. in d. 5. Flauius. necessariò sequenda erit: nisi donatio et-
 iā à secundo acceptata fuerit. Tunc namque sicut respectu primi donatio
 reuocari non poterat, ita etiam nec respectu secundi reuocari poterit.
 Sicque intelligenda est opinio eorum, qui aduersus Barto. conspirarunt,
 prout optimè considerat Decius consi. 58. nume. 3. vbi in id allegat Baldū
 & Ioannem de Imol. Julius Clarus lib. 4. §. donatio. quæsti. 13. vers. Secun-
 dus casus. & est de mente omnium Scriben. qui Bart. opinionem sequuti
 fuerunt: qui omnes proculdubio contrarium sentiunt, quando donatio à
 tertio acceptata fuit.

¶ Quod ad eò verum est, vt opinio Bart. sequenda sit, etiam quando No-
 tarius pro tertio absente acceptauit: cùm enim, vt superius diximus &
 probauimus, donatio reuocari possit etiam post Notarij acceptationem,
 nisi donatarius eam ratam habuerit: cōsequens est, vt sicut hoc in primo
 donatario procedit, similiter etiam id ipsum in secundo donatario dicen-
 dum sit. Non enim est dabilis ratio differentię inter primum & secun-
 dum donatarium, prout omnes qui Bart. opinionem sequuntur, apertis-
 simè censuerunt. Difficultasque in eo versabitur: vt rium scilicet donatio,
 quam Notarius pro absente acceptauit, valeat ante absentis rati habitio-
 nem reuocari. Atque idcirco cùm superius eius sententię fuerimus, quòd
 dona-

donatio etiam à Notario acceptata ante absentis rati habitationem reuocari possit: necessariò id ipsum in casu de quo agimus, sequi debemus. Idque verum mihi videtur, tametsi contrariam sententiã, imò quòd sententiæ Bart. locus non sit, interueniente Notarij acceptatione, veriore esse profiteantur Decius. d. consil. 58. nume. 3. conf. 239. nume. 5. & Socinus Iuni. consil. 118. nume. 13. libr. 2. atque. D. Didacus de Couarruias, qui plura refert lib. 1. resolu. c. 14. nume. 11. & Iulius Clarus lib. 4. §. donatio. quæst. 13. versu. Secundus casus. Nec mirum est, quòd tot viri grauissimi hanc sententiam in casu de quo agimus probauerint: cum prope omnes eius fuerint sententiæ, vt quælibet donatio post Notarij acceptationem reuocari non possit: & qui in ea specie illam sententiam probauerunt, necessariò etiam in hoc casu illam amplecti debent. Ex quo deducitur, huius articuli resolutionem à prædictæ opinionis veritate pendere.

¶ Hæc autem Bart. opinio forsan non admittenda erit, vbi tertius in cuius fauorem donatio post mortem primi facta fuit, eo tẽpore infans esset: eius namque fauore donatio tanquam iam acceptata atque infanti acquisita censenda erit: donatio namque fauore infantis eidem acquiritur irreuocabiliter absque acceptatione. l. iubemus. ibi. *Nisi infantes sint, qui & sine consensu etiam hoc modo sui iuris efficiuntur.* C. de emancip. liber. vbi probatur, quòd quauis emancipatio absque consensu & voluntate emancipati fieri non possit, hoc tamen fallit in infante, qui etiam sine consensu & acceptatione sui iuris efficitur: per quem text. dixit Decius conf. 245. nume. 3. quòd donatio facta infanti non exigit acceptationem, vt perfecta & irreuocabilis efficiatur: quod etiam respectu tertij, qui tẽpore quo facta fuit donatio natus non erat, dici poterit: prout considerat idem Decius. d. consil. 245. num. 2. & 3.

¶ In secundo casu, quando scilicet agimus de donatione iure Maioratus, vel aliter perpetuò familiæ facta, dicendum erit proculdubio subsequuta primi acceptatione, nullo pacto eam donationem respectu sequentiũ reuocari posse: cum enim ea donatio perpetua futura sit, atque in totius familiæ fauorem facta fuerit: consequens est, vt nomine familiæ à primo acceptata fuisse censeatur, aded vt nec vltiorem acceptationem exigat: nec enim possibile esset quòd ab omnibus acceptaretur. Idcircoque lex eam acceptationem, quæ secundum rei naturam fieri possit, admittit: relicto namque familiæ ius agendi nomine familiæ & omnia alia faciendi proximiori defertur. l. peto. §. fratre. ff. de lega. 2. l. cum ita legatur. §. in fideicommissio. vbi per Scriben. ff. eod. Et esset absurdissimum ad efficiendum Maioratum irreuocabilem, requiri acceptationem infantium, & nasci-

De Hispanorum Primogenijs

nascenturorum : & cum horum respectu reuocari nequeat, vt paulò ante ostensum est: constat id ipsum dicendum esse in illis, qui eos præcedunt: ne bona Maioratus deuenire debeant ad remotiores, proximioribus exclusis: quod apertissimè hodie ex legibus Regijs decisum est, prout constat ex decis. l. 17. & 44. Tauri: vbi sola traditio facta primo vocato ad Maioratus successionem efficit Maioratum ipsum irreuocabilem simpliciter tam respectu ipsius, quàm sequentium. Id què in Maioratus frequenter obseruari solitum est, atque verum esse profitetur Anto. Gome. in l. 40. Tauri, nu. 34.

76 ¶ In hac autem re annotandum est, non requiri expressa in acceptationem, sed donatarij præsentiam simul cum eius taciturnitate acceptationem inducere: quod profitentur Ang. consil. 183. nume. 3. cuius opinionem communè atque veram esse profitentur Curtius Iuni. in Rubri. C. de pactis, nume. 10. Illustrissimus. D. Didacus de Couarruias qui plura refert in Rubr. de testa. 3. parte, nume. 13. vers. Verùm si donatarius. Cagnol. in l. semper qui non prohibet, nume. 3. ff. de reg. iur. Menchaca lib. 2. contro. uer. illustrium. c. 62. nume. 11. cum sequen. Andr. ab Exea in Rubr. de pactis, nume. 98. Iulius Clarus. d. §. donatio. quæst. 14. Sed id ipsum etiam ex actibus tacitis deduci poterit: prout ex pluribus probat Tiraquel. de consil. 3. parte, limita. 30. nu. 11. cum sequen.

¶ Hæc autem acceptatio mortuo donante nullo pacto fieri potest, quasi iam res integrâ nō sit, hereditique donantis præiudiciū in acceptatione versetur: prout opinati fuerunt Paul. consil. 195. num. 9. & 10. lib. 2. Decius consil. 226. nume. 8. Anto. Rubeus consil. 132. numero. 2. Chassaneus consil. 7. num. 38. Tiraquel. de consil. 3. parte, limita. 30. num. 73.

77 ¶ Sed hæc opinio nullo iuris fundamento fulcitur: cum enim ex parte donantis donatio perfecta sit, nec ab illo fuerit ante acceptationem reuocata: nihil impedit, quin eo mortuo sequi valeat acceptatio: nec hæredum præiudiciū in consideratione est, cum ipsi cum defuncto donante vna atque eadem persona esse censeantur: tex. in Authen. de iure iuran. à mortuè præstito. §. 1. colla. 5. Ex quibus id optimè probat Illustrissimus Dominus meus Didacus de Couarruias in Rubr. de testa. 3. parte, nume. 13. vers. Verùm si donatarius. cuius opinio vera mihi videtur: & quamuis ipse ad hoc probandum præcipuum fundamentum efficiat, in hoc quòd scilicet ante acceptationem donatio ab ipso donante reuocari non possit: cuius contrarium superius probauimus. Hoc tamen non obstante, eius opinio alijs rationibus sustineri potest: quamuis enim donatio hæc reuocari possit, nullo tamen iure cautum inuenitur, quòd morte donantis reuoce-

reuocetur, imò communiter opinari solet, ad heredes donantis ius illam reuocandi non transire: prout in. d. §. Flavius. Bart. nume. 1. Alexand. nu. 2. Lass. nume. 24. annotarunt: vbi Soci. eam communem opinionem esse affirmat. Quod etiam Andr. ab Exea de pactis nume. 74. & D. Didacus de Couarruuias resolu. lib. 3. cap. 14. nume. 17. & Iulius Clarus lib. 4. recep. senten. §. donatio. quæst. 13. ad finem profitentur. Esset autem inutilis hæc opinio, si à donatario ea donatio acceptari non posset.

¶ Similiter etiam dici solet, mortuo donatario eius heredes non posse donationem acceptare: in qua opinione videtur residere Tiraquel. qui plura in vtraque partem adducit, de iure consti. 3. parte, limita. 30. nu. 68. cum sequen. atque Alcía. in. c. cum contingat. nume. 324. cum sequentib. vsq; ad nume. 331. & in. l. 2. §. ex his. nume. 3. ff. de verb. oblig. Sed hoc etiam eisdem rationibus verum esse non videtur, & eo etiam, quòd ius acceptandi donationem ad heredes pertranscat. l. si sine. §. si procurator. ff. rem ratam haberi. Ex quibus hanc opinionem aduersus prædictos amplectitur Illustris. D. Didacus de Couarruuias in Rubri. de testam. 3. parte, numero decimo tertio paulò ante finem: eamque sequutus fuit Alciatus sibi contrarius consil. 675. numer. 1. vbi plures eandem opinionem sequentes refert.

¶ Hæc sunt quæ de Maioratu irreuocabili efficiendo hucusque dicenda se obtulerunt, sed adhuc alia dicenda supersunt. Nam quamuis Maioratus Regia facultate præcedente institutus ex acceptance atque possessionis traditione, vel ex causa onerosa irreuocabilis effectus fuerit, his non obstantibus reuocari poterit, si in Regia facultate adiectum fuerit, quòd post Maioratus institutionem possit eius institutor illum liberè reuocare: prout in omnibus Regijs facultatibus adijci solitum est: quod ex. l. 44. Tauri, quæ hodie est. l. 4. tit. 7. lib. 5. in noua. ll. Reg. collectione adeò clarè decisum est, vt non valeat iuridicè inficiari. Et quamuis in Maioratu ex causa matrimonij, vel alia causa onerosa instituto, rigorem continere videatur: is tamen in cuius fauorem Maioratus institutus fuit, de hoc conqueri non poterit: ipse enim hoc prospicere debuisse, sibi que id debet imputare: cum virtute eius facultatis contraxerit, quæ Maioratus institutori post Maioratum institutum licentiam illum reuocandi concessit.

¶ Est autem optimum consilium, vt quoties Maioratus ex Regia facultate instituitur, is qui illum irreuocabilem efficere contendit, in ipso Maioratu hanc clauzulam post traditionem rerum Maioratus adijcere faciat. Quòd scilicet Maioratus institutor promittit, Maioratum perpetuò fir-

De Hispanorum Primogenijs

tuo firmum atque ratum habere, atque illum nunquam reuocare ex quacunque causa, quæ ad illius reuocationem superueniat: & quod quantum ad hoc ipse renuntiat licentiæ sibi ex Regia facultate concessæ, ad hoc, ut post ipsum Maioratum institutum possit illum, prout sibi libuerit, reuocare: qua promittit se nunquam in posterum vsurum. Ex cuius clausulæ appositione hæc omnia dubia cessabunt.

¶ Sed quamuis Maioratus hoc pacto irreuocabilis effectus sit, atque ea quæ prædixi sufficiant ad ipsum institutorem, ad non reuocandum Maioratum astringendum: nihilominus tamen Maioratus ipse in pluribus casibus ex iuris dispositione reuocari poterit. Non enim Maioratus quoad hominem irreuocabilis effectus, quoad iuris dispositionem irreuocabilitatem consequitur: quod apertissimè probatur ex l. 17. Tauri, quæ est l. 1. tit. 6. lib. 5. in noua ll. Reg. collectio. vbi l. loquens de melioratione reuocabili inquit. *O por alguna causa que segun leyes de los nuestros Reynos las donaciones perfectas y con derecho bechas se puedan reuocar.* In duobus casibus præsertim exemplificari potest.

81 ¶ Primus est in liberorum superuenientia, nam Maioratus iam irreuocabilis effectus ex superuenientia liberorum reuocabitur. l. si vnquam. c. similibus. C. de reuocan. donatio. l. si totas. C. de inoffic. dona. Et quamuis plures eius fuerint sententiæ, vi Maioratus, seu alia qualibet donatio ex superuenientia liberorum, nedum quoad legitimam filij qui superuenit: sed etiam in totum reuocetur: communis tamè ac vera de hac re distinctio est, quod si Maioratus in persona extranei institutus fuerit, reuocetur in totum ex decisio. tex. in d. l. si vnquam. Si verò fuerit institutus in persona filij, reuocetur solum vsque ad legitimam filij supernascentis, vel vsque ad alimenta quando ex Regia facultate Maioratus institutus fuit: cum ea alimenta in locum legitimæ succedant: ut supra lib. 2. cap. 15. latius ostensum est. Idque probatur ex decisio. tex. in d. l. si totas. vbi communiter Scrib. id notant, hancque communem opinionem esse testatur plures alios in idem referentes Ripa in l. si vnquam. quaest. 47. numc. 115. C. de reuocan. dona. Tiraquel. ibidem verb. Libertis. num. 60. cum sequentibus. Illustrissimus Dominus Didacus de Couarruias resolu. lib. 1. cap. 19. numc. 1. Iulius Clarus lib. 4. recepta. senten. §. donatio. quaestio. 22. versic. Secundò inferitur. Idque apertissimè probatur ex l. 8. titu. 4. partita. §. & ex l. 26. Tauri, quæ hodie est. l. 10. titu. 6. libro 5. in noua legum Regni collectione.

¶ Sed quamuis hoc, quando plures filij tempore Maioratus institutionis adfunt, proculdubio verum sit: quando autem tempore Maioratus institutionis

tutionis vnicus tantum filius aderat, à pluribus existimatur, Maioratus institutionem, vel quamlibet aliam donationem nedum quoad legitimam, sed etiam in totum ex superuenientia filiorum reuocari. Non enim credendum est, parentem tantam portionem filio donasse, si alios filios habuisset, sed potius inter omnes patrimonium secum diuissse: eo præsertim quod in persona vnici filij non possit cadere melioratio. Quibus rationibus & etiam alijs hanc opinionem sequuti fuerunt Bernar. Diaz de Luco Præsul Calagurritan. qui illam animosè defendit in tractatu fallen. reg. 213. limita. 4. quem sequutus fuit Gregor. Lopius in. d. 13 titu. 2. partita. 5.

¶ His tamen non obstantibus, cōtraria opinio verior & probabilior est, imò quod etiam si donatio vnico filio facta sit, solum vsque ad legitimam reuocetur. Quam probabiliorē esse profitentur ad fundamenta contraria respondentes Dida. del Castillo in. l. 12. Tauri, nume. 24. Antonius Gometius lib. 2. variar. resolu. c. 4. nume. 11. col. 2. versic. Si verò fiat. Illustrissimus Dominus Didacus de Couarruias resolu. lib. 1. c. 19. nume. 4. versic. Cæterum ad institutum. Gaspar Baecius de non melioran. fili. c. 9. nume. 48.

¶ Hæc autem opinio quamuis in omnibus donationibus ac meliorationibus vera mihi videatur, potiori tamen ratione in Maioratus admissionibus erit: siquidem satis vero simile est, parentem plures liberos habentem ad Maioratum instituendum proniorem futurum esse, quam eum, cui vnicus tantum filius adest: cum ratio quare Primogenia introducta fuerunt (vt alibi diximus) ea sit, ne in plures filios patrimonia diuidantur. Qua ratione dici solet, facultatem ad Maioratum instituendum impetrantem non teneri mentionem facere eorum filiorum, quos eo tempore habebat: cum filiorum pluralitas nedum non sit causa efficiendi difficilem impetrationem, sed potius ex ea facultatis impetratio facilius reddatur: prout satis subtiliter (vt assolet) aduertit Illustrissimus Dominus Didacus de Couarruias resolu. libro primo, cap. 20. numero nono, fin. verbis.

¶ Secundus casus ex quo Maioratus semel perfectè absque Regia tamen facultate institutus reuocari, seu limitari potest, est diminutio bonorum institutoris ex postfacto contingens: cum enim valor tertij & quinti secundum tempus mortis æstimandus, atque considerandus sit ex. l. 23. Tauri, quæ hodie est. l. 7. tit. 6. lib. 5. in noua legum Reg. collectio. consequens est, vt si eo tempore bona Maioratus institutoris diminuta sint, Maioratus etiam alijs irreuocabilis effectus diminuendus sit pro rata diminu

De Hispanorum Primogenijs

diminutionis patrimonij ipsius institutoris. Quod ex.d.l. 23. Tauri palam deducitur.

¶ Ex quo infertur vnum satis singulare, quòd quamuis dici soleat, quòd Maioratus successor non teneatur ad debita post Maioratum irreuocabilem effectum ab ipsius institutore contracta: prout sup. lib. 1. c. 10. nume. 11. resoluiamus: illud tamen intelligendum est, quando Maioratus ex Regia facultate institutus fuit, vel etiam absque illa ab eo, qui nec filios, nec alios descendentes habebat: secus autem quando ab eo qui liberos habebat institutus fuit ex tertia & quinta bonorum parentis portione, absque Regia facultate. Eo nanque casu, cùm tertium & quintum secundum valorem bonorum quæ tempore mortis supererint, considerandum sit: constat ipsum Maioratum pro rata debitorum, quæ institutor de nouo contraxit, diminuendum esse: sicque in effectum ad eadem debita persoluenda Maioratus successorem adstrictum remanere.

¶ Similiter etiam infertur, quòd quamuis dici etiam soleat, ex delicto commissio à Maioratus institutore post ipsum Maioratum irreuocabilem effectum non posse Maioratus successoris præiudicari: prout infra isto lib. c. vltimo, nume. 18. ostensum est: illud tamen intelligendum erit, quando ex Regia facultate Maioratus institutus fuit: vel absque illa, ab eo qui liberos non habebat. Sed quando is qui Maioratum ex tertio, vel quinto liberos habens absque Regia facultate instituit, postea delictum commisit, ex illoque aliqua quantitas bonorum eius Fisco adiecta fuit: tunc si ex hac quantitate Fisco adiecta patrimonium eius adeò diminutum fuit, vt res in Maioratu comprehensæ tertium & quintum excedant, Maioratus ipse irreuocabilis effectus pro rata etiam diminuendus erit. Quod ex rationibus quas superius adduximus, manifestè comprobatur.

¶ Hæc tamen omnia in duobus casibus non procedunt. Primus, quando Maioratus, seu melioratio tertij & quinti ex causa onerosa Matrimonij facta fuerunt: eo nanque casu diminutio ex postfacto contingens non potest meliorationem, vel Maioratum minuere, nec alterare: cùm melioratus possit eligere, vt valor tertij & quinti non secundum tempus mortis, sed secundum tempus factæ meliorationis consideretur. Quod specialiter fauore Matrimonij dispositum est ex.l. 29. Tauri, quæ hodie est. l. 3. tit. 8. lib. 5. in noua. ll. Reg. collectione.

¶ Secundus, quando diminutio ex alijs donationibus, vel meliorationibus à parente factis contingit. Cùm enim pater vltra tertium & quintum non possit aliquid aliud donare, & prima melioratio irreuocabilis effecta fuerit: constat vltimas donationes nullo pacto sustineri posse, nec

se: nec ex illis primæ meliorationi irrevocabili præiudicium fieri.

¶ Sed controuerti potest, vtrum. d. l. 23. Tauri & similibus disponentibus valorem tertij & quinti secundum tempus mortis considerandum esse; 83
valeat à parente & filio meliorato, vel in cuius persona Maioratus ex ter-
tio & quinto institutus fuit, renuntiari: pactumque donantis & donatarij
efficiat, vt melioratio non secundum tempus mortis, sed secundum tem-
pus meliorationis debeat considerari.

¶ Qua in re Tellius in. d. l. 23. Tauri. nume. 4. cum pluribus sequen. vsque
in finem resoluit, eam renuntiationem validam esse: quod probat duabus
præsertim rationibus.

¶ Prima, quia ea lex nec concernit fauorem parentis; nec filij meliorati,
nec cæterorum filiorum, ex eo quod incertum sit, vtrum bona augeri de-
beant, vel diminui: quâ incertitudine extâte, in hoc nullum præiudicium
eorum versari censetur. l. de fideicommissio. C. de transactio. l. si pater
puellæ. cum similib. C. de inoffic. testa. Sed solum lex illa statuit, hoc ob-
seruandum esse in casu dubij: secus tamen quando aliud inter meliora-
tum & meliorantem conuentum fuit, tunc enim seruanda erit eorū dis-
positio, quasi nullius præiudicium contineat, prout ipse Tellius probat
ibidem num. 8.

¶ Secunda, quia quando filio assignata fuit à parente legitima integrâ;
considerato tempore assignationis, & filius ea contentus fuit: non pote-
rit petere supplementum eiusdem, etiam si bona parentis ex postfacto
plurimum excreuerint, etiam si in ea pactione iuramentum non inter-
tulerit: quod dixit Iacob. Butri. in. l. pactum. C. de colla. versi. Modò que-
ro. Quem sequuntur Bald. in. l. in successione. C. de reuocan. his quæ in
frau. credi. & in. l. fina. §. fina. C. de vsur. rei iudi. num. 13. & 14. Pau. in Au-
then. res quæ. C. communia de lega. Quorum opinionem communem
& veram appellat Xúarez in. l. quoniam. 4. limita. col. 4. versic. Ego dico
quod vbicunque. C. de inoffic. testa. Ex quorum & aliorum plurium re-
latione Tellius in. d. l. 23. nume. 16. hanc communem opinionem appel-
lat. Cum igitur hoc pactum quoad legitimam validum sit, quæ ex iuris
dispositione secundum tempus mortis venit æstimanda, atque conside-
randa: pari ratione id ipsum in tertio & quinto dicendum erit: quod e-
tiam ex legis dispositione debet secundum tempus mortis æstimari. Ex
quibus rationibus Tellius hanc opinionem probat: & quamuis in eadem
l. 23. num. 17. ipse hoc cogitandum relinquat, postmodum autem in. l. 25.
Tauri, num. 3. versic. Ad primum igitur. id constanter affirmat: vtrâpud
ipsum videri poterit.

Hæc

De Hispanorum Primogenijs

¶ Hæc autem opinio nullo pacto sustineri potest: imò proculdubio existimo pactione parentis meliorantis & filij meliorati non obstante adhuc valorem tertij & quinti esse secundum tempus mortis æstimandum: illa nanque lex favore cæterorum filiorum, quibus ex melioratione præiudicatur, facta fuit: ideoque in eorum præiudicium non potest eadem à parente & filio meliorato renuntiari. Quòd autem in cæterorum filiorum favorem ea lex emanaverit, constat apertissimè ex eo, quòd si tertium & quintum secundum valorem bonorum tempore meliorationis contingentem æstimandum esset, facile posset accidere, quòd tempore mortis nulla alia bona ex hæreditate parentis præter tertium & quintum supersint: & quòd filius melioratus ex tertio & quinto omnia bona parentis consequatur, cæteri autem filij sua legitima fraudentur. Vt autem hoc nullo pacto contingere possit, nec cæteri filij sua legitima priuentur, disposuit. d. l. 23. quòd tertium & quintum non secundum valorem bonorum tempore meliorationis, sed tempore mortis contingentem consideretur: ex eo nanque efficietur, vt filius melioratus ex bonis quæ superfuerint tertium & quintum, & etiam ipse & cæteri filij legitimas sibi debitas in omnem euentum consequantur, & omnium fauori prospiciatur.

¶ Quibus non obstant rationes, ex quibus Tellius prædictam opinionem probare conatur. Nam prima ratio ex qua probare conterrit. d. l. 23. non esse inductam in filiorum favorem ex incertitudine augmenti, vel diminutionis bonorum, cum hæc habeant se ad esse, & ad non esse: ex tex. in. d. l. de fideicommissis. cum similib. C. de transactio. Non procedit, quando ex verisimili coniectura incertitudo versatur potius in damnum vnius quàm alterius: text. sing. in. l. verum. §. sciendum est. versic. Si locupleti. ff. de minor. per quem text. prædictam regulam sic limitat, atque declarat. Cum an. consil. 15. nume. 5. & ista communis resolutio, prout Alciat. in. d. l. de fideicommissis. nume. 2. post lasso. Decium, Riminal. & alios proficitur. Cum igitur in casu de quo agimus incertitudo verisimiliter potius in damnum cæterorum filiorum, quàm parentis & filij meliorati versetur, cum melioratus in quemcunque euentum debeat obtinere meliorationem respectu valoris bonorum tempore ipsius meliorationis contingentis, cæteri autem filij possint omni sua legitima fraudari, si pater nulla alia bona præter tertium & quintum relinquat, consequens est, vt hæc pactio non valeat sustineri ratione incertitudinis ex dispositione. d. l. de fideicommissis.

¶ Similiter etiam non obstat secunda ratio, quòd scilicet valeat assignatio le-

tio legitimæ facta filio à patre in vita, etiam sine iuramento, ad eò ut au-
ctis bonis patris non possit filius de illa conqueri. Nam præterquam
quòd opinio Iacob. Butri. vera non sit, nisi iuramento interueniente, vt
comprehenditur ex his, quæ adducit Illustrissimus Dominus Didacus
de Couarruias in cap. quamuis pactum. de pact. lib. 6. 3. parte. §. i. colu. 1.
paulò ante finem versu. Nec video qua ratione. vbi opinionem aduersus
Iacob. Butri. communem esse proficitur: & ex his etiam quæ adducit
idem Tellus in dicta lege vigesima tertia, numero decimo quinto. Nul-
lo tamen pacto ad casum de quo agimus Iacob. Butri. opinio adaptari
potest: ipse nanque non agit de præiudicio cæterorum filiorum, sed so-
lùm de præiudicio filij meliorati, quòd ad quæstionem nostram nihil
attinet.

¶ Imò (ni fallor) non solum si renuntiatio. d. l. facta à parente & filio me-
liorato simplex sit, cæteris filijs non præiudicat: sed etiam si iuramento
interueniente facta fuerit. Non enim renuntiatio. d. l. etiam cum iura-
mento. in præiudicium cæterorum filiorum valere potest, quamuis in
præiudicium ipsius filij meliorati valida sit: fauori nanque alterius ne-
mo potest renuntiare in illius præiudicium etiam cum iuramento. glo.
1. in. c. si diligenti. vbi per Scrib. de for. comp. glo. fin. per tex. ibi in. c. cum
contingat. de iure iuran. Bar. in. l. Titia. §. Imperator. nume. 5. ff. de lega. 2.
Alexand. consil. 55. nume. 7. libro primo. Tiraquel. in repeti. l. si vnquam
in præfatio. numero. 92. & numero. 164. decis. Pedemonta. 172. nu-
mero septuagesimo primo, nisi in ea renuntiatione cæteri filij cum iura-
mento consentiant.

¶ Vltimo loco ea quæstio discutienda se offert: vtrum scilicet quando 84
Majoratus reuocabilis à viro & vxore simul factus est, valeat ab vno illo-
rum altero mortuo reuocari. In qua quæstione dicendum est, quòd sic
quamuis enim Primogenium hoc in vna scriptura institutum sit, cen-
sentur esse duo Primogenia diuersa atque separata: ad eò vt vterque va-
leat Primogenium suum ad libitum reuocare. Quod priùs dixit Oldral.
consil. 174. sub Rubri. de testam. Cuius dictum sequuntur Bald. in. l. hu-
manitatis. C. de impub. & alijs sub sti. n. 37. Xuarez in repeti. l. quoniam. §. li-
mita. ad. l. Reg. nume. 12. Tiraquellus qui plura refert de Primege. quæst.
68. Dominus Didacus de Couarruias in Rubri. de testa. 2. parte, nume.
8. D. Anto. de Padilla in. l. clari. C. de fideicommiss. nume. 19. & alibi sæ-
pe Scribentes.

¶ Sed hoc limitari solet, nisi maritus solus faciat Maioratum ex proprijs
bonis, & ex bonis vxoris per viam vltimæ voluntatis de ipsius vxoris
consensu.

De Hispanorum Primogenijs.

consensu. Nam mortuo marito, eius morte confirmabitur hæc vltima voluntas tam quoad bona viri, quàm quoad bona vxoris. l. nec fratris. C. de dona. causa mort. vbi Bald. pro tex. ibi id annotauit. l. sicut. §. venditionis. ff. quibus mod. pig. vel hypothe. sol. per quæ iura id verum esse profitentur Xuarez in. d. l. quoniam. §. limita. nume. 13. cum sequentib. Guillel. Benedi. in repeti. c. Raynuntius. verb. condidit. in. 1. nume. 2. de testa. Iass. in. l. cum rem alienam. nume. 5. C. de lega. Telli. in. l. 7. Tauri. num. 14. D. Didacus de Couarruias in Rubri. de testa. 2. parte, nume. 8. ad finem. D. Antonius de Padilla in. l. clari. C. de fideicommissi. nume. 19. Menchaca de success. resolu. §. 1. nume. 11. Peralta in. l. 3. §. qui fideicommissi. ff. de hæred. instit. nume. 57. Burgos in. l. 3. Tauri. 2. parte, nume. 1214. Pechius de testa. coniugum lib. 1. cap. 17. cum duobus sequentibus. Rolan. Valle consilio decimo, numero. 41. libro tertio. Marzarius consilio. 18. in principio. Cephalus consil. 12. nume. 34. libr. 1. quod & alibi sæpe Scrib. annotare solent.

¶ Vtrum autem Maioratu reuocato ex hominis, vel legis dispositione fructus percepti ab eius successore sint restituendi, vel non, videnda sunt ea quæ circa id congerunt Pala. Ruuios in repeti. Rubri. §. 69. numer. 12. Segura in repeti. legis primæ. §. si vir vxori. ff. de acquir. possess. colum. 25. Grego. Lopus in. l. 8. tit. 4. partita. §. verb. En vida. versi. Virget etiam. Baccà de non melior. filia. c. 33. per totum. Anto. Gometius lib. 2. variarum resolu. c. 4. nume. 21. & lib. 1. c. 12. nume. 4. Tiraquel. de iure consti. amplia. 24. nume. 7. & in. l. si vnquam. verb. Reuertatur. nume. 235. C. de reuocan. dona. Et vtrum etiam ex alienatione subsequuta Maioratus semel institutus reuocetur, videndus est Telli. qui latè id prosequitur in. l. 17. Tauri. nume. 17. cum sequentibus. Quæ & alia, ne longius quàm deceat, huius capituli materia protrahatur, in hac parte prætermittimus.

¶ Sed hoc limitari solet, nisi maioratus factus Maioratum ex proprijs bonis, & ex bonis vxoris per viam vltimæ voluntatis de ipsius vxoris consensu.

Liber quartus.

Summaria ex capite sequenti.

137

- 1 **F**acultates Regias ad bona Maioratus alienanda, non nisi ex causa publica, vel Maioratus utilitate concedi debere.
- 2 Publica causa quando dicatur ad facultatis concessionem.
- 3 Doris causa quando dicatur publica, ut Regia facultas ex ea concedatur ad bonorum Maioratus alienationem.
- 4 Privilegijs duobus contrarijs concurrentibus, attenditur illud in quo de damno evitando agitur.
- 5 Facultas alienandi bona Maioratus, non nisi causa cognita & citato primo successore, concedenda est, & quid in causa cognitione examinandum.
- 6 Cambium an praestandum sit à Principe Maioratus possessori, ob res cum facultate ex causa publica alienatas.
- 7 Maioratus cum facultate Regia fiat, vel sine ea, nihil interest quantum ad res eius alienandas cum Regia facultate, & nume. 11.
- 8 Princeps reuocare an possit privilegia ab ipso concessa, causa non existente, & nu. 16. & 20. & 23.
- 9 Iure communi acquisita difficilius auferuntur, quam quae ex privilegio, & nu. 26.
- 10 Princeps an possit vincula ac leges Primogeniorum ex facultate Regia institutorum, mutare, & alterare, & quando.
- 12 Princeps humanam legem reuocans, non potest tollere effectus ex illa ante reuocationem perfectè deductos.
- 13 Pater non potest reuocare licentiam filio ad donandum causa mortis datam in praedictum illius cui iam est facta donatio, idem in licentia testandi.
- 14 Solennitas eadem qua requiritur in actu conficiendo, requiritur in reuocando.
- 15 Princeps non potest reuocare donationem à se factam alicui iure Primogenij, in praedictum illorum, quibus ex ea est ius acquisitum, & nu. 22.
- 17 Intelligitur. l. qui fundos, C. de omni agro deserto. lib. 11.
- 18 Princeps potest ex causa contractum alterare.
- 19 Princeps debet esse immobilis, sicut polus.
- 21 Princeps non potest tollere dominium, etiam occasione sui privilegij acquisitum.
- 24 Consentiens, vel facultatem praestans, quando videatur donare.
- 21 Princeps quando possit reuocare facultatem ad Maioratum faciendum datam.
- 27 Facultas ad Maioratum faciendum pretio, vel remuneratione, vel gratis concedatur, an intersit, & quando.
- 28 Facultas alienandi bona Maioratus, potest à Principe concedi ex legitima causa, etiam si testator expressè id prohibuerit.
- 29 Mentio huius prohibitionis utrum sit facienda Principi ad facultatis concessionem, & num. 32. & 34.
- 30 Testamentum primum ut tollatur per secundum, facienda est mentio clausula derogatorie in primo contenta, & nu. 33.
- 31 Rescriptum secundum impetrans derogatorium primi, debet facere mentionem de quacunque clausula notabili primi rescripti, & num. 35.
- 32 Rescriptum secundum impetrans non tenetur facere mentionem de clausula, quae nulla est, vel exceptione eludi potest.
- 36 Institutor Maioratus nullam clausulam potest apponere, quae impediat facultatem Regiam alienandi bona ex causa legitima.

f . Dire-

De Hispanorum Primogenijs.

- 37 Directe qui non potest aliquid prohibere, neque indirecte poterit.
38 Cautela ad impetrandam facultatem alienandi sine metu pœnæ prohibitionis institutoris Maioratus, & nu. 39.
40 Facultatem secundam impetrans ad alienandum bona Maioratus debet facere mentionem de prima, & qualiter id procedat, & nu. 42.
41 Remissio secunda criminis à Principe facta non valet, si non fiat mentio de prima.
43 Declaratur, c. si quis de filiis presbyteri, lib. 6.
44 Bona Maioratus quando venduntur, in publica subhastatione vendenda sunt.
45 Venditio qua decretum iudicis requirit, in publica subhastatione est facienda.
46 Subhastatio intra quod tempus sit facienda.
47 Scriptura an sit necessaria in facultate Regia ad bona Maioratus alienanda.
48 Alienatio bonorum Maioratus, sub conditione si Princeps facultatem concedat, rescindi non potest, donec Principis licentia requiratur.
49 Facultas Regia alienandi bona Maioratus amittitur ex non usu decennij.

Qualiter ex Regijs facultatibus Primogeniorum bona alienari, atque etiam extingui soleant.

CAPVT TERTIVM.

Actenus de Primogeniorum reuocatione in vita Maioratus institutoris contingenti disseruimus: superest autē vt ad alia, ex quibus Maioratus etiam post mortem institutoris extingui solent, transeamus. Inter illa autem, prima causa ex qua bonorum Maioratus extinctio, seu diminutio, vel etiam alteratio contingit, ea est, quæ ex Regijs facultatibus resultat. Ex ipsis namque ea bona, quæ aliàs Maioratusi subiecta, atque inalienabilia erant, libera, & alienabilia fiunt, ita vt nulla iam in pluribus Primogenijs extent antiquarum familiarum vestigia, sed in extraneorum familias aduersus institutorum voluntatem pertransierint, super quibus lites frequentissimè excitantur, in quarum decisione plerunque penè inextricabiles quæstiones versari solent, quas conueniens erit hoc in capite resolvere.

In primis autem in hac parte dubium percelebre occurrebat: vtrum scilicet Princeps valeat Primogeniorum vocationes, ac substitutiones mutare, & alterare, vinculaque, atque alienandi prohibitiones dissolvere, quod hic latissimè examinandum foret, nisi id ipsum supra lib. 1. cap. 8. numero. 28. cum pluribus sequentibus factum fuisset, vbi resoluiumus Principem id absque causa legitima efficere non posse. Quod etiam

tiam supra lib. 3. c. 3. num. ii. annotauimus, dicentes ad id causam publicā necessariam esse, atque substitutis, quibus ius ad rem in spe probabili cōpetebat, à Principe bonum cambium præstandum foret, nec aliter facultates huiusmodi sustineri posse.

¶ Cæterum etsi hæc omnia in Regijs facultatibus, quæ ad auferendā successione Maioratus his, quibus ius ad rem in spe probabili quæsitum erat, vera, atque absque distinctione tenenda esse videantur. In facultatibus autem, quæ ad partem aliquam bonorum Maioratus alienandā, seu hypothecæ subijciendam, ad possessoris eiusdem Maioratus instantiam plerunque conceduntur: sequentes conclusiones obseruādę erunt, ex quibus generalitas præcedentis opinionis quoad hæc, aliquo pacto temperetur.

¶ Prima conclusio sit, huiusmodi facultates ad bona Maioratus alienandā vel hypothecanda, non esse à Principe concedendas: nisi vel causa publica, vel ipsius Maioratus euidens vtilitas, aut necessitas interueniat. Quod ex his, quæ supra lib. i. c. 8. nu. 28. cū sequen. & lib. 3. c. 3. nu. 20. tradidimus, apertissimè probatur.

¶ Qua in re animaduertendum est, q. causa publica dicitur, quando Maioratus possessor facultatem petit ad bona Maioratus alienanda, vel hypothecæ subijcienda, vt Regi in bello deferuiat, vel eundem in aliqua publica expeditione, quę Regni publicam vtilitatem contingat, comitetur: vel Regnum ipsum ab hostium incurſu tueatur: vel quid simile, quod publicam Regni vtilitatem contingat, faciat. Vtilitas verò, vel necessitas ipsius Maioratus erit, si ad reficiendas res Maioratus, quæ alioqui citò ruituræ forent, facultates concedantur: vel ad easdem augendas, vel meliorandas, vel cum alijs in Maioratus euidem vtilitatem permutandas, vel ad debita Maioratus institutoris exoluenda, vel ad dotes, quibus Maioratus institutor astrictus erat, assignandas, vel ad alia similia facienda, quæ vel Maioratus euidem vtilitatem, seu præcisam necessitatem contineant.

¶ Sed dubitari solet, vtrum causa dotis dicatur causa publica, vt ex ea valeat concedi Regia facultas, vt bona Primogenio subiecta possint alienari. In qua quæstione distinguendum est: nam aut agitur de dotibus, quæ debentur filiabus, vel descendentes Maioratus institutoris, quibus legitima debita est: & tunc dicendum est, pro earundem dotium constitutione posse concedi facultatem, vt bona Maioratus alienari possint, si bona libera deficient. De quo dubitandum non est, cū id absque Regia etiā facultate fieri valeat: prout infra isto libro capite sexto dicemus.

De Hispanorum Primogenijs.

¶ Aut agitur de dotibus, quæ constituuntur filiabus, vel descendens, seu fratribus Maioratus possessoris, quibus à primo institutore legitima debita non erat, & tunc prima facie dicendum videtur, quod quamvis huiusmodi dotes ex fructibus bonorum Maioratus solvendæ sint, nec pro earum constitutione bona eiusdem Maioratus alienari possint, prout infra istoric. dicemus: facultas tamen Regia ad id efficiendum, fructibus, vel alijs bonis liberis ad id non sufficientibus, concedi poterit, cum in dotium constitutione fauor publicus versetur: tex. in Auth. res quæ. C. communia delega. fina. verb. l. i. ubi communiter Scriben. id notant. ff. solu. matri. l. hoc modo. in fi. ff. de condi. & demonstra. Deci. consi. 19. n. 4. sicque quotidiè solent Maioratum possessoribus concedi facultates ad bona Maioratus obliganda, vel hypotheca, seu annuis redditibus subiicienda, in defectum bonorum liberorum, pro dotium, & arrarum constitutione, & restitutione, quando ipsi Maioratum possessoris, vel eorum filij, vel filij Matrimonium contrahunt, et si in Maioratus appositæ sit clausula, quod nec pro dote, nec pro arris bona Maioratus alienari, seu hypotheca subiici valeant, prout communiter in omnibus Maioratus apponi solet, quod à Principe fieri posse opinantur D. Didacus de Couarru. resolutio. lib. 3. c. 10. quasi ad fin. qui id intelligit, quando ex Regia facultate Maioratus institutus fuit. D. Anto. de Padilla in d. Auth. res quæ. n. 18. Grego. Lopand. 6. tit. in part. 6. glos. verb. *Que la non pudiesse vender.* colum. 6. quamvis omnes id non passim efficiendum esse dicant. *ubi minus.*

¶ Ceterum etsi hoc ita fieri solitum, & forsan conueniens sit: mihi tamen utrum ita fiat, non satis compertum est. Non enim hæc iusta causa ad bona Maioratus alienanda esse videtur, ut infra. c. 6. dicemus. Nec absque iusta causa huiusmodi facultates concedi possunt: quapropter hac in re maximo adhibere temperamento procedendum erit. Vidimus namque prope semper ex amplissimarum dotium constitutione, bona Primogenitorum extinguere, atque ab alienari, & in alias familias transire, deperireque familie institutoris memoriam, vel saltem maxima ex parte diminui, quod publicæ utilitati satis contrarium esse constat, ex his, quæ a libilitatis adduximus. Ideoque etsi in dotium constitutione publica utilitas versetur, nihilominus tamen hæc causa sufficiens non erit, ut bona Maioratus alienentur: cum ea causa etsi publica esse videatur, alteri tamen causæ publicæ contraria sit. Quo casu confunduntur utriusque causæ privilegia: imò in casu, de quo agimus, solum bona Maioratus hoc privilegio potiri debent, cum quoad ea de damno vitando tractetur. Quando enim duo privilegia contraria concurrunt, attendendum est illud, in quo de damno vitando agitur, non autem illud, quod in lucro captando versatur.

fatut. Quod notant Scrib. per tex. ibi. in. l. verum. §. fin. ff. de mir. o. & in Auth. quas actiones. C. de sacr. fan. Eccle. vbi Bar. nu. 3. l. ass. nu. m. & com muniter Scrib. id notant.

¶ Imò si bene consideremus, non sequitur: hæc est causa publica, ergo pro illa possunt bona Maioratus alienari: aliàs nanque ex hoc deduci posset, qd pro reparandis itineribus, vel plateis, aut theatris, vel pro Ecclesiâ constructione, vel alijs similibus quæ causam publicam continent, illico bona Maioratus ex Regia facultate alienari possent, quod satis absurdum futurum esset. Ideoque mea sententia similes facultates concedendæ non sunt, nisi hoc obseruato, qd scilicet si ad dotis, vel arratum constitutionem concessæ fuerint, ex hisq; bona Maioratus ob hanc causam annuis redditibus subijciantur intra certum tempus, hi annui redditus ex fructibus rerum Maioratus redimendi sint, Maioratus possessorem, & successores ad id firmiter astringendo. Si verò ad dotis, seu arratum restitutionem concedatur, præcipiatur vt ex pecunia dotali res Maioratus antiquis annuis redditibus subiectæ repignorentur, ac luantur, vel ex eis annui redditus, vel alia bona immobilia comparentur, quæ restitutioni dotis, & arratum obligentur, ita vt nisi in illorum subsidium non valeat ad bona Maioratus perueniri, vel alijs medijs, hoc ipsum efficiendum erit, ita vt bonorum Maioratus conseruationi in posterum consulatur: quod in Regijs facultatibus obseruari solitum est, nec aliquo pacto negligendū erit. Vidimus nanque pluries Maioratum possessores amplissimam pecuniarum summam, quæ ex causa dotis sibi præstita fuit, in prophanos vsus facillimè cōsumplisse, quæ postea ex rebus Maioratus cum maxima ipsorum iactura exacta fuit. Quæ omnia in maximâ Reipublicæ perniciē conuertuntur.

¶ Secunda conclusio sit, has causas præcisè ante facultatum cōcessionem examinandas esse, nec ad eas concedendas, nisi causa cognita, & citato prius ipsius Primogenij primo successore, iuxta tex. in. l. 1. §. denuntiar. ff. de ventr. in spi. procedendum fore, ex his, quæ supra lib. 3. c. 3. nu. 23. cū seq. latius annotauimus. In qua causæ cognitione illud præsertim examinandum erit: verum scilicet causæ ipsæ legitimæ sint, & an ex redditibus bonorum Maioratus ea munera adimpleri valeant: aliter nanque ad bonorum Maioratus alienationem, seu hypothecam rectè perueniri non potest, ex tex. in. l. pater filium. in principio. ff. de lega. 3. iunctis his, quæ supra lib. 1. c. 10. n. 4. adducta sunt, & infra isto lib. c. 6. nu. 15. adducemus. Ad illudque etiam summè intendendum erit, vt non ad superflua, sed tantum ad ea, quæ ad illud munus adimplendum præcisè necessaria fuerint, facultates concedantur, quæ omnia exactissimè animaduertenda sunt: si enim aliter facultates huiusmodi concederentur, Regij consilij, qui eis-

De Hispanorum Primogenijs.

dem facultatibus expediendis consilium præstarent, conscientia læsa discrimen incurrerent: prout supra libro. 1. capit. 18. numero. 10. ostensum est.

¶ Tertia conclusio sit, q̄ quando huiusmodi facultates ex causa publica, seu alia legitima conceduntur, Princeps teneatur bonum cambium præstare his, quibus Maioratus successio deferenda est: cum respectu rei, quæ ex Regia facultate alienatur, ius eisdem competens adimatur: prout sup. libro. 3. capit. 3. numero. 21. latius ostensum est: quod nimium Principes ab huiusmodi facultatum concessione retraheret, si verum foret.

¶ Sed quoniam hæc conclusio simpliciter sumpta nimis rigida est, in casu de quo agimus: pro huius articuli resolutione distinguendum erit.

- 6 Nam aut facultas conceditur ex causa ipsius Maioratus utilitatem, seu necessitatem contingenti, aut ex causa publica. In primo casu dicendum est, non esse successoribus ipsius Maioratus bonum cambium præstandum cum facultas in eorum utilitatem conuertatur. In secundo casu subdistingendum est.

¶ Nam aut Princeps rem Maioratus pro publicis utilitatibus, seu necessitatibus ab ipso Maioratu extrahit: sicque dominio suo, vel ciuitatis illam adiecit, & in hoc casu non dubitandum est, quin ex propria pecunia Principis, vel ciuitatis bonum cambium ipsius Maioratus possessori præstandum sit, vt ex eo similis res in ipso Maioratu subrogetur. Quod ex. l. item si verberatum. §. 1. ff. de rei vindicatione, & ex. l. venditor. §. si constat. ff. communia prædiorum. & ex. l. Lucius. ff. de euctio iunctis his, quæ ibi notant Scribentes, apertissimè comprehenditur. Aut Princeps non sibi, vel rei publicæ rem Maioratus vendicauit: sed solum facultatem concessit, vt pro causa publica eiusdem Principis obsequium concernente, veluti ex causa belli, vel alterius expeditionis, vel simili, alienaretur, seu hypothecæ subijceretur: & in eo casu dicendum videtur, non teneri Principem bonum cambium præstare. Ea nanque obsequia eius qualitatis, vt plurimum esse solent, vt ultra salarium consuetum pro eis Princeps ad aliquid præstandum, vel soluendum astrictus non remaneat: imò vt plurimum id in maiorem auctoritatem Maioratus possessoris, atque totius familiæ conuerti solet, & in id præsertim Primogeniorum institutiones diriguntur. Quapropter casus iste sub dispositione text. in. d. l. item si verberatum. §. 1. ff. de rei vendi. cum similib. non comprehenditur. In casu nanque illatum legum Princeps sibi, vt prædiximus, rem priuati adieciebat. Ideoque non mirum si ad eius estimationem soluendam astrictus esset. Sicque nunquam vidimus, nec audiuius Maioratum successores aduersus Principem huiusmodi facultates

rates concedentem similem actionem proposuisse.

¶ Quamuis autem hæc iure sustineri posse videantur; adhuc tamen existimo, in huiusmodi casibus necessarium esse, ut Regij consilia-rij qui huiusmodi facultatibus concedendis præsumunt, non simpliciter, & absolutè illas ad bona Maioratus alienanda concedant: sed ita, ut pro ea quantitate, quæ in similibus expeditionibus verisimiliter consumenda est, annui redditus redimibiles super ipsis bonis Maioratus imponantur, atque intra certum tempus ex fructibus ipsius Maioratus redimantur. Ex hoc namque ordine Principis obsequio, atque Maioratum institutorum voluntati consulatur: quod pluries sic observatum vidimus. Idque tam in facultatibus, quæ pro Regio obsequio, & similibus causis publicis, quam in his, quæ pro bonorum Maioratus utilitate, seu necessitate conceduntur, efficiendum foret: eo tamen observato, ut successores non nimis ex annuorum reddituum redemptione grauentur: sed eidem redemptioni tempus conveniens, & intra quod facile fieri possit, assignetur.

¶ Imò illud etiam Principibus consulendum est, quòd si Primogenij possessori, contemplatione eius obsequij, ad quod exhibendum bona Maioratus hypothecæ, vel annuis redditibus subiecerit, aliquam gratiam fecerint, illam ea lege faciant, ut in annuorum reddituum redemptionem, & bonorum Maioratus luitiorem, vel aliàs in ipsius Maioratus utilitatem convertatur. Iustissimum namque erit, quòd sicut bona Maioratus pro Regio obsequio abalienata fuerunt, ita eiusdem Regis gratia reparentur.

¶ Quarta conclusio sit, hæc omnia quæ prædiximus, observanda esse, siue Primogenium ex Regia facultate, siue absque illa institutum sit. Non enim de vno casu ad alium congrua differentiarum ratio assignari poterit: quòd in hac parte evidentissimè demonstrare intendimus. Ut autem id a perspicuum efficiatur, rationes quibus contraria opinio fulcitur, adducemus, atque eius auctores recensebimus, ut statim eas dissoluamus, liquidoque deinceps constet hanc nostram opinionem esse proculdubio veriorē.

¶ Quòd autem Princeps Primogenia, eius interueniente facultate instituta, reuocare possit, ex eo præsertim probari solet, quòd Princeps privilegia à se ipso concessa, etiam absque causa legitima reuocare valeat, l. qui fundos. C. de omni agro desert. libro. ii. iunctis his, quæ supra libro primo, capit. octauo, numero. 30. latius adduximus. Cum igitur Princeps etiam absque causa privilegia à se concessa reuocare possit, pari ratione poterit reuocare huiusmodi Primogenium, quod ex sua facultate

De Hispanorum Primogenijs:

institutum fuit: cum ab ipso Principe institutum fuisse censendum sit. Omnia nanque nostra facimus, quibus authoritatem nostram impartimur. l. i. versu. Omnia. C. de veter. iur. enucle. Text. in l. in adibus. §. quod filius familiars. ff. de dona. vbi probatur, quod quando aliquis actus non potest fieri absque alterius licentia, censetur ab illo factum esse, qui licentiam concessit, vbi plura in idem Scribentes adducunt.

¶ Imò etiam si dicamus, Principem solam Regiam facultatem concessisse: non autem bona Maioratus donasse constat, id ipsum dicendum esse. Cum enim Princeps possit eam facultatem, quæ priuilegium est, ad libitum reuocare, vt paulò ante ostendimus, & Maioratus ipse ex illa sola pendeat, ac sustineatur, consequens est, vt reuocata facultate, Maioratus ipse, atque eius vincula reuocata censenda sint. Sublato namque fundamento, corruunt omnia, quæ ab illo deriuantur.

¶ Idipsum etiam comprobatur ex eo, quod cum ex facultate Principis Maioratus institutus fuerit: consequens est, vt etiam ex alia Regia facultate reuocari valeat. l. nihil tam naturale. cum similibus. ff. de regul. iur. Ideoque dicebat Angelus in lege, Antiochensum. ff. de priuileg. credito: quod quando ex sola voluntate Principis acquiritur ius, ipsemet Princeps contraria voluntate potest illud tollere, quod repetit idem Angelus in l. Lucius. ff. de euictio. Felinus in capit. quæ in Ecclesiarum de constitutionib. Gometius, qui plura refert in regula de non tollend. iur. quæsito, quæstione sexta, numero. 8. 9. 10. & 11. vbi plura in idem adducit.

¶ Vltimo etiam loco hoc etiam comprobatur ex eo, quod difficilius auferri soleant ea, quæ iure communi acquisita sunt, quàm ea, quæ fuerunt quæsita priuilegio. l. eius militis. §. militia missus. ff. de milit. testamento. l. alsiduis. C. qui potior. in pign. habe. iuncta glo. mag. vbi facilius tollitur hypotheca competens ex priuilegio: quàm illa quæ iure communi competeat. Similiter etiam facilius tollitur rescissio contractus, quæ ex iure speciali procedit, quàm illa, quæ ex iure communi competit, vt inquit glo. in l. i. C. si aduers. vendi. l. Seio. §. medico. vbi per Scribentes. ff. de annu. lega. Quibus rationibus dixit D. Didacus de Contrarietas libro tertio resolutionum, capit. sexto, numero primo & nono, quod Princeps potest vincula, leges, ac conditiones Primogeniorum ex Regia facultate institutorum mutare, & alterare: illorum autem, quæ absque Regia facultate instituta fuerunt, non. Quem sequitur Burgos in Proamio legum Tauri, numero tercentesimo vigesimo quinto, & numero. 327.

¶ Sed his non obstantibus, contraria opinio, imò quòd etiam si Primogenium Regia facultate fuerit institutum, Princeps non possit eius substitutiones, ac conditiones derogare, nisi ex causa publica, verior mihi videtur. Quòd probatur ex eo, quòd regulare sit, quòd Princeps non possit, nisi ex causa publica, voluntates testantium, vel contrahentium mutare, vel alterare, vt latissimè supra libro. i. cap. 8. numero. 31. ostensum est. In cuius regulæ probatione immorandum non est: cum contrariæ opinionis auctores illam fateantur. Exceptio autem, quòd scilicet id facere possit, quando ex eius facultate contractus, seu testamenta facta fuerunt, iure non probatur, vt statim videbimus: igitur consequens est, vt standum sit regulæ, nisi exceptio præcisè probata fuerit. l. suus quoque. in principio. ff. de heredib. institu. glo. ordin. in. l. omnis definitio. ff. de reg. iur. vbi communiter scrib. id notant.

¶ Secundò, quia eadem iniquitas, & iniustitia resultat ex eo, quòd Princeps auferat successionem saltim in spe probabili vocato ad Maioratum acquisitam, quando ipse Maioratus ex Principis facultate processit: sicut quando absque Regia facultate institutus fuit, vt euidentissimè constat. Igitur dicendum est in utroque casu id absque causa legitima fieri non posse.

¶ Tertiò, quia si verum est, quòd ius ad rem quòd quis habet saltim in spe probabili ex Primogenio, virtute legum Regiarum instituto non potest tolli per Principem absque legitima causa, vt omnes fatentur. Similiter id ipsum dicendum erit in Primogenio ex Principis facultate instituto: sicut enim Princeps potest reuocare priuilegia: ita etiam & leges mutare potest, & facultas Principis, & leges æquiparantur. Cum Princeps sit lex viua, vt supra libro primo, cap. primo, numero vigesimo quinto ostensum est.

¶ Quartò, quia si dicatur, quòd licet Princeps possit reuocare humanam legem: non tamen tollere poterit effectus ex illa ante reuocationem perfectè deductos: nisi id ex causa publica fiat, prout dixit D. Didacus de Covarruias in dicto cap. sexto, num. 9. paulò ante finem. Id ipsum pariter ratione in Regia facultate dicendum erit: quamuis enim Princeps possit facultatem a se concessam reuocare: non tamen poterit mutare, seu alterare Primogenium ex ea institutum. Eadem namque ratio in utroque casu militat. Quòd probatur euidentissimè ex eo, quòd dixit Ioan. Andrie in addi. ad Specul. titu. de instru. edicti. s. porro. in addi. incipient. Incidit quæstio vbi eleganter inquit, quòd si filius familiars fecerit donationem causa mortis, ylicentia parentis præcedente, parens non poterit in præiudicium illius, cui ius ex ipsa donatione acquisi-

De Hispanorum Primogenijs.

tum erat, etiam in vita ipsius filij licentiam, seu donationem reuocare. Id ipsum etiam dixit Baldus in lege prima, numero septimo. C. de sacro-
sanct. Ecce. vbi inquit, quod si pater dedit filio familiam licentiam ad te-
standum, & eius virtute filius fecit testamentum, pater solus non possit,
etiam viuente filio, licentiam nec testamentum reuocare. Quorum di-
cta sequutus fuit Alexand. loquens in vxore, quæ de consensu viri de lu-
cris disposuit, consilio. 246. numero primo, & secundo, libro. 6. Pechius
qui plura refert, de testam. coniug. libro tertio, capit. 3. Panucius de lucro
dotis, quaestione. 41. numero. 4. qui non mouentur ex eo, quod licentia
re integra reuocabilis non sit: sed ex eo, quod si post contractum iam e-
ius virtute perfectum reuocaretur, præiudicium fieret his, quibus ex eo
contractu ius acquisitum erat. Quod etiam in Prælato, tutore, & simili-
bus dici poterit: quamuis enim Ecclesia, vel minor non valeant absque
illorum consensu, & autoritate contrahere: post perfectum tamen con-
tractum non poterunt consensum nec licentiam reuocare. Sicque in-
telligendum est quod dixit Franciscus de Areti. in. l. qui in aliena. §. ius-
sum. ff. de acquirend. hæredi. quem refert Antonius Gabriel, libro tertio
communium opinionum, de non tollen. iure quaesito, conclusi. septima,
num. 8. vbi inquit, quod licentia, quæ data est per superiorem, reuocari nõ
potest. Quod fundamentum adeo vrgens est, vt congruum responsum nõ
admittat.

- 14 ¶ Quinto quia eadem solennitas, quæ requiritur in actu conficiendo: re-
quitur etiam in illo reuocando, atque alterando. l. si vt proponis. la se-
gunda. vbi Bal. & Salice. C. de nup. hab. emptione. ff. de pact. l. ass. qui plu-
ra refert in l. omnium. C. de testament. nume. 9. Cum igitur à principio
Maioratus ex sola Principis facultate fieri non potuerit, absque instituto-
ris dispositione: consequens est, vt ex post facto non possit ex sola Princi-
pis voluntate mutari, seu alterari.

- ¶ Ex quibus & alijs, quæ in id adduci possent, opinio hæc verior, atque
probabilior videtur: quæ fulciri poterit ex his, quæ notant Paul. Castren.
15 consil. 164. nume. 16. lib. 2. vbi resoluit Principem non posse reuocare do-
nationem à se factam alicui iure Primogenituræ, in præiudicium illorū,
quibus ex ipsa donatione ius acquisitum fuit. Cuius dictum sequitur De
ci. consil. 468. nume. 28. idem consilio. 498. nume. 19. Soci. luni. consil. 108.
nume. 3. libro. 2. Burgos de Pace in Proæmio legum Tauri, numero. 331.
Si igitur Princeps non potest reuocare donationem iure Primogeni-
turæ à se factam, in sequentium præiudicium: consequens est, vt à for-
tiori non valeat reuocare Primogenium ex donatione alterius proce-
dens, ex eo solum quod concesserit facultatem ad illud instituendum.

Quamob-

Quamobrem in terminis de quibus agimus, non esse constituenda differentiam inter Primogenium ex facultate Regia, seu abique illa institutum censuerunt D. Dida. de Simanc. de Catho. instituti. 9. n. 269. in noua editione, Anto. Gometius in. l. 40. Tauri, nu. 89. & Menchaca de successio. creati. lib. 1. §. 1. n. 32. & Franciscus Sarmientus lib. 3. selectarum interpretationum. ca. 8. nu. 13.

¶ Quibus non obstat, si dicatur, Principem posse reuocare suum priuilegium sine causa, ex. l. qui fundos. C. de omni agro desert. lib. 11. Ad hoc namque respondetur multipliciter. Primo, quod text. in. d. l. qui fundos. non probat conclusionem, ad quam solet communiter allegari. Non enim docetur in concessione gratuita, sed in concessione facta iure contractus emphyteotici, ut probatur ex eodem text. ibi. *Qui fundos patrimoniales in re priuato, canone saluo suscepit.* ubi glossa verbo, *iure priuato*, & communiter scribitur id notant, & tamen Princeps contractum illum modificat, non uis conditionibus, sed ea tantum modificatione quae inerat a principio, ex natura contractus: quod uedum Princeps, sed quilibet priuatus facere posset. Sicque illud text. intellexerunt Andr. de Yser. in. c. 1. §. fina. in. fi. vers. l. qui fundos. de Capi. qui curiam vendi. Lo. fred. consil. 38. atque Anto. Gabriel communium opi. lib. 3. conclus. 5. nu. 41.

¶ Et quamuis intellectus iste non admitteretur, dicendum est, ibi Principem modificasse illum contractum ex causa: ne scilicet vnus fruatur fundis fertilibus, & alter sterilibus: ex eoque disponit, quod vel is, qui accipit fundos fertiles, illos cum sterilibus compenset, vel fertilibus cedat: ne vnus fundis fertilibus, & alij reliquis sterilibus fruatur: ex qua iusta causa potest Princeps concessiones a se factas non omnino reuocare, sed illas ad legem aequitatis, & iustitiae reducere. Sicque text. in. d. l. qui fundos: intelligendum esse censuit Bal. in. l. nuptae. in. principi. ff. de senato. ubi inquit, quod facta concessione ab Imperatore, & translato dominio rei concessae, potest ab ipso Imperatore lex apponi, non ex vi contractus, sed ex vi legis: quia omnis legum potestas est in pectore suo: ad quod allegat dictam legem qui fundos. Id ipsum etiam dixit idem Bald. consil. 432. n. par. ubi eleganter inquit, quod quamuis non possit Princeps feudum vasallis auferre: poterit tamen illud ponere sub quadam regula iustitiae & aequitatis: cum id in quocunque contractu exceptum esse intelligatur: sicque dictam. l. qui fundos. intellexerunt Parisius consil. 193. nume. 7. & 8. lib. 4. Albertus Brunus inter consilia feudalia, consil. n. 42. & 43. & Io. Campetius inter eadem consil. consil. 1. n. 44. & 45. Et ideo dici solet, ex causa posse Principem contractum alterare, prout ex pluribus probant Feli. in. c. 1. de proba. nu. 6. Alex. consil. 216. n. 20. cum seq. lib. 2. Brunus inter eadem consilia feudalia

De Hispanorum Primogenijs:

feudalia, conf. 97. n. 8. Thomas Gramma. conf. 100. nu. 100. Anto. Gabri. communium opi. lib. 3. de iure quaesito non tollen. conclusio 3. nu. 14. Ex quibus comprehenditur quàm absque fundamento soleat tex. in. d. l. allegari ad probandum, q. Princeps sine causa possit priuilegium à se cōcessum reuocare: cū non de priuilegio, sed de cōtractu emphiteotico disponat: & quamuis de priuilegio, vt communiter intelligi solet, loqueretur, causam præcisè requirat ad illius modificationem.

- ¶ Imò si rectè hæc cōsiderentur, opinio illa, q. scilicet Princeps valeat priuilegium absque causa legitima reuocare, quamuis communis sit, iuris tamen ac rationis fundamentis destituitur. Nam præterquam quòd ex d. l. qui fundos. quæ erat eius præcipuum fundamentum, non probatur: nec etiam probetur ex tex. in. c. veniens. de præscrip. & in. c. suggestū de deci. & in. c. in nostra de in iur. & in. c. fi. de sen. exco. & in. c. i. de consti. libr. 6. Nec ex aliquo ex illis iuribus quæ ad huius opinionis comprobationem adduci solent, prout ex illis constat, & si otii daretur, facile probari posset, nihil magis Regia Maiestate indignum dici valet, quam q. Princeps absque causa possit propria priuilegia reuocare: cū inconstantia & variatio in Principe, præsertim in beneficijs à se cōcessis, reprobetur: & Princeps debeat esse immobilis, sicut polus, & sicut lapis angularis, & habere vnā linguam, & vnum calamus: prout eleganter dixit Bal. conf. 279. lib. 3. Curtius Iunior consil. 170. nu. 41. cum seq. Thomas Gramma. conf. 6. n. 5. Alber. Brun. inter consil. feudalia. conf. 117. n. 91. cum seq. & alibi sæpe Scrib. Ideoq. plures ex Scrib. maximi nominis dixerunt Principē non posse priuilegium à se concessum absque causa legitima reuocare. Idq. satis apertè dixit Bal. in. c. i. de fe. sine culpa. nō amittē. ante num. primū, idem Bal. in. c. i. de natura feudi, ante num. primū. Andre. de Ysern. in. c. similiter. circa princip. 6. col. de Capi. qui curiam vendi. idem in consil. Reg. Sicilia, in consti. incip. Ea quæ. tit. q. nullus Prælatus. Alex. conf. 3. n. 6. lib. 5. Guillel. à Perno. conf. 16. inter consil. feuda. n. 5. & 8.
- ¶ Et quamuis de hac opinione dubitari posset, propter autoritatem illorum qui contrariam sequuntur: illud autem certissimum est, q. Principem non decet proprium priuilegium reuocare: prout dixit Ioa. Andr. in. c. q. dilectio. de cōsangu. & affini. in nouella. Quæ sequitur Bald. in. c. 1. §. notādū. n. 2. d. his, qui fe. dare pos. Ioa. Cāpe. cōf. 2. n. 26. Iacob. Lēonar. cōf. 114. n. 125. inter eadē cōsil. Reg. decet de Reg. iur. lib. 6. Ex quo planè deducitur ciuili modo loquēdo id Principē facere nō posse: cū nemo dicatur posse: nisi id, quod decenter & honestè facere potest. Inepos Proculo. cū simili. ff. de verb. signif. Quod potius Principib⁹, quā alijs cōuenire, notissimū est, vt alibi lati⁹ ostēdim⁹: quæ opi. si tex. in. d. l. qui fundos. sit in priuilegio,

legio, non autem in contractu, intelligendū ex illo manifestè probatur. Non enim ibi Imperator ex sola voluntate, sed ex iusta causa privilegium à se concessum modificat. In quo tamen animadvertendum est, eam opinionem, quod scilicet Princeps valeat reuocare etiam absque causa privilegium, quod ex mera gratia concessit, hodie iure Regio videri approbatam esse, ex decis. l. n. i. 9. libro 5. ordi. quæ est. l. 15. ti. 10. lib. 5. in noua leg. Reg. collectione: cuius verba sunt. *Tenemos por bien y mandamos, que las mercedes que se hizieren por sola voluntad de los Reyes, que se puedan del todo reuocar.* sed dicta legi satis contradicit quoddam l. fori. quæ hodie est. l. 6. ti. 10. lib. 5. in noua leg. Reg. collectione: cuius verba sunt. *Las cosas que el Rey diere a alguno, que no se las pueda quitar el ni otro alguno sin culpa.* Quæ verba potius Regiæ Maiestati conuenire videntur.

¶ Secundo, quia quamuis prædicta communis opinio vera esset, non tamen ad casum, de quo agimus, adaptari posset: cum in eo iam virtute Regiæ facultatis fuerit processum ad Primogenij institutionem, & ad translationem domini ex traditione in primum, ac per consequens in sequentes vocatos ad eius successionem, suo loco & tempore: in quo casu nulli dubium est, nisi quod Princeps dominium etiam occasione sui privilegij acquisitum tollere non valeat. Quod sic opinatur Bal. in l. qui se patris. C. vnde lib. 2. n. 12. prope fin. vbi cum dixisset posse Principem proprium privilegium merè gratuitum etiam absque causa reuocare, illud limitat in his, in quibus iam dominium directum, vel vtile ex Principis concessionem translatum fuerat, cum iam firmitas huius concessionis ex iure gentium tueatur. Cuius dictum sequitur Feli. in c. quæ in Ecclesiast. de constitui. n. 31. vbi itaque quæ sita mediante Principe non reuocantur ab eo, quæ do iam compleverunt robur à iure naturali. Id ipsum dixit Alex. consil. 3. n. 6. lib. 5. Pala. Rot. in rep. Rub. de dona. inter virum & vxor. §. 69. n. 16. An. to. Gabriel, qui plura refert lib. 3. communium opi. de non tollen. iur. quæ sita, conclusione. 7. n. 3. & 5. quibus addenda sunt ea quæ diximus sup. illo c. n. 15. probantes Principem non posse tollere ius quæsitum ex donatione ab illo facta iure Primogenij, quæ ex superius adductis intelligenda sunt, quando iam erat dominium acquisitum ex traditione, & sic iure gentium roboratum.

¶ Tertio, quia illud, quod dici solet, Principem posse reuocare privilegium à se concessum, intelligendum est, quædo ipse solus fuit causa acquisitionis: secus autem quædo ab alio, ex Principis tamen facultate, res acquisita fuerint: nam quod Princeps id reuocare non poterit. Non enim Princeps facultatem concedens, sed is, qui utens illa de re sua disponit, donare videtur, prout sup. lib. 2. c. 2. n. 17. latius ostendimus. Illud autem, quod ex aduerso

De Hispanorum Primogenijs.

aduerso dicebatur, q̄ scilicet consentiens, vel facultatem præstans, videatur donare: intelligendum est quando quis consentit donationi rei propriae: secus autem si consensum præstet, vt donetur res alterius: tunc namque non consentiens, seu facultatem præstans, sed dominus ipse donare videtur. Effet namque absurdissimum dicere, q̄ quando vxor donat ex licentia viri bona propria, vel minor cum licentia tutoris, vel filius familiaris ex licentia patris: non ipsi, sed hi qui licentiam præstant, donare videantur. Quod probatur ex. l. si pater. §. fina. ff. de manu. vindic. l. etsi liquet. vbi Bal. & ceteri. C. de in offi. donati. sicque id optimè resoluit Tiraquel. qui plura refert in repe. leg. si vnquam. C. de reuocan. dona. verb. donatione largitus. nu. 279. Idque verissimum est.

¶ Similiter etiam non obstat illud, quod secundo loco pro contraria opinione adducebatur: q̄ scilicet, quamuis Princeps nō possit reuocare Maioratum, quia ipse non donauit: potest tamen reuocare facultatem, quā ipse concessit: & per consequens, ex eo Maioratus qui ex illa cōstat, reuocatus censetur. Ad hoc namque respondetur, q̄ quamuis Princeps possit reuocare facultatem re integra, non tamen potest reuocare facultatē postquā iam eius virtute Maioratus institutus est, atq; ius quæsitum primo vocato, & sequentibus ex his, quæ superius adducta sunt.

¶ Non etiam obstat, quod tertio loco pro contraria opinione adducebatur, q̄ scilicet cū Maioratus ex Regia facultate institutus fuerit, possit etiam ex Regia facultate dissolui. Hoc namque non solum nō obstat, sed potest in contrarium retorqueri: nam sicut facultas Principis sola nō fuit sufficiens à principio ad Maioratum instituendum, absque dispositione primi institutoris, similiter non erit sufficiens ex postfacto ad illum reuocandum, absque ipsius institutoris consensu.

¶ Non etiam obstat, quod quarto & vltimo loco pro cōtraria parte adducebamus, q̄ scilicet facilius tollatur priuilegium, quā ius commune ex iuribus, quæ ibidem citauimus. Non enim in illis legibus disponitur, Principem non posse ius commune tollere, sed quod facilius ius speciale, quā ius commune tollatur. Quod nihil ad id, de quo agimus, attinet: cū hic agamus de Principis potestate, non autem de facilitate, vel difficultate: eo maximè, quod etiam alijs respectibus, difficilius priuilegium, quā ius commune auferri soleat: vt probat Gometius in dicta regula de non tollen. iure qua sito. q. 6. n. 5. cum sequen. Qualiter autem intelligendum sit, quod facilius tollatur priuilegium, quā ius commune, declarat Anto. Gabriel cōmuniū opi. lib. 5. de regul. iur. cōclus. 9. n. 6. cū seq. Imò si rectè hoc cōsideremus, hic nō agimus de tollendo priuilegio, vel iure communi: sed de tollendo vincula Maioratus, siue ex priuilegio, siue ex iure

ex iure cōmuni instituti, & effectus ex iure speciali, vel communi iam inesse productos. In quo casu nihil interest: an ex iure communi, vel speciali producti fuerint, ad hoc, vt Princeps valeat ius alteri quā sitū tollere, vt superius ostensum est.

¶ Ex quibus facile omnia fundamenta contrariæ opinionis diluuntur: superestque vnum assumptum satis singulare aduersus vulgō receptam opinionem: ex quo deinceps certissimum erit, ad huiusmodi facultates concedendas nihil interesse, vtrum Maioratus ex Regia facultate, vel absque illa institutus fuerit. Quoad confiscationem autem ex crimine lesæ Maiestatis diuinæ, vel humanæ, dicendum erit prout infra isto lib. ca. 11. nu. 26. dicemus.

¶ Ex quibus infertur, nil etiam quoad hæc interesse: vtrum facultas à Principe ad Maioratum instituendum pretio, vel in remunerationem seruitiorum concessa fuerit, necne: si iam ex illa Maioratus ipse institutus fuit. Cum enim eo tempore iam facultas etiam gratuite cōcessa reuocari nō possit, superfluum erit inquirere, vtrum gratis, vel pretio concessa fuerit: sicque necessarium non erit illud, quod circa ista Hispani interpretes dicere solent, quod scilicet facultas concessa in remunerationem seruitiorum, vel pretio interueniente, maioris roboris sit, quàm illa, quæ gratis concessa est. Id nanque hac consideratione obseruata, necessarium non erit, prout aduertit Anto. Gomerius in l. 40. Tauri. n. 89. Erit autē illa distinctio utilis ad sciendum, vtrū facultas re integra reuocari poterit, vel non: si enim pretio, vel in remunerationem seruitiorum concessa fuit, reuocari non poterit: si verò gratis, sic: & etiam ad maiorem Maioratus firmitatem etiam post ipsius institutionem, vt hoc pacto hæc omnia dubia diluantur: prout optimè resoluit Grego. Lopez in l. 32. ti. 9. parti. 6. in glo. verb. *No valdra*. col. 11. versic. Sed quæro de pulchra quæstione. vbi tradit nouam formam instituendi Maioratum: ita vt eius bona ex Regia facultate alienari non valeant.

¶ Quinta conclusio sit, Principem posse Regiam facultatem ex iusta ac legitima causa ad bona Maioratus alienanda, vel hypothecā subijcienda concedere, etiam si Maioratus institutor expressè inhibuisset, ne Regia facultas ad id efficiendum concedi posset, vel quia bona eiusdem Maioratus etiam ex Regia facultate alienari non valeant: quæ cōclusio præcedenti præmissa, apertissima est: si enim hac Maioratus institutoris inhibitione nō existente, Princeps ex causa publica, vel ipsi Maiorati utili id facere potuisset, vt superius ostensum est: cōstat ex hac Maioratus institutoris voluntate Principis potestatem restringi nō posse: cū in omni dispositione cēseat authoritas superioris excepta. tex. i. c. quæadmodū. d. iure iur.

maupup

& ne-

De Hispanorum Primogenijs.

& nemo possit facere vt leges in testamento suo locum nō habeant. l. nemo potest. ff. de leg. 1. vbi Scrib. plura cumulant, quæ in huius conclusio-
nis comprobationem adduci possent: idque verissimum est.

¶ Dubium autem & non mediocre circa hæc versari solet: vtrum scilicet
29 cet saltem tempore impetrationis facultatis Principi de hac clausula mē-
tio facienda sit, aliàs facultas ipsa nulla esse censeatur: qua in re prima fa-
cie dicendum videtur, de hac clausula mentionem faciendam esse, etiam
si ex illa facultas Principis restringi non possit, aliàs facultatem subrepti-
tiam esse censendam. Quod probatur in simili, ex eo, qd de clausula déro-
gatoria dici solet: nam quamuis ex illa potestas testantis non restringa-
tur, vt non possit testamentum, prout sibi libuerit, mutare, vel alterare:
30 tamen in secundo testamento necessario de illa mētio efficienda est, aliàs
secundum testamentum nullum erit. l. si quis in principio testamenti. ff.
de leg. 3. l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de leg. 1. & quamuis ea iura loquan-
tur in testamentis, similiter etiam in rescriptis, & alijs dispositionibus lo-
cum habent, prout dixit glo. communiter ab Scrib. recepta, in. l. pacta
nouissima. verb. *Pacta*. C. de pactis. ex quibus dixit Felinus post ceteros,
in. c. accedentes. n. 4. de præscript. qd priuilegium secundum non faciens
mentionem de clausula derogatoria primi, nullum censendum erit, vbi
plura in idem adducit.

¶ Quibus adijcitur, quod impetrans rescriptum secundum derogatoriū
31 primi debet facere mentionem de quacunque clausula notabili in prima
dispositione, quæ reuocari prætenditur adiecta, aliàs autem rescriptum
subreptitium censendum esse: quod dixit Anto. in. c. vt debitus. col. 4. de
appella. cuius doctrinam sequuntur Abb. per text. ibi, in. c. ex conquesti-
one. n. 4. de restit. spolia. Feli. qui plura refert in. c. ceterū. n. 4. de rescrip.
vbi opinantur iudicis arbitrio relinquendum esse, quæ clausula notabi-
lis esse dicenda sit. Cum igitur de qualibet clausula notabili mentio faciē-
da sit in facultatis impetratione, nulla profectò clausula notabilior inue-
niri potest, de qua mentio faciēda sit, quàm hæc de qua agimus, cum sal-
tem ea expressa Princeps difficilius facultatem cōcessisset, atque in impe-
tratione rescripti facienda sit mentio de omnibus his quæ Principē mo-
uere possent ad illud non concedendum, vel ad concedendum difficilius:
32 tex. in. c. super literis. cum simil. de rescrip.

¶ Sed his non obstantibus, contrarium dicendum erit: cum enim clausu-
la à Maioratus institutore apposita, ad Principis potestatem restringen-
dam nullius effectus esse censeatur, consequens est, vt de illa mentio in im-
petratione rescripti facienda non sit: cum regula iuris sit, qd in impetra-
tione rescripti non est facienda mentio de clausula nulla, nec etiā de illa,
quæ quam-

quæ quâvis nulla nō sit, exceptione tamē elidi potest gl.ordi.in.c.ex tenore de rescrip. verbo. *Negotio. fin.* verb. cui est gloss. consimilis in cap. cum nostris verbo. *De facto*, de concessio. præb. quibus plura cumulant Fel. in d. cap. ex tenore num. 2. & Iass. in. l. x. num. 1. C. si contra ius vel vtili. publi. & alibi sæpè Scribent.

¶ Nec obstat illud quod de clausula derogatoria dici solet, quod scilicet quamvis nullius effectus sit ad restrictionem potestatis, tenetur tamen testator de illa in secundo testamento mentionem facere alias secundum testamentum nullum erit, ex tex. in. d. l. si quis in principio testamenti cum simil. ff. de lega. 3. Nam præter quā, quod iura illa ad casum de quo agimus trahi non possint cum loquantur quando vnus atque, idem fecit primam dispositionem cum clausula de rogatoria & ipsemet fecit secundam absque illa, nos autem loquamur in Maioratus institutore qui Principi legem non potuit imponere, ea iura loquatur: quando in vno & eodem disponenti præcessit clausula derogatoria voluntatis, & non potestatis si enim is qui testamentum fecit adieciſſet clausulam derogatoriam potestatis, cum ea clausula nulla sit ex eo, quod nemo possit sibi tollere liberam testamenti factionem. l. stipulatio hoc modo concepta cum simil. ff. de verbo. oblig. in secundo testamento non teneretur facere mentionem de illa, quamvis secus esset, quando adiecta fuisset clausula de rogatoria voluntatis ex nanque valida est, ideoque de illa mentio facienda est: prout resoluit Bar. communiter sequutus in. d. l. si quis in principio n. 4. & 5. clausula autem hæc de qua agimus derogatoria est, potestatis Principis, & per consequens nulla ideoque de illa mentio facienda non erit. Imò etiam si clausula hæc esset derogatoria voluntatis veluti si testator dixisset quod non aliter valeat rescriptum Principis nisi facta mentione de illa clausula, quo casu non de Principis potestati agi videretur adhuc existimarem valere facultatem Principis etiam si de hac clausula mentionem non fecerit. Maioratus nanque institutor sibi non autem Principi etiam quo ad voluntatem poterit legem imponere.

¶ Similiter etiam non obstat illud quod dicebamus quod scilicet de clausula notabili efficienda sit mentio in rescripti impetratione, nam illud intelligendum est, quando ea clausula valida est: secus autem si nulla sit, vel saltem exceptione elidi possit, de illa nanque nulla mentio in rescripto facienda erit, ex his quæ superius adducta sunt. Quæ omnia summe notanda erunt vidimus nanque plura Primogenia quibus cautum est, nec etiam ex Principis rescripto bona eisdem subiecta alienari posse.

¶ Sexta conclusio sit, quòd etiam si Maioratus institutor inhibuerit successoribus in perpetuum, vt non valeant facultatem à Principe ad bona eiusdem

De Hispanorum Primogenijs.

- eiusdem Maioratus alienanda, vel hypothecanda impetrare, neque illa v-
 ti etiam si proprio motu concessa fuerit, & quod si contrariū fuerit actum,
 illicō Maioratus successio in sequentem vocatum transferatur, poterit
 Princeps non obstantibus his clausulis ex causa publicæ utilitatis, vel Ma-
 ioratus utilitatis facultatem ad bona ipsius Maioratus alienanda vel hypo-
 thecā subijcienda concedere. Quod ex eisdem rationibus quas in præce-
 denti conclusione adduximus probatur. Si enim Maioratus institutor nō
 potest, quo ad hæc Principis potestatem minuere directè id præcipiendo
 37. à fortiori nec indirectè id facere poterit. tex. in regula cūm quid. de regu-
 lis iuris lib. 6. l. si is, qui, vbi plura Scrib. adducere solent. ff. de vulga. quan-
 do enim in dispositione vnum exprimitur, & ad aliud effectus eius dirigi-
 tur non verba dispositionis: sed effectus eius considerandus erit. l. 4. §. nūc
 de effectu. ff. de libe. lega. l. si quis rerum. §. 1. ff. eod. l. cum dotem. ff. ad l. fal.
 Nec est curandum cum quo quis loquatur: sed in quem voluntatis inten-
 tio dirigatur l. cūm pater. §. donationis. ff. de leg. 2. ex quibus rationibus
 consuluit Ancha. conf. 13. incip. super dubio transmissio quod ciuitas quæ
 non potest facere statutum, vt ciues non possint ire ad molendina priua-
 torum sed ad molendina ipsius ciuitatis: non poterit similiter facere statu-
 tum vt qui irent ad molendina priuatorum soluerent certum datum in
 exitu ipsius ciuitatis qui verò irent ad molendina ipsius ciuitatis nihil sol-
 uerent ne liceat ciuitati facere per indirectum id quod directā via facere
 non potuisset quod etiam dixit idem Ancha. conf. 145. incip. optimis ra-
 tionibus. idem in cap. de consti. u. questione princip. Alberi. 2. parte statu-
 torum questione. 2. l. ass. qui plura refert in l. quom inus. ff. de flumi. nu. 155.
 vbi num. 156. hanc communem opinio. esse proficitur quibus plura alia
 similia adijci possent.
- ¶ Vt autem in his caute procedatur, quando similes facultates impetran-
 38. tur antequā de petitione ipsius facultatis agatur solet impetrari ab ipso-
 rum Primogeniorum possessoribus Regia licentia proprio motu conces-
 sa adhuc, vt ex illa valeat possessor facultatem impetrare, atque illa vti,
 quam Princeps concedere solet expressis clausulis Maioratus, seu ipso-
 rum substantia illis expressè derogando, cuius licentiæ virtute facultas
 ad bonorum Maioratus alienationem seu hypothecam conceditur: ac
 si prædicta clausula adiecta non fuisset, adeo vt non valeat modus aliquis,
 à Primogeniorum institutoribus excogitari, cui non possit ex Regia po-
 testate causa publica interueniente derogari.
- ¶ Solent autem Primogeniorum possesores, ne ex primæ licentiæ im-
 39. petratione penas in ipso Primogenio cōtentas incurant secrete facere, vt
 ab aliquo tertio in Regia Camera, vbi similes facultates conceduntur
 quodam

quodam memoriale: uti vocant, producat, in quo impersonaliter, & sine expressione nominis ultimi possessoris, nec alterius personæ impetrantis dici solet, quod in Maioratu, quem instituit Titius sunt clausulæ talis tenoris, &c. Et quod nunc necessarium est bona eiusdem Primogenij alienare, vel hypothecæ subijcere ex causis quæ ibidem exprimende sint, perindeque ex eisdem, causis supplicatur Regiæ Maiestati, ut Maioratus possessori proprio motu, & certa scientia concedat rescriptum in quo derogetur prædictis clausulis & concedatur ei licentia, ut absque in cursione pœnarum in eodem Primogenio contentarum possit facultatem ad id efficiendum impetrare atque illa: prout sibi libuerit uti, quod rescriptum absque alia Maioratus possessoris petitione concedi solet, & postea eius virtute facultates necessariæ impetrari. Idque pluries sic factum fuisse vidimus, atque faciendum esse consuluimus. In quo tamen cautè procedendum erit, propter clausularum, recentium Primogeniorum rigorem, quæ debent diligentissimè examinari ante facultatum impetrationem ab ipsius Maioratus possessoribus, nè aliquid faciant in quo eisdem contraveniant, & etiam ab his qui annuos redditus virtute harum facultatum super bonis Maioratum emunt, vel pecuniam super eisdem bonis mutuam præstant, nè ex huius ordinis prætermisione alienatio, seu hypotheca nulla reddatur vidimus namque plures qui absque clausularum Maioratus examine annuos redditus super bonis eiusdem Maioratus Regia facultate præcedente emerunt quibus ex post facto eam negligentiam maximum damnum attulisse compertum fuit.

¶ Septima conclusio sit quod si is, cui facultas ad alienandum vel hypothecandum res Maioratus semel concessa fuit velit, iterum novam facultatem ad bona Maioratus alienanda vel hypothecanda impetrare tenetur facere mentionem de prima aliàs secunda facultas non facta mentione de prima obtenta nulla censenda erit. Quod probatur ex text. in capitulo final. de fil. presb. libro sexto ubi dispensatio adhibita dispensationi non valet nisi fiat mentio de prima, & text. in. l. tertia. C. de Episcopali audien. per quem text. dixit Guillelmus de Cugno ibi non valere secundam remissionem criminis à Principe factam, in qua non fuit facta mentio de prima iunctis alijs, quæ supra libro secundo capitulo. 4. numero. 50. latius adduximus.

¶ Sed in hac re distinguendum esse mihi videtur: aut enim facultas secunda concessa fuit ex eadem causa, ex qua prima concessa erat, aut ex alia. Si concessa fuit ex eadem causa dicendum est, proculdubio eam facultatem nullam esse: cum si Princeps de eo informatus fuisset nullo pacto eam facultatem concessisset, nec ex vna causa debeant plures facultates

De Hispanorum Primogenijs.

ad bona Maioratus alienanda vel hypothecanda concedi: nisi prima non sufficiat. Ad quod necessarium est, vt de prima Princeps certioretur. Si verò ex alia causa concessa fuerit non video quare Principi sit facienda mentio de prima: cum etsi Princeps de illa fuisset certioratus, etiam secundam concessisset. Ex noua namque causa debet noua facultas concedi: cum vtraque de perse non valeat: si ex causa legitima concessa sit.

- 43 ¶ Nec obstat tex. in. d. capitulo fina. de fil. presb. libro. 6. nam ibi circa vnam, atque eandem rem vtraque dispensatio emanauit, & clarum est, quòd Princeps super duobus defectibus difficilius dispensaret: quam super vno. Qua propter nimirum si dispensatio secunda super altero ex duobus defectibus concessa, non facta mentione de prima nulla sit: prout gloss. & communiter Scribentes ibidem aduertunt. Quæ ratio in casu, de quo agimus militat: cum dispensationes non ex vna, atque eadem causa: sed ex diuersis procedant.

¶ Non etiam obstat tex. in. d. l. 3. C. de Episcopo audien. Nam si is, qui semel delicti remissionem obtinuit: iterum delinquat remissionis secundæ indignus efficitur. Nimirum igitur si ob delictorum reiterationem secunda remissio non valeat, cum difficilius facta mentione de prima concederetur prout ex eodem tex. probatur, vt communiter ibi Scribentes not. Quod non potest ad casum, de quo agimus adaptari: cum facultates non ex culpa possessorum Maioratus: sed ex causis necessarijs concedi soleant.

- 44 ¶ Octaua & vltima conclusio sit, quòd in omnibus casibus, quibus ex Regia facultate bona Maioratus alienari possunt eorum alienatio in publica subhastatione facienda est. Quòd probatur ex communi regula, qua traditum est, quòd quotiescunque ad alicuius rei alienationem auctoritas, seu decretum iudicis requiritur necessario ea res non poterit: nisi in publica subhastatione alienari. Quod opinati fuerunt Bart. in. l. licitatio numer. 3. ff. de publi. & vectiga. Alberi. in. l. etsi sine. §. r. ff. de minori. Bald. in. l. ordo. numero quarto. 4. C. de execu. rei iudica. Platea. in. l. si tempora. C. de fid. instru. columna prima libro. 10. Matthaus de Affl. in. consil. reg. Sicilia. libro secundo. Rub. 38. Pinel. qui hæc omnia refert in. l. secunda. C. de rescin. vendi. secunda parte numero. 25. cuius opinio. asserit communem esse Emanuel Xuarez in suo Thesauro receptarum sentent. verbo. Decretum vbi in alienatione pagin. 453. Quorum opinio vera est, quamuis hi, quos Pinel. in id citat hoc præcise non dicant: semper enim decretum iudicis, & subhastatio in iure cumulari solent. Ita vt omne illud, quod ex decreto iudicis vendendum est subhastationem requirat:

requirat: prout in bonis absentis, fisci, minoris, & Reipublicæ, & his bonis, quæ in executionem rei iudicatæ venduntur, & similibus statutum est, vt ex iuribus vulgaribus deducitur. Si igitur id in quolibet iudicis decreto efficiendum est, à fortiori in re, quæ facultate, & decreto Regio præcedente alienanda est obseruandum erit. Qua propter nunquam concedi solet Regia facultas ad bona Maioratus alienanda in qua non adijciantur hæc verba, *Vendiendo la en publica forma*, quod interpretari solet, id est in publica subhastatione. Idque in rebus Maioratus, quæ ex facultate Regia venduntur obseruare vtile erit, vt prædictæ difficultates submoueantur quamuis si aliasea venditio bona fide atque iusto pretio facta fuisset forsan etiam deficiente subhastationis solennitate sustineretur.

¶ Tempus autem ad huiusmodi subhastationem requisitum iure statutum: non est perindeque iudicis arbitrio relinquendum erit: prout testantur Bartolus in. d. l. licitatio. numero tertio. Baldus in. d. l. ordo num. septimo, & vtrobiq; communiter Scribentes id not. solet autem assumi exemplum ab eo, quod communiter in alijs subhastationibus fieri solitum est. Ita vt immobilia triginta: mobilia autem nouem diebus in subhastatione trahantur: sed non credimus ex huius temporis omissione bonorum Maioratus alienationem annullandam esse dummodo aliàs competentem tempore subhastatæ fuerint, idque bona fide, & absque dolo factum fuerit. Id namque est, quod præsertim in rerum Maioratus venditione requiritur, vt aduertit Gregorius in. l. 6. titulo. 11. part. 6. in gloss. verb: *Que la non pudiesse vender.* columna nona versiculo aduerto etiam vbi etiam versiculo sed pone resoluit quid dicendum sit: quando minor impetrauit facultatem ad vendendam rem Maioratus non facta mentione etatis, & ibi alias quæstiones subiungit hanc materiam attinentes, quæ apud ipsum videri poterunt.

¶ Illud autem omittendum non est facultatem Regiam ad bona Maioratus alienanda non requirere scripturam: sed posse probari per testes, quod sic in assensu Regio ad bona feudalia alienanda concessio dixit Matthæus de Afflictis decisione. 398. per totam decis. præsertim numero. 2. fuisse decisa per Regium Consilium Neapolitanum: quamuis ipse fuerint in contraria opinione, vt constat ex his, quæ adducit in ead. decis. Et quod assensus Regius non possit probari per testes dixit apertius ipsemet Afflict. decisione. 243. num. 3. & 4. Quod etiam repetit ipsemet Matthæus de Afflict. in capitulo primo in principio de prohibi. feudalie. per Lotharium numer. 14. vbi inquit, quod si facultas semel expedita fuit posteaque amissa fuerit, poterit eius tenor probari per testes, & in cap.

De Hispanorum Primogenijs.

Imperialem in princip. de prohib. feud. alie. per Frederi. versicul. 24. quæro numer. 33. subiungit non valere assensum Regium etiam manu Regia subscriptum si in illo deficiat sigillum, quod in literis Regijs solet interuenire. Quod etiam prius dixerat. in. d. cap. 1. in princip. nu. 10. de prohib. feud. alie. per Lotha.

¶ Sed omnia hæc resoluenda sunt ex his, quæ in facultate Regia ad Maioratum instituendum concessa diximus supra lib. 2. c. 8. num. 7. & 8. vbi ostendimus illam non posse probari per testes: sed necessario ad sui probationem scripturam requirere. Quod quando Regia facultas expedita, atque absoluta fuit verum est.

¶ Ceterum quando Regia facultas ad bona Maioratus alienanda ante eorum bonorum alienationem per verbum fiat concessa fuit, sufficit si de ipsa signatura constet: & si aliter facultas non ostendatur, vt in assensu Regio ad bona feudalia concessio resoluit Matthæus de Afflictis decisione. 253. num. 5. cum sequentibus. Quod etiam repetit in. d. cap. 1. de prohib. feud. alie. per Lotha. in principio. num. 15. vbi tandem id cogitandum relinquit. Hoc autem etiam resoluendum erit ex his, quæ in Regia facultate ad Maioratum instituendum per verbum fiat concessa supra libro secundo capitu. septimo numer. 52. cum pluribus sequentibus latissimè tradidimus cum de vno casu ad alium non valeat congrua differentie ratio assignari.

¶ Sed & id etiam obseruandum est, quod etiam si ante quàm Regia facultas concedatur, nec expediatur possessor Maioratus rem ipsius Maioratus alienet sub conditione si Princeps ad id efficiendum facultatem concedat, & hac lege contractus venditionis, vel permutationis, seu alius similis fiat, nullus eorum poterit ab hoc contractu resilire, donec Principis consensus requiratur. Quod in simili in alienatione feudi facta sub conditione si Rex assensum præstiterit dixit Lucas de Pena. in. l. nulli. C. de fund. patrimo. li. n. quem refert, & sequitur Matthæus de Afflict. in. d. c. Imperialem in princip. versiculo decimo sexto quæro nu. 6.

¶ Illud etiam ultimo loco annotandum est, Regiam facultatem ad bona Maioratus alienanda concessa amitti ex non vltu Decennij. Quod dixit Matthæus de Afflict. loquens in assensu Regio ad alienanda bona feudalia concessio post Andrea de Ylern. ibi in c. Imperialem. de prohib. feud. alie. per Frederi. nu. 25. & Grego. loquens in facultate ad bona Maioratus alienanda concessa in. l. 6. tit. 1. part. 6. in gloss. verbo, *Que non la pudiesse vender*. col. penul. versiculo quid autem. Sed de hoc videnda sunt, quæ diximus supra lib. 2. c. 7. nu. 71.

Summa

Summaria ex capite sequenti.

- 1 Bona Maioratus alienari possunt ad aliorum subrogationem eaque iusta causa censenda est, ut facultas Regia concedatur, & nu. 9. & 12.
- 2 Bona dotalia permutari possunt: quando id utile mulieri fuerit.
- 3 Bona Ecclesie alienari possunt ut fundus utilior ematur.
- 4 Contractus prohibitus fauore alicuius potest fieri si id ei utile sit.
- 5 Alienans rem prohibitam, si id fieri potest obseruata mente prohibentis, non incurrit poenam.
- 6 Verisimile pro disposito habendum est.
- 7 Bona fidei commisi permutari possunt, si id utile sit.
- 8 Feudalis res alienari potest sine consensu domini, quando eius conditio melior sit.
- 10 Lucrari satis dicitur qui obsequitur voluntati suae.
- 11 Alienatione prohibita etiam permutatio comprehenditur.
- 13 Subrogatio bonorum Maioratus in eadem Prouincia non in alia fieri debet, nec aliter facultas concedenda est.
- 14 Prouincia propinqua eadem Prouincia censenda est, si sit sub eodem Principe.
- 15 Subrogatio bonorum in loco remoto licet eiusdem Prouincia, non est facienda in Maioratu.
- 16 Longinquitas domicilij possessoris Maioratus, an sit legitima causa concedendi facultas a tem alienandi rem Maioratus ad subrogationem faciendam in loco domicilij, & num. 18. & 19.
- 17 Alienari potest res Ecclesie longe sita, si commode frui non possit.
- 19 intelligitur tex. in Authentico de Ecclesiasti. ritul. S. sin autem annuale legatum coll. 9.
- 20 Emptor bonorum Maioratus utrum debeat esse sollicitus ut res alia subrogetur, vel fiat id ad quod bona vendita sunt, & nu. 2. & 13.
- 21 Emptor rei Ecclesie sollicitus esse debet ut pretium in eius utilitatem conuertatur.
- 24 Res emptae ex pecunia redacta ex alia re Maioratus vel pretium eius an subrogetur & intret in eius locum, & num. 29. & 30. & 31. & 33.
- 25 Pretium, quando succedat loco rei & e contra, & num. 32.
- 26 Res emptae ex pretio feudi seu ipsius pretium non subeunt vicem feudi nisi expresse ad etum sit.
- 27 Res emptae ex pecunia redacta ex alia re a sumit eius qualitates.
- 28 Res emptae ex pecunia redacta ex re patrimoniali an efficiatur patrimonialis.
- 34 Res emptae ab aliquo ex pecunia aliena vel simpliciter vel nomine proprio sit sua, & numero. 35.
- 36 Res subrogata in locum rei vendita Maioratus cum omnibus qualitatibus prioris subrogetur.
- 37 Res succedens in locum alterius rei fideicommissariae dicitur fideicommissaria.
- 38 Res subrogata in locum bonorum donatorum a Rege Henrico Secundo quae vulgo dicuntur Enriqueños sortietur illorum naturam.
- 39 Bona ex donatione Regis Henrici quae dicuntur Enriqueños si vendantur cum facultate Regia utrum ad emptorem cum sua causa & qualitate transceant, & numero. 40. & 43.
- 41 Feudum venditum ex licentia transit cum qualitate sua.
- 42 Res consentiens alienationi, quando videatur rem liberam facere.

De Hispanorum Primogenijs.

- 44 Princeps ex licentia alienandi libere feudum, videtur remittere qualitatem feudalem.
- 45 Bona Maioratus si post confiscationem à Principe eidem donentur, utrum tanquam libera censeantur donata vel cum priori Maioratus qualitate.
- 46 Res Maioratus alienata si postea vendicetur vel rescindatur venditio an ad Maioratum redeat vel maneat libera.
- 47 Res subrogata in Maioratu in locum vendita si vendicetur vel emincatur ab alio qualiter consulatur Maioratus possessori. & num. 49.
- 48 Decretum ex falsa causa interpositum est nullum etiam si falsa causa in decreto expressa non sit.

De Regijs facultatibus, quæ ad alienanda bona Maioratus ea lege conceduntur, vt ex pretio illorum alia in locum eorum subrogentur.

CAPVT QVARTVM.

Nter facultates, quæ ad alienanda bona Maioratus conceduntur frequenter dubitari solet: vtum iustè ex ea causa concedi valeant, vt alia bona eiusdem, vel maioris valoris ex pretio, quod ex illis redactum fuerit in ipso Maioratu subroganda sint. In qua quæstione dicendum est, hoc fieri posse: dummodo id in

- 1 euidentem Maioratus vtilitatem conuertatur, vel ex aliqua alia causa iusta, & Maioratus conseruationi vtili fiat. Aliter nanque id effici non poterit. Quod probari potest ex sequentibus.

¶ Primò, hoc probatur ex tex. in l. ita constante. ff. de iur. doti. ibi. *Si hoc*

- 2 *mulieri vile sit*, vbi probatur, quod quamuis bona dotalia sint alienari prohibita: poterunt tamen permutari: si id mulieri vile sit. l. mutui. versiculo manente & l. final. ff. eod. l. quamuis. ff. solu. matrim.

¶ Secundò, id ipsum probatur ex eo, quod quamuis res Ecclesiæ alienari prohibita sint: poterunt tamen alienari, vt fundus vtilior ematur, vel aliter alienatio in euidentem Ecclesiæ vtilitatem resultet. tex. in capitulo vt super. s. possessiones. de reb. Ecclesiæ non aliena. vbi gloss. & communiter Scribentes id not. gloss. ordin. in l. cum hi. s. eam transactionem. ff. de transact. Antonius Gabrielus, qui plura refert. libro tertio communium opinionum titulo de rer. aliena conclusione prima numero primo.

¶ Tertiò,

¶ Tertiò, id ipsum in omnibus casibus perpetuum est, vt quoties contractus fieri non potest: fieri tamen valeat: si id vtile sit personæ, cuius favore prohibitio facta est. Quod in vxore absque viri licentia, & pupillo absque autoritate tutoris, vel curatoris & filiofamilias absque licentia parentis contrahentibus decisum est. l. mutum, vbi per Scriben. ff. de acquir. hered. l. cum hi. s. eam transactionem. ff. de transact. vbi gloss. & communiter Scribentes id notant. Iass. in. l. more. num. 42. & 43. ff. de acquir. hered. & alibi sæpè Scrib.

¶ Quartò quia is, qui alienationē prohibuit censetur id fecisse vt Primogeniū ipsum conseruaretur, & in dies augetur, cum igitur ex huiusmodi permutatione is effectus consequatur, & ex illius omissione amittitur: consequens est, vt non obstante prohibitione id efficiendum sit. In ducta nanque ad augmentum non debent operari diminutionem. l. legata inutiliter cum similibus. ff. de lega. 1.

¶ Quintò: quia is, qui alienat rem alienari prohibitam contra verba illius, qui eam prohibuit, nullam pœnam incurrit: si id fieri possit, obseruata eius mente, ac voluntate, quod ex pluribus probat Angelus consilio 169. prima, & secunda columna quem refert, & seq. Iass. in rep. l. filiusfamilias. s. Diu. num. 78. ff. de lega. 1.

¶ Sextò, quia verissimile est, quòd si Maioratus institutor de isto casu cogitasset, illud permississet. Igitur censi debet, ac si expressè dispositum esset. Verissimile nanque haberi debet pro disposito. l. Titius. s. Lucius. ff. de deliber. & posth. gloss. in. l. tale pactum. s. final. cum similibus. ff. de pact.

¶ Septimò, quia bona fideicommisso subiecta, atque alienari prohibita permutari possunt: si permutatio fideicommissi conseruationi utilis sit, quod comprehenditur apertè ex eo, quod dixit Bald. in Authent. res quæ. C. communia de lega. numero. 23. atque expressè sic resoluit Paulus consilio. 269. incipien. Dubitatur nunquid hospitale numero tertio cum sequentibus libro primo. Id ipsum dixit Socinus Iunior quamuis de Bald. & Paul. non meminerit consilio. 28. numero quinto cum sequentibus libro secundo.

¶ Octauò, quia res feudalis potest alienari sine consensu domini: quando ex alienatione conditio domini melior fit, veluti si habens filios vendat feudum illos non habenti, vel iuuenis vendat illud seni, vel inhabilis ad seruiendum vendat illud habili ad seruitium domino præstandum: prout resoluit Matthæus de Afflictis in capitulo Imperialem de prohibi. feud. aliena. per Freder. versiculo Decimosexto quarto numero. 16. post Andream de Yfern. ibi. idem Afflictus in rub. de vafal-

t s lo qui

De Hispanorum Primogenijs.

lo qui contraconsti. Lotharij. numero primo cum sequentibus. Capycius decisione. 100. num. 3. cum sequentibus.

- ¶ Nondè, quia quamuis dubitari posset: vtrum hæc subrogatio fieri possit absque Principis authoritate, authoritate tamen Principis interueniente non est dubium: nisi quòd ea alienatio valeat si in euidentem Maioratus vtilitatem facta fuerit. tex. in clem. quia contingit. de religio. domi. l. legatum, vbi per Scribentes. ff. de admi. rerum ad ciuita. perti. Paul. d. conf. 269. num. 2. lib. 1.

¶ Ex quibus rationib' bona Maiorat' ex facultate Regia alienari posse, vt ex precio illarū alia in eius locum subrogentur: si id ipsi Maioratus vtilius sit opinati fuerunt Capicy us decisione. 108. numero. 17. atque Antonius Gometius in. l. 40. Tauri num. 82. final. verb. atque etiam Gregor. in. l. 6. titulo. 11. parti. sexta verbo. *Que la non pudiesse vender.* columna penultima idem in. l. 10. tit. 26. parti quarta verbo *Vendiendo.* colum. quarta versiculo: sed an res.

- ¶ In contrarium autem vrget, quod voluntas testatoris adèd precisè obseruanda sit, vt nec perueri debeat ad hoc, vt illa in melius commutetur. 10 Cum variæ sint hominum voluntates lucreturque satis ille qui suæ obsequitur voluntati. l. quia poterat. cum similibus. ff. ad Trebel. Item constat non esse quo ad hoc considerandam voluntatem Maioratus possessoris: sed institutoris: à quo bona dependent. Cum ipse possessor dominus solum temporalis sit, bonaque eo mortuò in alium deuolui debeant, qui forsan illud quod iste vile esse existimat, damnosum, atque inuile esse existimabit, quibus adiiciendum est, plerunque post similitum facultatum impetrationem, atque rei Maioratus alienationem Maioratus possessorum, pecuniam ex illa redactam con summere solere, nec aliam rem ex illa emere, quæ in ipso Maioratu subrogetur. Quo modo Primogeniorum bona perire solent, & in alias familias pertransire.

- ¶ Quæ omnia comprobantur ex eo, quòd sub prohibitione alienationis, seu venditionis, permutatio comprehendatur. l. sciendum in prima. §. deinde versiculo sed, & si quis. ff. de edili. edi. l. final. ff. quibus ex caus. in posse eatur. l. 2. C. de rerum permut. tex. in Authent. de non alie. aut permutan. §. alienationis. colla. secunda, & in capitulo nulli. de reb. Ecclesiæ non alien. & vtrobiq; per Scribent. Angel. in. l. cum hi. §. si cui. ff. de transa. Fabia. de emptio. & vendi. questione secunda Crotus consilio. 17. nu. 41. lib. 1. & alibi sæpè Scribent. Quibus rationibus huiusmodi facultates concedendas non esse resoluit Burgos de Pace. in procm. 11. Tauri nu. 352.

- 12 ¶ Caterum his non obstantibus dicendum est huiusmodi facultates ex causa à Principe concedi posse: dummodo res quæ in ipso Maioratu subrogatur

adeò conueniens, & necessaria ipsius conseruationi esse appareat, vt verisimile sit, id ipsum Maioratus institutorem fecisse si eiusdem rei emendatæ occasio sibi oblata fuisset, & quòd etiam id ipsum omnes ipsius Maioratus successores facturi fuissent. Quod in eo casu præsertim efficiendum est: cum Maioratus possessor vltra pecuniam, quæ ex re Maioratus redacta fuit, aliquid ex bonis liberis in eius rei emptionem expendit, quod in ipso Maioratu deinceps incorporatur. Quæ omnia exactè, atque precisè consideranda sunt. Ita vt facultas non nisi his interuenientibus concedatur si enim ea vere interuenerint proculdubio concedi poterit. Non enim illæ facultates, ex quibus Primogenia ampliantur, & augentur: sed illæ ex quibus minuuntur, ac dissoluuntur denegandæ sunt.

¶ Nec obstant ea, quæ in contrarium adducta sunt, illa nanque, quando facultas Regia ex causa legitima concessa ad id efficiendum non interuenit intelligenda sunt: non autem, quando facultas Regia ad id ex causis adeò iustis concessa fuit: quam etiam institutor, & etiam omnes successores probassent: prout probatur ex iuribus, quæ pro contraria parte allegauimus, comprehenditurque ex his, quæ dicunt Gregorius Lopez, Capycius, atque Antonius Gometius in locis superius citatis.

¶ Nec etiam obstat si dicatur, quòd ex similibus facultatibus solent fraudes exoriri vendendo res Maioratus, & pecuniam consumendo, nec aliàs subrogando: his nanque fraudibus in ipsis facultatibus obuiari solet. Imò non essent similes facultates concedendæ: nisi iam emptione rei quæ in eius locum subroganda est inter partes conuenta & ea lege, vt pretium ex illa redactum alterius rei venditori præstetur. Quibus obseruatis huiusmodi facultates Primogenij conseruationi viles erunt: dummodo difficilimè ad alienandas domos antiquas institutorum concedantur. Id nanque plurimum familiæ conseruationi aduersatur, atque successoribus infestum esse solet. l. lex quæ tutores cum similibus. C. de administr. tuto. l. si in emptionem. ff. de minoribus Grattus consilio. 17. nu. 42. libro primo.

¶ Sed illud obseruandum est, nè ad res alias subrogandas extra illam Prouinciã, in qua res Maioratus sitæ erant facultas concedatur. Ex eo nanque solet Maioratus institutoris memoria de perire: sed ita, vt in eodem loco, vel saltem in eadem prouincia subrogentur. Quod probatur ex tex. in l. si fideiussor. s. si necessaria. ibi. Si in alia eiusdem Prouinciæ ciuitate. ff. qui satisda. cogan. Per quæ tex. dixit Alexand. ibi. numer. 3. quòd si Titius vendidit domum in ciuitate Bononiæ, & fuit actum, quòd debere

debet pretium conuertere in emptionem prædiorum, non poterit conuerui in emptionem prædiorum, quæ sunt in alio territorio: quam Bononiensi ex eo, quod conuentum fuerat, quod dicta prædia emerentur pro cautione emptoris in casu euictionis. Cuius dictum refert, & sequitur, Iass. ibidem numero octauo. Quod à similitudine rationis in rerum Maioratus subrogatione dicendum videtur: cum enim ea ad conseruandam memoriam familiæ institutoris dirigatur: consequens est, vt in alia Prouincia facienda non sit. Cum ex hoc non eque memorie institutoris consultum esse videatur.

14 ¶ Quod si in eadem ciuitate, vel eadē Prouincia alia res æquiualens subrogari non possit sufficiet si in alia eidem propinqua subrogetur. Illud namque in vna Prouincia esse dicitur, quod eidem propinquum est: prout dixit Bartolus in l. dedie. §. Iubetur. numero primo. ff. qui satisfacere cogant. Sic intelligens tex. in d. §. si necessaria. Idem Bartolus in l. sciendum. §. i. numero primo. ff. eod. gloss. ordinaria in capitulo coram. de electione verbo. *In Prouincia*, quam ibi communiter Scribentes sequuntur Alexan. qui plura refert consilio. 57. numero quinto libro tertio. Iass. in d. §. si necessaria numero septimo, & octauo. Idque verum videtur dum modo ciuitas propinqua non sit sub alio Principe, vt aduertit Iass. ibidem numero octauo.

15 ¶ Imò si Prouincia esset: ita ampla, vt etiam si in loco eiusdem Prouinciæ res alia subrogaretur voluntati Maioratus institutoris satisfactum esse non videretur: cum locus nimium remotus esset, dicendum videtur subrogationem ibidem admittendam non esse: prout dixit gloss. in d. capi. coram, quam sequuntur Ioannes Andreas in capitulo vltra tertiam de testib. Bartol. in extrauagan. qui sint rebelles verbo. Lombardix: Alexan. d. cons. 57. num. 5. lib. 3. Quod totum Principis arbitrio committendum erit, vt ibidem Alexan. num. 6. resoluit.

16 ¶ Ex quibus dubium redditur illud, quod dixit Gregor. Lopez. in d. l. 6. tit. 11. part. 6. in gloss. verbo. *Que la non pudiesse vender.* col. penult. vbi inquit, quoderit iusta causa ad concedendam facultatem Maioratus possessori vt rem Maioratus vendere possit, ad hoc vt ex illa alia in ipso Maioratu subrogetur, quod res Maioratus sita sint in loco longinquo à domicilio ipsius Maioratus possessoris, ad quod allegat tex. in Authen. de Eccle. tituli. §. si autem annuale legatum. colla. 9. vbi probatur, quod si sit Ecclesiæ relicta aliqua res, quæ in tam longinquis partibus sita est, vt ea cōmode frui nequeat, quod Ecclesia poterit illā alienare nō obstante iuris prohibitione.

18 ¶ Hæc namque opinio ex superius aduersis sustineri non valet si enim subrogatio in loco propinquo efficienda est, vt voluntati Maioratus institutoris satis fiat,

fatissiat, tantum abest, vt longinquitas domicilij possessoris causa legitima sit ad concedendam facultatem, vt res Maioratus alienetur, vt verius sit eam solam ad illam denegandam sufficere. Non enim affectio, nec damnum vnius possessoris causa legitima ad id efficiendum censenda est: sed sola ipsius institutoris voluntas attendenda: prout optimè aduertit Iasso in. d. l. filiusfamilias. §. Diui. numero. 8. ff. de lega. i. vbi respondet ad tex. in. d. §. sin autem annuale legatum: sed verus intellectus ad illud tex. est, quòd loquatur in legato facto Ecclesiæ, in quo sola charitatis, atque deuotionis affectio consideranda est. Qua ratione non potest ad aptari ad res Maioratus vbi familiæ conseruatio præsertim consideratur. Quæ in loco vbi institutor illam conseruare voluit: quo ad fieri poterit conseruanda erit, quòd si ea res esset in longinquis partibus non à domicilio possessoris: sed à domicilio institutoris vbi maiorem partem bonorum Maioratus reliquit existimarem eam esse iustam causam concedendi facultatem, vt res illa alienaretur aliaque in domicilio institutoris, & vbi maior pars bonorum Maioratus sita est in eius locum subrogaretur. Quæ omnia arbitrio Principis facultatem concedentis, vt prædiximus committenda sunt.

¶ Circa ista autem dubitari solet: vtrum emptor rei Maioratus debeat sollicitus esse, vt res alia in eius locum subrogetur vel sufficiat, quòd ipse in eam causam pretium soluerit, ac apud sequestrum iuxta tenorem facultatum deposuerit. In qua questione videtur dicendum emptorem hæc omnia curare, & facere astrictum esse, vt perpetuò securus sit. Quod probatur ex eo, quòd dixit Innoc. in capitu. i. de deposito vbi eleganter inquit, quòd ille qui contrahit cum Ecclesiâ in mutuo, vel deposito, vel in in emptione rei, quæ venditur ad soluendum aliquod debitum Ecclesiæ debet esse sollicitus, vt in eius vtilitatem pretium conuertatur. Alias namque non erit securus. Cuius dictum sequitur Abb. numero. 2. post Antonium de Butrio ibidem idem Abb. vbi latius loquitur in capit. quod quibusdam numero. 5. cum sequentibus de fideiussor. atque Bald. in Authen. hoc ius porrectum. C. de Sacros. Ecclesi. numero septimo & Salicetus ibidem. Idem Baldus, post Alberic. Ibi columna final. §. & si præfatam numero sexto. C. de iur. delibe. vbi inquit. Procuret ergo emptor si vult esse securus pecuniam peruenire ad creditores, vel legatarios, bonus tex. vbi Baldus, & Albericus in. l. non puto. §. non passim versiculo non tamen titulo tenus. ff. de rebus eorum facit tex. in. l. is, qui. §. ei, quæ dotem. ff. de lega. præstan. Per quem tex. dixit Bartolus ibi numero primo. Quòd non sufficit, quòd legetur in aliquam causam: nisi ea causa vere proberetur Alexand. consilio. 4. numero. 8. libro tertio. Sicque interminis Maioratus dixit

De Hispanorum Primogenijs.

tus dixit Gregorius in l. 6. titulo. 11. part. 6. in glo. verbo. *Quela non pu-*
diessse vender. columna a. 9. versiculo. Quid autem si Princeps.

22 ¶ Sed verius est sufficere emptori si ea lege contrahat, & pretium soluat,
vt in alterius rei emptionem subrogetur, nec ad illum expectare vtrum
in emptionem eius conuertatur, vel non quod probatur ex tex. in l. fi-
nal. ff. de exerciti. ibi. *Et enim non oportet creditorem ad hoc astringi, vt ipse*
reficiende navis curam suscipiat, & negotium domini gerat, quod certe futurum
sit: si necesse habeat probare pecuniam in refectionem erogatam esse. Id ip-
sum probatur ex l. prima. §. non autem. ff. eodem. ibi: *si hac lege ac-*
cepit: quasi innauem impensurus mox mutauit voluntatem teneri exercitorem. l.
liberto in princip. ibi. *Etiā si pecunia non sit in rem eius versa: tamen dabitur*
in eum negotiorum gestorum actio. ff. de nego. gestis. l. sicut. §. illud videmus.
ff. quib. mod. pig. vel hypothe. sol. Quod declarat eleganter. Bartolus in.
l. doli mali. numero septimo, & octauo. ff. de nouati. idem Barto. in l. alio.
numero. 24. ff. de ali. & ciba. lega. vbi inquit quod si executores vendant a-
liquam rem ad soluendum cōcenta in testamento. Emptores tamen erunt
securi: quamuis executores pretium in alios vsus conuertant, hancque o-
pinionem dixit esse verissimam Lauren. de Rodulphis in capitulo sine
exceptione. 12. quæstione secunda eamque communem esse proficitur
Decius cons. 36. nu. 8. vbi sing. prosequitur materiam.

23 ¶ Quidquid autem in casibus de quibus prædicti Doctores loquuntur di-
cendum sit, sciendum est, quod in facultatibus, quæ ad alienanda bona
Maioratus conceduntur specificè disponi solet, vt pretium apud seque-
strum deponatur, vt ex illo bona immobilia comparentur, atque in lo-
cum venditarum subrogetur. Quamobrem, vt forma eiusdem facultatis
obseruetur non potest emptor pretium Maioratus possessori soluere: sed
tenebitur illud apud sequestrum iuxta facultatis tenorem deponere post
factam autem pretij consignationem non tenebitur curare, vt ex illo bo-
na alia comparentur, atque in Maioratu subrogentur ex his, quæ supe-
rius adducta sunt. Sicque pluries obseruatum, atque in quadam lite ar-
duissima iudicatum vidimus, quod si ex Regia facultate pecunia non pre-
cipiatur deponi sed tradi Maioratus possessori, vt ex illa aliquid faciat, em-
ptor nil aliud facere tenebitur: quam illam Maioratus possessori tradere
in causam à Regia facultate permissam, securusque erit etiā si illam in aliā
causam conuerterit, ex his, quæ superius adducta sunt: quāuis tutius sit em-
ptori curare, vt pecunia in eam causam conuertatur, ad quam Regia fa-
cultas concessa fuit.

24 ¶ Sed dubitari solet vtrum concessa facultate ad vendendam rem Maiora-
tus, vt ex pretio alia subrogetur pretium ipsum, seu res quæ ex post
facto

facto ex illo empta fuit censeantur in locum rei venditæ subrogata eidem
 que Primogenio subiecta. Qua in re prima facie dicendum videtur pretium
 seu rem ex eo emptam non censei in locum rei Maioratus venditæ sub-
 rogata: nisi id expresse dictum fuerit, quod probari videtur ex eo, quod
 pretium non succedat loco rei in particularibus: sed solum in vniuersa-
 libus. Iqui vas. §. vlti. ff. de furt. l. labeo, & Sabinus. cū simi. ff. d. verb. signi. l.
 veditor. ex hæreditate. ff. de hæredi. vel acti. vdi. & etiam ex eo, quod res nō
 succedat loco pretij. l. sedet si lege. §. i. ff. de peti. hæred. vbi Bar. id not. Qua
 ratione iure decisum est rem emptam ex pecunia mea non effici meam. l.
 si ex pecunia. C. de rei vendi. l. si vt proponis. C. cod. titulo. l. ex pecunia. C.
 de iur. doti. Quod etiam in feudo confirmari voto decisum est. Res nan-
 que ex pretio feudi comparata vicem seu locum feudi non subeunt. Ne-
 que etiam pretium, quod ex re feudali redactum est, nisi id expresse a-
 ctum sit. Quod Matthæus de Afflict. in. c. i. de feudo non habente prop. ta-
 turam feudi. numer. ii. & c. 12. post Iacob. de Bellouiso. Bald. & communi-
 ter Scribentes ibidem, sic resoluit, atque etiam Sigismundus Neapolita-
 nus consilio. ii. numero. io. cū sequentibus optimè discurret.

¶ Sed in contrarium plura, vrgere videntur: nam pluribus etiam legi-
 bus decisum est rem emptam ex pecunia redacta ex altera assumere ip-
 sius qualitates, & naturam, atque etiam pretium in locum rei venditæ
 subrogari. Quod probatur ex d. Imperator. §. fina. cum. ill. sequentibus. ff.
 de lega. secundo. l. si, & rem. ff. de peti. hæred. l. si donatæ res. §. si sponsus.
 ff. de dona. inter vir. & vxor. l. pater. ff. de adimen. lega. l. si cum dorem. §.
 vltimo. ff. solut. matri. ex quibus dicere solent Scribentes rem emptam
 ex pecunia redacta ex re patrimoniali effici patrimoniale: prout di-
 xit Masuer. titulo de societate. §. item nomina, seu debita, & plures alij
 quos latissimè ad vtranque partem citat Tiraquellus de retract. Ligna-
 gies. §. 32. gloss. vnica. num. io. cum pluribus sequentibus. Qui tandem in-
 quit rem emptam ex pecunia redacta ex re patrimoniali, non esse pa-
 trimonialem: nisi id tempore emptionis expresse actum fuerit, vel ex
 alijs coniecturis comprehendatur: prout ibidem numero. 23. cum se-
 quentibus resoluit. Ex quibus id ipsum videtur dicendum esse in rebus
 Maioratus, vt re empta ex pecunia redacta ex alia re Maioratus non sub-
 rogetur in locum rei venditæ nisi id tempore emptionis dictum fuerit,
 seu ex alijs coniecturis comprehendatur. Sed hanc questionem mouet
 Greg. Lopez in. l. 6. tit. ii. parti. 6. in glo. verb. *Que no la pudieffe vender.* col.
 8. versiculo an autem pretium vbi inquit, quod pretium redactum ex
 re Maioratus alienata ex Regia facultate sit etiam Maioratus, et si id in
 Regia facultate non exprimatur.

De Hispanorum Primogenijs.

- 30 ¶ Pro huius autem quæstionis resolutione distinguendum esse videtur: nam aut res vendita fuit absque regia facultate, & taliter quod alienatio ipsa nulla sit, seu Regia facultate præcedente ea lege concessa, ut ex pretio illius alia res ipsi Maioratus comparatur. In primo casu dicendum est, nec pretium nec rem ex pretio comparatam in Maioratu subrogari. Cum enim, ut infra isto lib. cap. 6. dicemus res Maioratus non possint alienari, ut ex pretio illarum aliæ res in Maioratu subrogentur: nisi Regia facultate præcedente, atque per consequens venditio rei Maioratus nulla sit, sequentes successores rem male alienatam revocare poterunt. Ad pretium autem vel ad rem ex illo emptam ius aliquod non habebunt. Nec etiam poterunt venditionem ratificare: nisi Regia facultate præcedente: cum ea ratificatio vim alienationis obtineret quam non posset facere ipse Maioratus possessor in præiudicium successorum. Idque adeo clarum est, ut ulteriori comprobatione non indigeat.
- ¶ In secundo casu subdistinguendum est: nam aut agimus de pretio redacto ex venditione rei Maioratus, seu de alia re ex pretio eiusdem comparata. Si de pretio agatur dicendum erit, indistinctè pretium hoc Primogenio subiectum esse: sicut illi subiecta erat res antiqua, ex qua redactum fuit. Cum enim ea lege res emptæ fuerit, ut ex pretio illius res alia ipsi Maioratus comparatur nec aliter observata forma facultatis vendi potuerit: consequens est, quod interim pretium ipsum Maioratus esse debeat, atque in locum rei venditæ subrogari. Nec obstat si dicatur in particularibus pretium loco rei non subrogari, nec rem loco pretij, ut superius dictum est.
- 31 Illud namque intelligendum est: nisi ea lege res vendatur, ut pretium in emptionem alterius rei subrogetur: tunc namque res ipsa loco primæ subrogabitur, & pretium habebitur interim loco rei venditæ. Quod probatur ex tex. ubi gloss. & communiter Scribentes id not. in l. res quæ. ff. de iure doti comprehenditurque ex eo, quod dixit gloss. in l. sed et si lege. s. primo. ff. de peti. hered. verbo. *Non videretur*, simil. gloss. in l. Imperator. s. fina. verbo. *Non videtur*. ff. de lega. 2. & utrobique per Scrib. tex. ubi communiter Scribentes id not. in cap. 1. de vasallo decrepitiæ etatis, & in cap. 1. de feud. non haben. proponatur feud. idque verum est. Quod enim circa hæc à Doctoribus controuertitur est, quando venditio fit, simpliciter quando autem ea lege fit: ut ex pretio res alia comparatur res est, absque controuersia: prout resoluit Tiraquellus de retract. Lignagier. d. §. 32. gloss. prima nu. 25. final. verb. Sicque nunquam de pretio in casu, de quo agimus dubitatum fuisse accepimus.
- ¶ Si verò de re ex pretio emptæ agatur considerandi sunt tres casus. Primus, quando expresse res emptæ est, ea lege ut in Maioratu subrogetur. In quo dicendum
- 32

dicendum est, proculdubio rem emptam in locum antiquæ: cum omnibus suis qualitatibus subrogari ex his, quæ superius adducta sunt. Secundò, quando simpliciter emptæ fuit, non exprimendo, quòd emebatur ipsi Maioratus, nec etiam emptori. Et quamvis Doctores dicere soleant, nihil interesse: an quis emat rem ex pecunia aliena simpliciter vel nomine proprio: cum semper censeatur sibi ipsi emere seu nomine proprio vendere: nisi contrarium expressum fuerit, vt dixit Bald. in. l. mater. C. de rei vendi. num. 21. l. ab ea. ff. de nego. gestis. l. & magis. ff. de solu. & vtròque per Scrib. In casu tamen de quo agimus dicendum erit, rem simpliciter emptam ex pretio ex re Maioratus redacto censi emptam ea lege vt in ipso Maioratu subrogetur. Cum enim pretium ad hoc destinatum esset. Sicque à principio conuentum fuisset actus sequens censebitur factus in executionem tractatus, ac conuentionis præcedentis. l. quædam mulier. ff. de rei vendi. l. minus instructus. cum similibus. C. de acquir. posse. Idque in simili dixit Bald. in cap. 1. quid iuris si post alien. vasa. seu. recupe. num. 3. Quod præsertim si pretium, & res emptæ, & aliæ coniecturæ corresponsdeant dicendum erit. Si verò res emptæ sit mobilis, vel eius naturæ, vt in Maioratu subrogari non valeat contrarium dicendum erit. Tertius casus: quando expresse emptor rem ex pretio rei Maioratus sibi & non ipsi Maioratus comparauit. In qua specie dicendum est, rei emptæ dominium emptori: nō autē ipsi Maioratus acquiri, quod probatur ex regula, quā superius præmissimus, quòd scilicet res emptæ ab alio ex mea pecunia nomine suo efficiatur sua, nec mihi aliud, quam actio ad pretium supersit. l. si ex pecunia, & l. si vt proponis. C. de rei vendi. l. 49. titulus. 5. part. 5. Quæ iura in casu de quo agimus necessariò locum habere dicendum est: nisi in casibus in eisdem legibus exceptis. Si enim Maioratus possessor esset minor seu miles, & emptio ab eius tutore, seu administratore facta fuisset contrarium dicendum foret, vt in eisdem legibus dispositum est, & vtròque Doctores aduertunt. Quòd si dicatur in casu de quo agimus contrarium dicendum esse: cum pecunia adhuc effectum deposita esset, vt ex illa alia res in locum venditæ subrogaretur dicendum est id non obstarè. Nihil namque refert: an pecunia deposita sit, vel non ad hoc, vt à præfata regula discedendum sit. Quod probatur ex. d. l. si ex pecunia. C. de rei vendi. Quæ in emptione facta à depositario ex pecunia apud ipsum deposita loquitur. Et tamen disponit nullam actionem domino pecuniæ ad rem, quæ ex illa emptæ fuit vendicandam competere. Non tamen diffitemur dolosè in hoc depositarium egisse, atque id circo pro rei qualitate plectendum esse, quæ resolutio in hac vltima sui parte comprehenditur ex his, quæ dixit Matthæus de Afflict. post Iacob. de Bellouiso, & Bald.

mub

v ibidem

De Hispanorum Primogenijs.

ibidem in capitulo primo de feud non habent propri. natu. feud. num. 11.
& 12. in capitulo primo de vasallo decrepita ætatis numero quinto qui in
id omnino videndus est.

- ¶ Illud autem sciendū est in omnibus casibus, quib⁹ resoluimus rem em-
36 ptam ex pecunia redacta ex re Maioratus effici ipsius Maioratus, cam
rem succedere in ipso Maioratu cum omnibus qualitatibus primordiali-
bus, atque accidentalibus primi Maioratus: adeo, vt nihil differat ab alijs
rebus, quæ ab ipso Maioratu nunquam alienata fuerunt quod probatur
ex tex. in ca. primo de vasallo de crepita ætatis. Per quem tex. dixit Iacob,
de Ardizo in summa feudorum. 2. par. secunde partis principa tit. quid sit
nouum feud. & paternum versicu. sed queritur si vasallus, quod si vasallus
de consensu domini vendat feudum antiquum ea lege vt ex pretio aliud
in eius locum subrogetur, quod feudum sic subrogatum erit feudum an-
tiquum, & nō nouum. Cuius dictum refert & sequitur. Matthæus de Affl.
in eod. capitulo primo numeri. 5. vbi ex pluribus id probat, idque in ter-
minis Maioratus dixit Gregorius in. l. 6. titulo. 11. part. 6. in gloss. verbo.
Que la non pudesse vender. columna penultima versiculo aduerte etiam,
vbi in id allegat solum tex. & ibi Bartolin. l. generali. §. hæredes. ff. de v-
sufuctu. lega. Quibus adijciendum est illud, quod dixit Iass. consilio. 131.
37 numero primo lib. 2. vbi ex pluribus probat, quod res, quæ succedit in lo-
cum alterius rei si seicommissio subiecta efficitur etiam fideicommissa-
ria quem refert, & sequitur Tiraquellus alia referens de retract. Ligna-
gier. §. 31. num. 27.

- ¶ Ex quibus inferitur quod si habenti bona Maioratus, quæ ex donatio-
38 ne Regis Henrici Secundi processerunt, quæ vulgo vocantur: *bienes Hen-
riqueños*, de quibus pluries in his libris mentionem fecimus Rex conce-
dat licentiam vendendi aliquod oppidum, vel aliam rem ea lege, vt aliud
ex pretio eiusdem ematur, quod res sic empta fortietur naturam bono-
rum antiquorum, & censetur eodem iure, quo bona alia à Rege Hen-
rico donata censi solent. Ita vt ultimo possessore absque liberis morien-
te bona nouiter acquisita ad Regiam coronam reuerti debeant: cum vt
superius dictum est sequantur naturam antiquorum cum omnibus suis
qualitatibus, idque proculdubio verum est.
39 ¶ Sed controuerti potest quid dicendum sit si habenti bona à prefato Re-
ge Henrico donata, Rex concedat facultatem vt illa liberè alienare va-
leat pro aliqua ipsius Maioratus necessitate absque obligatione subrogā-
di, pretiumque ipsum consumptum sit vtrum res ipsa ad tertium cum eo-
dem onere translata fuerit adeo vt adueniente casu reuersionis ad Regiam
coronam res ipsa debeat Regiæ coronæ adijci. In qua quæstione dicen-
dum

dum videtur rem ad emptorem cum onere Maioratus, atque translationis in Regiam coronam transire. Cum hæc qualitas sit quædam species seruitutis, seu quodam onus reale, quod transire debet in quemcunque emptorem seu possessorem eiusdem rei, idque sic interminis, de quibus agimus resoluit Gregorius in l. 10. titulo. 26. part. 4. verbo. *Vendendo*. vericulo sed an pretium.

¶ Ceterum pro huius quæstionis resolutione distinguendum esse mihi videtur. Nam aut tempore concessionis non fuit narratum Principi, quod ea bona processerunt à dicto Rege Henrico Secundo. Aut id sibi narratum fuit, & hoc non obstante Princeps facultatem concessit. In primo casu dicendum est proculdubio, vel facultatem nullam esse ex huius qualitatis omissione: cum si id narratum fuisset Principi illam non concessisset, vel quod veriùs est eam facultatem absque ipsius Principis vel coronæ Regiæ præiudicio intelligendam esse. Ita vt ex alienatione nihil quoque ad rei qualitatem innouatum esse censendum sit. Non enim censendum est Principem ipsum iuri, quod ignorauit renunciassse: præsertim in tam enorme Regiæ coronæ damnum. l. mater decedens, cum similibus. ff. de inoffic. testam, & in hoc casu res transibit in emptorem cum onere adeò vt ex eisdem causis, ex quibus in persona primi domini debuisset transire in Regiam coronam, ex eisdem etiam transire debeat apud emptorem etiam si emptor ipse rei qualitatem ignorauerit, & sibi tanquam libera vendita fuerit, quod probatur ex tex. in ca. 1. de feud. non habent. propri. natu. feud. vbi dispositum est, quod si quis vendat feudum alicui ex licentia, atque consensu domini: siue tanquam feudum, siue tanquam bona libera, nihilominus tamè apud emptorem res ipsa manebit cum sua qualitate feudali adeò, vt ex omnibus causis, quibus feuda amittuntur ea etiam bona amittenda sint, quod ex eodem tex. glo. & communiter Scribentes annotare solent, & nimirum cum feudum sit veluti quædam seruitus, quæ rem feudalem committatur apud quemcunque possessorem. Bald. consili. 351. lib. 2. Matthæus de Afflictis decisione. 277. num. 7. Chassane. consi. 66. num. 2. Grattus. conf. 9. num. 192. lib. 1. Et quamuis Scribent. in d. cap. 1. dicant secus esse in Rege, qui consentiendo alienationi videtur rem liberam efficere: illud tamen intelligendum erit: quando Rex sciens qualitatem rei id fecerit, vt statim dicemus: secus autem si id ignorauerit, cum vt prædiximus non censendus sit renunciassse iuri, quod ignorauit. Ideoque eandem debent esse emptores rerum Maioratus, vel hi, qui super eisdem bonis annuos redditus ex facultate Regiæ emunt vt antequam id fecerint sciant: verum ea bona ex donatione Regis Henrici secundi processerint. Nam etiam si ex Regiæ facultate id fiat: bona tamen cum suo onere ad illos transibunt.

De Hispanorum Primogenijs.

& adueniente casu reuersionis ad Regiam coronam sua pecunia fraudabitur, cum Rex ignoranter facultatem concesserit, nec ex illa censeatur iuri suo renuntiasse.

- 43 ¶ In secundo casu: quando Principi narratum fuit ea bona ex donatione Regis Henrici Secundi processisse, dicendum erit, quod si hoc non obstante Rex facultatem ea bona alienandi concesserit, nec ius suum in ea facultate referuauerit censendum erit ea bona tanquam libera ad emptorē transferenda esse, & qualitatem reuersionis ad Regiam coronā remississe, quod probatur ex eo, quod eleganter dixit Andreas de Yser. in c. i. de cōtrouer. feud. apud pares termini. vbi inquit quod si à Principe detur licentia, vt feudatarius possit liberè alienare feudum in persona Sempronij, quod ex hac licentia cēsetur Princeps remittere qualitatem feudalem, & facere ipsum feudum rem liberam, & Burgenfaticam in persona Sempronij: quia quāuis consensus alterius Baronis id non operaretur, cum Barones non valeant rem feudalem liberam efficere, vt probatur ex tex. in d. ca. l. de feud. non habent. propri. natu. feud. Consensus tamen Regis qui potest rem feudalem liberam efficere hoc operabitur, quod etiam repetit idem Andreas de Yser. in c. i. §. fina. de pace iura. firm. Cuius dicta refert, & sequitur Matth. de Affli. in d. c. i. de feud. non habent. propri. natu. feud. nu. i. vbi id eleganter declarat. Idque ad facultates Regias ad bona Maioratus alienanda concessas potiori ratione extendi poterit cum in illis dici soleat, quod conceditur facultas alienandi ea bona tanquam bona libera non obstantibus vinculis, substitutionibus, & alienationis prohibitionibus, ex quibus verbis sciēter à Principe prolatis qualitas Maioratus ab eisdem bonis auferretur eaque omnino libera efficiuntur. Quamuis si verba non adeo præcisa, atque clara essent, contrarium dici posset, ex his, quę not. Matthæus de Afflictis in cap. Imperialem in principio de prohi. feud. aliena. versiculo. Duodecimo. Nota. n. 12. vbi inquit, quod ex assensu præstito ad rem feudalem alienandam non censeatur consentientem remittere ius, quod habebat in feudo, si sibi ex alia causa competit: sed exsuperiùs adductis ea, quę ipse dicit ad casum de quo agimus adaptari non valent. Quia propter necessarium erit, vt in Regijs facultatibus exprimat, quod ex illis ipsius rei antiqua Maioratus qualitas & reuersionis ad Regiam coronam conditio non alteretur. Quod in consensu dato à Principe ad alienationem feudi efficiendū esse consulit Matth. de Affli. in d. c. i. n. i. de feu. non habent. propri. natu. feudi dicens in consensu Regio apponendam esse clausulam naturæ feudi in aliquo nō mutata. Sicq; pluries in Regijs facultatibus adiungi solet verbum illud. *Sen perjuizio de nūestra corona Real.* quod verbum satis vtile in Regijs facultatibus esse poterit.

¶ Ex su

¶ Ex superius adductis etiam inferitur, quòd si Maioratus possessor com-
 misserit aliquod delictum ex quo bona Maioratus Regio fisco adijci pos-
 sint, & post illorum confiscationem, vel pœnam incursum ipso iure Prin-
 cept illa eidem donauerit, ea bona tanquam libera donata censenda erunt:
 nisi Princeps illa sub antiqua Maioratus qualitate donauerit. Tunc nanq;
 Maioratus subiecta censenda sunt legesq; ac substitutiones Maioratus an-
 tiqui in illis seruandæ erunt, ac si nunquam ea bona fisco adiecta fuissent,
 quod dixit Bal. in c. Imperialem. §. in super. nu. 8. de prohibitione feud. a-
 lienati. per Frederi. Cuius dictum sequitur Alex. conf. 34. nu. 6. & 7. lib. 5.
 Albertus Brua. inter consilia feudalialia conf. 68. nu. 8. Parisi. conf. 21. nu. 58. li.
 1. Bartho. de Scarampis. conf. 111. nu. 7. inter d. consilia feudalialia. Ioan. Iaco.
 de Leo. inter ead. conf. conf. 117. qu. 151. Zasius in Epito. feud. par. 3. post prin-
 cip. & parte. 10. ad fin. Idq; præ ceteris optimè declarat Carol. Molin. in cõ-
 suetudini Parisi. tituli. 1. §. 30. nu. 105. cum pluribus sequentib. Tiraq. qui plu-
 ra refert de retract. Lignagier. §. 32. gl. 1. n. 29. Hancq; opinio. communem,
 & veram esse proficitur Iulius. Clarus. recep. senten. li. 4. §. feudũ. versi. Sed
 pone. & alibi sæpe Scrib. Idq; in terminis Maioratus sic resoluit Gregorius
 in l. 6. tit. 11. part. 6. in glo. verbo. *Que la non pudiesse vender.* col. 2. *aut 3.*
 ¶ Ex eisdem etiam inferitur, qd si res, quæ ex Regia facultate vendita fuit ab
 ipso Maioratus possessore rei vëdicetur. Ex eo, quòd venditio nulla fuerit, 46
 vel remedio leg. 2. C. de rescindenda vendi. venditio ipsa recissa fuerit, ea
 res hoc pacto ad Maioratus possessore reuocata ipsius Maioratus esse cen-
 senda sit, quod loquendo in venditione, quæ nulla pronunciata fuit aper-
 tissimum est: ea nanq; nec venditio, nec alienatio dici potest: ad eò vt res
 ita censenda sit, ac si nec vëdita, nec alienata fuisset. Bal. in l. 2. n. 3. C. de Epis-
 copo. audi. & alij, quos refert plura in idẽ adducens Tiraq. de retract. Li-
 gnagier. §. 1. gl. 2. n. 5. cum pluri. seq. In venditione autẽ recissa remedio d.
 Necundẽ velex restitutione iure minoris quæstio dubia esse videtur ex his,
 quæ adducit Chassa. in consue. Burg. Rub. 4. §. 25. nu. 7. & Rub. 10. §. 1. verb.
 ancien. n. 1. Sed eis non obstantibus id ipsum dicendum esse in recissione
 ex pluribus resoluit Tiraq. de retract. Lignagier. §. 32. gl. 1. n. 60. cum plu-
 ribus seq. In qua glo. ipse plures quæstiones subiungit quæ ad materiã de
 qua agimus facillè adaptari poterunt, quas ex eo, qd apud ipsum copiosè tra-
 ctantur hic non ex pendimus quibus etiã adiciendæ sunt aliæ quæstiones
 quas veluti per transenam in eo, vt Grego. in l. 10. ti. 26. parti. 4. in gl. verb.
Vendendo. col. 4. quas vnusquisque cum per otium libuerit facillè ex supe-
 rius adductis soluere poterit, eas nanq; & alias quæ ex eodẽ fonte de-
 riuantur ex professio. breuitati studentes in hac parte prætermittimus,
 de quibus tamen tam quo ad pretium à Maioratus possessore solutum,

De Hispanorum Primogenijs.

quam quo ad alia hanc materiam attinentia videnda sunt illa, quæ su-
pra libro. i. c. 26. latius adducta sunt.

¶ Illud tamen in hac parte omittere non libuit ex eo, quod frequenter
47 contingere possit, quid scilicet dicendum sit, quando ex facultate Regia
res Maioratus vendita fuit, & ex pretio ex illa redacto alia in eius locum
subrogata, quæ ex post facto à Maioratus possessore ab alio tertio vendi-
cata fuit ex eo, quod non esset venditoris vel ex alia causa verum Maioratus
successores debeant utraq; re carere vel potius alienatam revocare
possint. Quia in re dicendum est, quod si alienatio, & subrogatio facta
fuit ex causa permutationis eo ipso quod res permutata, atque in locum
antiquæ subrogata vendicata fuit Maioratus possessor poterit antiquam
recuperare. tex. in. capitulo si beneficia. de præb. lib. sexto, ubi communi-
ter Doctores id notant Rota. decisione. 18. in antiq. incipi. fuit dubitatum
sub titulo de rerum permuta. & decisione. 63. incipien. Si quis permutaue-
rit eodem titulo Alberi. post Guillelmum de Cugno. in. l. final. colum. se-
cunda versiculo. Item queritur. ff. de neg. g. est. & alibi sæpè Scribent. Si
verò non ex causa permutationis: sed ea lege alienata fuit, ut prætium in
alterius rei emptionem subrogaretur distinguendum est: nam aut facul-
tas concessa fuit ad alienandam rem Maioratus, ut ex illa emeretur certa res
specificè in facultate expressa atque designata, & in hoc casu dicendum
est posse Maioratus successorem re ipsa cuius rem Maioratus vendicare.
Facultas namque nulla censenda erit, ut pòte, quæ ex falsa causa concessa
48 fuit. Decretum namque ex falsa causa interpositum nullum censendum
est, quod probat tex. in. l. 1. §. 1. ibi *Manente pupillo actione, si postea poruerit
probare obreptum esse pratori* ff. de reb. eorum ubi venditio rerum minoris
facta decreto, & causæ cognitione præcedente rescinditur: si minor pro-
baverit obruptum fuisse pratori, cui est text. consimilis, & melior de
iure. in. l. magis puto. §. final. versiculo proinde. ff. eodem. l. final. C. si ad-
versus vendi. & utrob; que per Scriben. Quod adeò verum est, ut decretum
ex falsa causa interpositum efficiat nullam venditionem, etiam si falsa cau-
sa in ipso decreto expressa non sit, ut probatur ex dictis iuribus, & profite-
tur communem opinionem esse Alexand. consilio. 207. nu. 7. & 8. lib. 7.
Quod in regia facultate apertius procedit. Nunquam enim aliter Regia
facultas conceditur ad alienandam rem Maioratus, ut ex pretio eiusdem
res alia subrogetur: nisi facta relatione quod id ipsi Maioratus utilitas
que convenientius est. Ex quo constat facultatem nullam esse: cum hæc
sit causa finalis concessionis eiusdem, etiam si id ex ignorantia, atque sim-
plicitate non autem ex dolo Principi narratum sit, ut probatur ex tex. ubi
Felin. numero primo, & communiter Scribentes id not. in. ca. super literis
de rescript.

de rescript ad quod maximè aduertendum est, vt comprehendatur quantis periculis obnoxij sint hi quibus res Maioratus distrahuntur. Si verò facultas concessa sit ad hoc, vt res Maioratus alienetur, pretiumque deponatur, vt eodem res alia comparatur quæ in locum eius subroganda sit, dicendum erit, quòd si emptor tenorem ac formam facultatis obseruauit pretium deponendo: etiam si ex post facto ex pretio illo cõparata fuerit aliqua res ad subrogandum illam in locum antiquæ, quæ tandem cuius fuit emptor rei Maioratus ad id resarciendum non tenebitur, nec poterit ab illo res Maioratus semel iustè empta, atque alienata vendicari. Quod ex his, quæ supra isto. c. nu. 20. diximus facillè probari potest. Si enim emptor rei Maioratus ea lege vendit, vt ex pretio alia in eius locum subrogetur non tenetur curare quòd res in locum antiquæ subroganda ematur, securusq; maneat facta pretij consignatione: et si pretium ex post facto in alios vsus conuertatur consequens est, vt à fortiori id ipsum dicendum sit, quãdo pretium in aliam rem, quæ postea cuius fuit conuersum fuerit. Quod ex eisdem rationibus, quas ibidem adduximus facillè probari poterit.

49

Summaria ex capite sequenti.

- 1 **F**acultate ad rem Maioratus hypotecandam semel concessa Vtrum adueniente die solutionis noua facultas ad eam vendendam requiratur vel ex vi prioris vendi possit.
- 2 Res pupilli ex decreto pretoris pignorari potest à creditore sine nouo decreto vendi.
- 3 Declaratur. l. si pupillorum. §. si prator. ff. de rebus eorum.
- 4 Venditio bonorum Maioratus in casu permisso absque dolo & cum minimo in commodo fieri debet.
- 5 Alienatione bonorum Maioratus ex facultate Regia permissa annui redditus super eis constitui possunt. & num. 29.
- 6 Dotis interesse debetur vxori amaro vel heredibus suis quandiu dos ei non restituitur.
- 7 Fructus pignoris in sortem computantur.
- 8 Vxor vel alius creditor qualiter sibi consulant vendendo pignus ne fructus sortem consumant.
- 9 Creditor possidens Castrum iure pignoris potest iurisdictione vri.
- 10 Venditione permissa an possit res Maioratus pignorari vel hypothecæ subijci, & numero. 15.
- 11 Decretum iudicis ad res pupilli vendendas non extenditur ad pignorandum.
- 12 Vendendi licentia non extenditur ad alienandum transactionis causa.
- 13 Pater qui potest filium vendere ob necessitatem an poterit pignorare, & numero. 25.
- 14 Assensus Regius ad feudum alienationem non extenditur de contractu ad contractum.
- 15 Venditionis uerbo etiam in dispositione exorbitanti & stricti iuris omnis actus alienationis comprehenditur.
- 16 Venditionis & alienationis verbum non differunt & Vtrumque late hypothecam comprehendit.

De Hispanorum Primogenijs.

- 18 Alienandi facultas ad hypothecam extenditur.
- 19 Alienationis vno actu permisso & alius eiusdem effectus vel melioris permixtus censetur.
- 20 Declaratur l. si pupillorum. §. si prator. ff. de reb. eorum & nu. 22. & 23.
- 21 Venditionis permissio: quando ad alias alienationis species extendatur.
- 22 Forma mandati ad vnam observanda est nec commutari etiam in melius potest.
- 23 Virima opinio: quando videtur approbati ab Accursio.
- 24 Facultas alienandi bona Maioratus quomodo censeatur dispensatio.
- 25 Dispensatus in vna re ingenere potest quibuscunque speciebus eiusdem generis vti.
- 26 Occidere qui potest, & vulnerare & contumelijs afficere poterit.
- 27 Facultas concessa ad vendendum alicui certo pretio an extendatur ad vendendum alteri eodem pretio: & nu. 32.
- 28 Assensus Regius alienandi feudum vni non sufficit ad alienandum alteri.
- 29 Alienatio sine licentia facta an confirmetur ex facultate superueniente.
- 30 Testamentum iam factum confirmatur ex licentia superueniente.
- 31 Princeps ex facultate alienandi concessa possessori Maioratus non censetur nec potest praeiudicare sequenti vocato cui iam erat ius quesitum.
- 32 Successor Maioratus non potest rem eius vendere ex facultate concessa predecessori nisi nouam impetret: & nu. 39.
- 33 Permissio vendendi facta vni non porrigitur ad alium.

Vtrum facultates ad bona Maioratus alienanda, vel hypothecæ subijcienda de casu ad casum seu de persona ad personam extendantur.

CAPVT QVINTVM.

T autem Regiarū facultatum materiā prosequamur illud præsertim expendendum est: vtrū scilicet Regiæ facultates ad res Maioratus alienandas, vel pignorandas cōcessæ de casu ad casum seu de persona ad personam extendi valeāt, qua in re in primis ea quæstio resoluen da se offert: vtrum ex Regiā facultate ad res Maioratus alienandas, pignorandas, seu hypothecæ subijciēdas concessa, adueniente casu restitutionis vel solutionis possint ipsæ res Maioratus vendi abiquē noua facultate. In qua quæstione prima facie dicendum videtur quod nō ex tex. in. l. si pupillorum. §. si prator. ff. de reb. eorum vbi dispositum est, quod si decretū ad rem minoris pignorandam concessum fuerit non poterit eius decreti virtute res ipsa vendi.

¶ Sed

¶ Sed verius est adueniente die solutionis rem Maioratus vendi posse absque noua facultate. Quod probatur ex tex. in d. l. si pupillorum. s. pupillus. ff. de reb. eorum ubi disponitur, quod si pupillus dedit rem pignori ex permisso prætoris, poterit creditor ius suum exequi vendendo pignus absque nouo decreto ubi Bal. ex eo tex. id ipsum annotauit, ex quib⁹ opinati fuerunt Imola, & Ludo. Roma. in l. usufructu. ff. solu. matr. q. assensus domini adhibitus in datione rei feudalis in dotē marito operatur, quod retrahit latio domini, quæ scienda est, soluto matrimonio non requiratur alium assensum, quos refert & sequitur Capycius decisione. 182. numero. 11. & 12. Atque Matthæus de Afflictis qui in hanc partem magis inclinare videtur in cap. Imperialem in principio versiculo. Quodecimo nota ex tex. num. 8. & 9. de prohibi. feud. alien. Idem decisione. 335. num. 19. Idque sic in rebus Maioratus resoluit Gregorius Lopi⁹. in l. 6. tit. 11. part. 6. in gloss. verbo. *Que la non pudiesse vender.* col. 8. versiculo et si data. Quorum ratio est quia, qui vult antecedens videtur velle consequens, quod ex illo inferitur necessario. Illud. ff. de acquir. heredi. Quam rationem Capycius. d. decisione. 182. nu. 10. assignauit, atque id ipsum sensit. Bart. ibi. in quorum. nu. 1. ff. de pig. ibi inquit, quod res prohibita alienari: idco nō potest pignoriari quia ex pignore peruenitur ad venditionē Sicq; pluries vidimus res Maioratus ex similib⁹ hypothecis virtute Regiarū facultatū cōtractis alienari.

¶ Nec obstat tex. in d. l. si pupillorum. s. si prætor: nam ille tex. sic intelligendus est, quod scilicet si decretum interpositum fuerit ad pignorandum non possit à principio virtute ipsius decreti res ipsa vendi: sed si à principio res fuerit pignoriata poterit ex post facto si intra tempus debitum non luatur iure pignoris vendi absque nouo decreto. Sicque intelligendus erit tex. in d. l. si pupillorum. s. si pupillus, vt ex eius litera apertissime comprehenditur.

¶ Hoc tamen ita temperandum est, vt absque dolo, & fraude venditio ipsa fiat. Si enim pro dotis restitutione Castrum seu oppidum Maioratus obligatum sit. In quo plura reddituum membra inueniuntur. Quorum vnum ad ipsius dotis solutionem sufficiens est, non debet totum oppidum cum Iurisdictione pro dotis restitutione vendi: nec etiam omnia reddituum membra: sed illud tantum, quodcum minori rerum Maioratus iactura vendi possit. In quo boni viri arbitrium versabitur. tex. in d. l. si pupillorum. s. non pascim. ff. de rebus eorum ubi Bald. id notabiliter declarat. Bart. num. 8. in l. alio. ff. de alimen. & cibi. lega. ubi ceteri id not. Gregorius Lopez loquens in bonis Maioratus. in d. l. 6. tit. 11. part. 6. in gl. verbo *Que la no pudiesse vender.* col. 8. versiculo aduerte.

¶ Ex quo inferitur quod si inter Maioratus possessorem, & creditorem

De Hispanorum Primogenijs.

conuenient, vt prodebit, cui bona Maioratus obligata sunt certa quantitas annui redditus super eisdem constituitur id optimo iure fieri poterit. Cum enim res possit perpetuo atque irreuocabiler alienari a fortiori cum pacto redimendi, atque reuocabiler id fieri posse satis compertum est: cum id minus damno ipsi Maioratus sit. Sicque vidimus pluries in ipso constitutionis dotis initio virtute facultatis Regie ad obliganda bona Maioratus pro restitutione ipsius dotis concessa ex capitulis matrimonialibus disponi, vt soluto matrimonio: si intra certum tempus dos seu donatio propter nuptias non restituatur eo ipso, ex tunc maneat impositus super eisdem bonis Maioratus annuus redditus reddimibilis pro ipsa dotis, donationis propter nuptias quantitate ad rationem vnus pro quatuordecim, vel pro viginti, prout inter partes, conuentum fuerit, que annui redditus constitutio firmissima est semperque a iudicibus executio ni mandari solet, idque etiam a principio pro ipsius dotis constitutione obseruatum vidimus.

Sed quoniam pluries vxores nolunt constitutione, nec etiam restitutionem dotis in annuis redditibus admittere ex eo, quod annuū reddituū natura ea sit, vt non aliter quam volente Maioratus possessore reddimi valeat, malintque vt redemptio ex suo non ex alieno arbitrio pendeat tempore contractus matrimonij disponi solitū est, quod si dotis constituta solutio retardetur quot annis pro sustinendis oneribus matrimonij certa quantitas moderata dotis quantitati commensurata ratione interesse preestari debeat. Similiterque adueniente casu restitutionis dotis donec realiter dos restituatur eadem quantitas ratione interesse preestetur. Quæ pactio etiam si ex annuis redditibus reddimilibus non pendeat inuiolabiter, obseruari solet. Ratione namque retardata solutionis, ac restitutionis dotis potest moderata quantitas ratione interesse a marito vxori, vel heredibus suis preestari, tex. in. c. salubriter de vsur. vbi Hosti. lo. And. Abb. & communiter Scrib. id notant Bar. Imo. & Romanus in. l. d. insulā. §. vsuras. ff. solut. matri. Alex. conf. 178. num. 11. lib. 7. Decius conf. 119. num. 4. Conradus de contracti. q. 35. conclusionē. 5. & 7. Carolus Molineus qui plura refert. de vsuris questio ne. 74. nu. 523. D. Didacus de Couarr. resolut. libr. 3. c. 1. num. 3. qui hanc opinio. communem esse profitentur, quod nedum procedit quando interesse petitur ex post facto ratione retardata solutionis, sed etiam quando a principio ipsum interesse per tempus retardata solutionis in pactum deductū fuit: prout opinantur Calderi. Ancha. & Abb. in. d. c. salubriter quorum opinionem communem esse profitentur Alexand. in. d. l. insulam. §. vsuris numero quinto. ff. soluto. matri. Carolus Molineus de vsuris. d. q. 74. nu. 23. cum seq. D. Didacus de Couarr. resoluti. libro tertio cap. 1. nu. 3. verficu

versiculo quarto hinc poterit discuti ubi plures contrariam opinio. sequentes refert quorum opinio. tenenda non est.

¶ Ceterum aliquando mulier, que aliquid ex his à principio in pactum non deduxit solet petere se mitti in possessionem Maioratus, ut illa iure pignoris possideat. Quod nisi eo animo fiat ut statim pignora vendantur nimis prejudiciali ipsi uxori esse poterit. Tenebitur namque fructus in sortem computare. *tex in cap. illo vos. & in ca. cum contra. de pigno.* Quam obrem solent uxores statim ac sibi possessio pignoris data est, de eius venditione agere prius Maioratus possessore citato, nec si, multo tempore rem Maioratus iure pignoris possideant in pluribus particularibus solutionibus totum debitum sibi excludatur, mediique temporis interesse priventur. Quod non solum, quando res hypothecata ab ipso Maioratus possessore iure pignoris exacta fuit: sed etiam quando exacta fuit ab aliquo tertio, qui illam iuste possidebat effici poterit, venditioque pignoris ipso tertio citato perficietur: nisi tertius ipse quantitatem ex dote, vel arris debitam exolverit. Eadem namque equitas in isto tertio possessore militat, que in ipso Maioratus possessore militaret: prout ex pluribus probat. *D. Didacus de Couarr. resolu. libro. 3. cap. 18. num. 4. ubi inquit sic non semel hoc diffinitum vidisse.*

¶ Illud autem sciendum est creditorem: qui iure pignoris Castrum, vel oppidum Maioratus possidet, posse eiusdem Castri, seu oppidi iurisdictione uti, & in illo iudices atque alios officiales creare: prout opinantur *Roma. fin. 35. 4. Capicius de cessione. 185. nu. 2. Matthæus de Afflicto. qui in hoc remissi uel loquitur. in c. 1. de feud. dato. in vicem legis commissio. num. 73.*

¶ Similiter etiam controuerti solet: utrum quando à principio ad rem Maioratus vendendam facultas concessa fuit, possit ipsius Maioratus possessor huius facultatis virtute rem Maioratus pignori vel hypothecæ subijcere. In qua questione videtur dicendum, quod non quod probatur ex *tex. in l. si pupillorum. §. et si prætor. ff. de reb. eorum ubi dispositum est, quod si decretum tutori ad vendendum concessum fuerit non poterit tutor virtute huius decreti rem minoris pignorare: quia à forma decreti recedendum non est. Per quem *tex. not. Bald. ibidem, quod cui permissum est, quod est plus: scilicet vendere prohibetur, quod est minus: hoc est, pignorare id ipsum etiam ex illo tex. deduxerunt Alexand. num. 2. Iass. nu. 13. post Lud. Roma. ibi in l. in actionibus. ff. de in litem iuran. dicentes regulam. l. non debet cui. ff. de regulis iur. Quia equum est, quod cui licet quod est plus licebit etiam illud quod est minus, non habere locum in decreto. Quod etiam *gl. in d. l. non debet, ex d. si prætor, atque ibidem Decius nu. 7. & Cagno. nu. 14. deduxerunt Id ipsum etiam dixit Decius consil. 30. num. 5. ubi inquit, quod si data fuit licentia***

ad ven

ad vendendum non potest alienatio fieri ex causa transactionis. Quae ratione id ipsum in facultate Regia ad bona Maioratus vendenda concessa verum esse dixit Gregorius Lopus. in. l. 6. tit. 11. par. 6. in gloss. verbo. *Que la non pudiesse vender.* colu. 8. versiculo et si data, ubi opinatur ex hac facultate non posse bona Maioratus obligari, neque hypothecae subijci.

¶ Quibus adijcitur illud, quod dixit gloss. in. l. 12. verbo. *Vendiderit.* C. de patri. qui filios distraxerunt. Quod scilicet quamvis ex ea lege pater, qui fame perit possit filium vendere, ut vitae suae consulat: non tamen poterit illum pignori, quam gloss. sequitur Iass. in. l. 1. in suis. num. 28. ff. de libe. & posth. Non tamen ex ratione praedicta scilicet, quod is, cui vendere permillum est, et si id maius sit, pignori, tamen, quod est minus, non liceat, ut à forma permissionis legis non recedatur: sed ex eo, quod morali ratione difficilius concedenda sit filij pignoriatio quam venditio: cum facilius quis moueatur ad pignoriandam: quam ad vendendum. Quae propter pignorationis facultas potius: quam venditionis restringenda est, quae ratio subtilis est, & ad Primogeniorum possessores pari ratione trahi poterit, ideo namque habenti facultatem ad vendendum pignoriatio denegatur: quia facilius quis ad pignorationem mouebitur quam ad alienationem: quamvis pignoriatio non tam danosa sit rebus Maioratus: quam venditio.

¶ Quae comprobantur ex eo, quod haec facultas ad alienandum concessa dispensatio sit, quae etiam ex maiori ratione de casu ad casum extendenda non est ex his, quae supra lib. 2. c. 4. nu. 42. latius adduximus. Quod in assensu Regio ad feudum alienandum concessio ex pluribus probat Sigismundus Neapolitanus inter consilia feudalium consil. 9. nu. 23. cum pluribus sequent. Idem consil. 7. nu. 28. cum seq. Idque adeo verum est, ut assensus Regius ad feudi alienationem concessus, nec de persona ad personam, nec de re ad rem, nec etiam de contractu ad contractum etiam ubi subest eadem vel maior ratio extendendus sit: prout ex pluribus probat Andr. de Yfern. in. c. Imperialem in princip. 3. & 4. col. de probi. feud. alie. ubi illum communiter Scribentes sequuntur, atque idem Sigismundus consil. 7. nu. 33. cum sequentibus.

¶ Ceterum et si haec satis recepta sint: nullo tamen pacto mihi suaderi potest eum, cui facultas Regia ad rem Maioratus vendendam, seu alienandam concessa est non posse ex illa rem ipsam non alienare: sed pignori, vel hypothecae subijcere, ut ex post facto soluto debito res ipsa in Maioratu libera remaneat hoc namque praeterquam quod utilius ipsi Maioratu sit qua sola ratione admitendum foret, satis mentis Regis facultatem concedentis conueniens est. Ipse namque censendus est semper Maioratus perpetuari, ac conseruationi consulere voluisse

voluisse facultatemq; alienandi in fauorē Maioratus possessoris concessisse: ita vt si citra alienationem ex pignore, vel hypotheca necessitati publicæ, seu ipsius Maioratus consuli possit id Principi longe grātius futurum sit, atque ex mente ac verisimilitudine concessum esse sub venditionis, seu alienationis permissione censeatur. Quod ex omnibus iuris regulis comprobari potest, quibus cautum est, ei, cui illud quod maius est concessum est id quod est minus licere. Constat namque adeo verum esse, quod grauior, ac difficilior bonorum Maioratus alienatio: quam hypotheca censenda sit, vt nihil magis clarum, atque euidentis excogitari possit.

¶ Quæ omnia comprobantur ex eo, quod venditionis verbo etiam in dispositione exorbitanti, atque stricti iuris omnis actus alienationis comprehendi solet. In quo eadem ratio versatur. l. statu liberi à cæteris. §. fin. ff. de statu libe. glo. ordina. quæ sic communiter intelligi solet in. l. secunda. C. de vsu capi. pro empto. quàm ibi Scribentes sequuntur. Barto. in. l. filius familiæ. §. Diui. numer. 18. ff. de lega. primo quem sequuntur sic eius doctrinam intelligentes Alexand. ibi. numero. 23. & Iass. in lectura numero. 106. & in repetitione numero. 143. quibus adijciendum est, quod dispositiones etiam odiosæ correctoriæ, atque stricti iuris ex identitate rationis extenduntur cum ea non sit extensio: sed potius comprehensio, vt supra libro primo capitulo quinto numero. 10. ostensum est. Quod à fortiori in casu de quo agimus dicendum erit: cum in illo ne dum eandem rationem: sed etiam longe maiorem militare compertum sit.

¶ Præterea id ipsum in dispositione permittente id, quod maius siue difficilius est procedit. Ea namque etiam si correctoria atque stricti iuris sit, semper ad id, quod minus, vel facilius est extendenda erit nisi diuersa ratio in minori: quam in maiori concurrat. Decius. in. d. l. non debet cui numero octauo. ff. de regulis iuris. Quem sequitur Cagnolus. ibid. numero. 14. vbi plura in idem adducit: igitur idem potiori ratione in casu, de quo agimus dicendum erit, vbi nedum eadem ratio: sed etiam multo maior concurrat.

¶ Similiter etiam hoc comprobatur ex eo, quod inter verbum alienatio, & verbum venditio quo ad casum de quo agimus, nulla penitus differentia sit. Nam si hæc verba strictè summanda sint, nec verbum venditio, nec verbum alienatio hypothecam comprehendunt, si verò late accipiuntur: vtrumque verbum æquè hypothecam comprehendit: prout optime probat Crotus in repetitione. l. filius familiæ. §. Diui. ff. de lega. primo numero. 122. sed sic est, quod si facultas ad alienandum concessa fuisset nemo dubitaret: nisi, quod ad hypothecam extendenda esset. Cum ea sub appellatione alienationis comprehenderetur ex

af. fol. 16

tex. in.

De Hispanorum Primogenijs.

tex. in l. fin. C. de reb. alie. non alien. Igitur idem dicendum erit de verbo, venditionis cum sub lata significatione: præsertim cum eadem ratio militat hypothecam etiam comprehendat, vt superius ostensum est.

¶ Vltimis hoc etiam suadet ex eo, quod si Principi tempore impetratæ facultatis hoc expressum fuisset proculdubio illud concessisset, verisimile autem haberi debet pro disposito l. Titius. §. Lucius. ff. deliber. & posth. gk. ordin. in d. tale pactum. §. fina. ff. de pact. Quod habere locum in rescriptis Principum opinantur Alex. num. 2. Iass. etiam nu. 2. in d. §. Lucius, & plures alij, quos refert Anto. Gabriel. lib. 6. communium opinionum. tit. de reg. iur. §. conclus. in num. 13.

¶ Vltimo loco hoc etiam comprobatur ex tex. in l. sicut. §. sed si permissum. ff. in quib. cau. pig. vel hypothec. contraha. Per quem tex. dixit Bart. ibi. num. 1. quod si permittatur vnus actus alienationis permitti etiam censetur omnis alius illi similis, & eundem importare effectum, vel meliorem: secus si deterio- rem.

¶ Quibus non obstat tex. in d. l. si pupillorum. §. etsi prætor. Ad illum namque tex. multipliciter respondetur. Primum: quod eius dispositio sit specialis in decreto iudicis, quod est stricti iuris, nec ex eo probatur: nisi illud, quod ex eo ex necessitate infertur. l. prima. C. si plures vna sententia fuerint condemnati. l. si iudex. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. Iuris. Barto. in l. Iulianus verum debitorem numero. §. ff. de condi. indebi. Quam obrem ad alias materias eiusdem legis dispositio extendenda non est: pro-

ut opinatur Bart. in l. alio. n. 11. ff. de ali. & ciba. lega. vbi eleganter inquit, quandoque permissio vendendi fit à prætore vel iudice, & debet strictè intelligi, & ita intelligendus est tex. in d. §. & si prætor, quandoque fit ab alio priuato, & tunc appellatio venditionis continet omnem alienationem per quam impletur causa, ob quam fuit permissa venditio. Ex quibus infert, quod cum in casu illius. l. sit permissa venditio pro satisfaciendis legatis quicquid faciat, vt legata soluat appellatione alienationis continetur. Id ipsum etiam dixit idem Bartol. in d. l. sicut. §. sed si permissum numero secundo Crotus. in d. §. Diui. titulo 11. Cum igitur hæc verba prolata fuerint à Principe nimirum si non tam strictè: prout verba iudicis, & prætoris interpretanda sint.

¶ Secundo, quia tex. ille non loquitur in facultate concessa illi, qui est dominus illius rei, quæ sibi vendi, seu pignoratim permittitur: sed in facultate concessa tutori qui non est dominus: sed administrator. qui formam mandati tenetur diligenter obseruare. l. diligenter. ff. manda. & non potest illam præterire etiam, vt eam melius commutet. glos. ordin. in c. solet de senten. exto. lib. 6. l. 3. §. in bello. ff. de re mili. Fel. qui plura refert in cap. cum dilecta

dilecta, num. s. verb. gesta contra formam versicul. Amplia quarto. de re-
script. Qua ratione dici solet, quod dicta regula quod cui licet id, quod
maius est licere debet: etiam illud, quod est minus: non habet locum in
procuratore, vel administratore, qui aded diligenter mandatum obser-
uare tenetur, vt non possit etiam quod est minus facere. Quod in. d. l. non
debet, cui. ff. de regulis iuris. Decius nu. 7. & Cagnolus. nu. 13. plura in idem
adducentes annotarunt. Quamobrem. d. l. non potest ad Maioratus pos-
sessorem, qui cum rerum Maioratus verus dominus sit: non est mirum si
de illo potius quam de tutore. l. confidat.

¶ Tertiò, quia in casu dictæ. l. si pupillorū. s. & si prætor poterat de pigno-
ratione ad venditionem diuersa ratio militare. Posset namque esse, q. res
aded inutilis foret, vt magis damni quam emolumentum ipsi pupillo affer-
ret. Qua propter expediebat sibi magis illam vendere: quam pignoriare,
eaque ratione non vult Iurisconsultus, quod à forma decreti recedatur, nè
maius damnum in posterum afferat pupillo pecuniæ mutuæ solutio: quā
eo tempore ipsius rei alienatio. In Maioratu autem semper utilior est pi-
gnoratio: quam venditio: si enim res semel vendatur perpetuò à Maio-
ratu eximitur nec restrictus remanet Maioratus possessor ad illam luen-
dam nec ad aliam in eius locum subrogandam, vt supra isto li. c. 4. no. 29.
& 30. ostendimus. Quo damno nullū maius excogitari potest. Si verò pi-
gnoretur ipse possessor vel eius hæredes tenentur rem ipsam luere, atq; pi-
gnorare ex bonis liberis si illa sibi supererint, quod longe utilius ipsi Ma-
ioratu erit. Ex quo fit, vt hæc opinio, quæ utilitati Primogeniorum aded
contraria est admitti non debeat. Nec tex. in d. s. et si prætor adhuc casum
trahendus sit: cum disponat in casu, quo nō potest esse utilior pignoratio:
quam venditio, in quo nulli dubium: nisi quod decisio eiusdem legis ser-
uanda sit. Non enim licet id, quod est minus ei, cui illud, quod est maius:
quando de vno ad aliud diuersa ratio assignari potest, vt in. d. l. non debet
cui. Decius Cagnolus, & communiter Scribentes aduegunt.

¶ Similiter etiam non obstat, quod dixit gloss. in. d. l. 2. C. de patri. qui fili.
distra. q. scilicet pater, qui potest filium vendere in casu necessitatis nō pos-
sit illū pignoriare: nā gl. illa si benè cōsideretur id nō dixit imò potius con-
trariū sensit, nec id ex ea glo. cōprehēdi potest ex eo, q. statim subijciat ver-
bū illud: sed quidē cōtra. Quia quādo gl. refert duas opinio. cēsetur illā ap-
probare, de qua vltimo loco meminit. Nā illud intelligēdū est: nisi prima
sit meli⁹ examinata, atq; melioribus iuribus firmata. Tunc nāq; nō cēsetur
vltimā: sed potius primā approbare: put dixit gl. ordi. in. l. qui filiū. s. Sabi-
n⁹. ff. ad Treb. verb. Et alia, quā sequit⁹ plures, quos refert. Iass. in. l. i. s. & post
operis. n. 12. ff. de nou. ope. nunc. vt cūq; autē id sit cōtrariū tamē in eadem

lege

De Hispanorum Primogenijs.

- lege à Bald. & Salice. & communiter Scribentib. receptum est, qui omnes præsupponunt, quòd pater, qui potest ex causa necessitatis filium vendere potest illum etiam pignoraré. Quod veriùs esse profitetur Cagnolus in. d. l. non debet cui nu. 5. post Deci. ibi. nu. 2. & Azonem in summa. C. eod. in. d. l. & Baldus. in. l. in suis. ff. de libe. & posth. Quod verum videtur nam ratio, quam Iass. in suis assignauit: quamuis apparès sit: non tamen iuris fundamentis obseruatis sustineri potest. Idquè hodie expressè decidum est, ex. l. 8. tit. 17. part. 4. ibi. *Puede vender, o empeñar sus hijos.*
- ¶ Vltimo etiam loco non obstat, si dicatur, quòd facultas ad alienandum concessa dispensatio est. Atque ideo ad casum etiam maiorem rationem habenti trahenda non sit. Illud nanque in casu de quo agimus non procedit, cum pignoratio, vt prædiximus, sub lata venditionis appellatione comprehendatur. Et quamuis dispensatio extendenda non sit: nullus tamen dubitat quin dispensatus in aliqua re in genere possit quibuscunque partibus, seu speciebus eiusdè generis vt, præsertim si in eis eadem, vel maior ratio versetur, vel magis stricte dispensatio ipsa exerceatur.
- Quamobrem is, cui aliquem occidere ex dispensatione permissum est, potest illum vulnerare, seu contumelijs afficere. Cum hæc omnia lato sumpto vocabulo sub appellatione occisionis comprehendantur. l. nec in ea. ff. de adulte. Deci. num. 1. Cagnolus num. 2. in. l. non debet qui plura in idem adducunt. Quibus rationibus is, qui potest rem Maioratus vendere, & si id ex permissione, & dispensatione aduersus communes iuris regulas concessum sit, poterit illam pignoraré cum id sub venditionis appellatione comprehendatur, & maiori ratione, atque Maioratus utilitate comprobetur. Quando enim in dispositione inuenitur aliquod verbum, quod ex sui natura: etiam secundum latam interpretationem, casum de quo agitur comprehendat, dispositio exorbitas & correctoria de casu ad casum, ex identitate rationis extendenda erit: prout supra libro. 3. cap. 5. num. 8. ostensum est. Hæc autem non est dispensationis ampliatio: sed restrictio. Non enim debemus Regias facultates ita interpretari, vt res Maioratus, quæ tot vinculis alienari prohibita sunt vendantur seu alienentur, vbi id potest ex pignoratione, vel hypotheca vitari. Quæ omnia in facultate non ad vèdendum: sed ad alienandum concessa apertius procedunt: cum verbù alienationis sit magis cõprehensiuũ: quam vèditio nis quãuis si benè consideretur vtrunq; verbù idem importet. Idq; etiam potiori ratione dicendum erit: quando ex Regia facultate ad vendendum concessa super re Maioratus annus redditus emitur. Si enim res potest irreuocabiliter, atque perpetuò alienari, à fortiori super ea poterit annus redditus redimibilis constitui, qui venditioni cum pacto de retro- uenden

uendendo assimilatur: super quibus tamen cum casus contigerit, delibendum erit. Hæc autem quando à principio ex Regia facultate ad vendendum, seu alienandum concessa res hypothecata fuit, seu annuus redditus est impositus super illa, vtilia erunt: sed si ante hypothecæ constitutionem, seu annui redditus emptionem consulendum sit, tutius erit facultatem Regiam specificam ad id efficiendum impetrare: prout aduertit in similibus Iurisconsultus in d. l. si pupillorum. §. si pupillus. ff. de reb. eorum. Semper namque Iurisconsultus in dubijs quæstionibus opinio nestitiores eligere solet, vt gloss. ibi, verbo, *Tutius*. annotauit et supradictis ¶ Sed & illud controuerti potest: vtum ex Regia facultate concessa ad vendendum rem aliquam Maioratus Petto ex certo pretio inter ipsum, & Maioratus possessorem conuenio, valeat ea res vendi alteri ex eodem pretio. In qua quæstione dicendum videtur, qd non. Quod probatur ex tex. in l. cum seruo. i. responso. ff. de contrahen. empti. vbi dispositum est, quod si dominus præcipiat seruo suo, vt vendat rem Titio, & vendat illa Caio, venditio nulla est. Quod Iurisconsultus ibi etiam in libera persona procedere subiungit. Id ipsum etiam comprobatur ex eo, qd assensus Regius dispensatio sit, atque strictè intelligi debeat, nec de persona ad personam extendi valeat: prout supra isto. c. n. 26. ostensum est. Ex quibus rationibus id in terminis de quibus agimus dixit Andr. de Yfern. in. c. i. qui successore teneat. col. 4. vbi inquit, quod assensus Regius cōcessus vassallo, vt alienet rem Titio, non sufficit ad hoc, vt possit illam alienare Se- 31
io etiam pro eodem pretio. Quod etiam repetit idem Andr. de Yfern. in c. Imperialem. in prin. de prohibi. seu alie. col. 2. Cuius dictum refert, & sequitur Mattheus de Afflict. vbi hanc communem opinionem esse proficitur in dicto cap. Imperialem. in princip. vers. Duodecimo nota-
num. 2. atque Sigismundus Neapolitanus consil. 9. numero decimo no-
no. Quod in terminis Maioratus dixit Grego. in lege sexta. titu. vnde-
cimo, part. 6. verbo. *Que la non pudiesse vender*. column. nona. versicu. Item
pone.

¶ Sed quamuis hoc in consensu Regio præstito ad feudi alienationem verum sit: in Regia tamen facultate ad rem Maioratus alienandam concessa dubium videtur. In feudo namque multum interest Regi, vel domino feudi: vtum vnus, vel alius eius vassallus futurus sit. Quapropter non est rationabile, vt dominus qui concessit, quod feudum in Titium alienetur, cogatur inuitus Caium in vassallum susci-
pere: quæ est præcipua ratio in qua fundamentum faciunt Andreas de Yfern. & alij omnes qui eius opinionem veram esse profitentur. In Maioratu autem si res Maioratus alienanda sit, nihil interest Regi,

De Hispanorum Primogenijs.

nec Maioratus possessori, q̄ alienetur potius in Titium, quàm in Caiū: dummodo idem, vel maius pretium à Caio, quàm à Titio soluatur. Nec videtur appositā persona Titij, nisi causa demonstrationis, non autem ut ex eius expressione comprehendatur, q̄ ei potius, quàm alij res Maioratus vendenda sit. In qua specie is, cui facultas ad vendendum Titio concessa est, poterit & Caio pro eodem pretio, vel maiori vendere: prout dixit gloss. in. d. l. cum seruo. verbo, *lufferit*. quā intelligit gloss. libi: quādo aliās dominus non esset rem alij venditurus: aliās inquit gloss. q̄ posset seruus cuiusque vendere, licet dominus vnum nominasset. Qua ratione de hac opinione merito dubitari poterit: sed prima opinio proculdubio tutior est: quamvis hæc secūda post factam alienationem forsā sustineri posset, nisi diuersa ratio in vendendo Titio, quàm Caio versetur.

- 33 ¶ Similiter etiam dubitari posset: vtrum ex facultate Regia ad alienandā, vel hypothecanda bona Maioratus in certā causā concessa confirmata censetur alienatio, vel hypotheca in eandem causā ante facultatis impetrationem facta. In qua quæstione videtur dicendum, q̄ sic: ex eo, quod dixit Paul. per tex. ibi. in. l. si quis filio ex hæredato. §. irritum. n. 4. ff. de iniusto rupt. vbi inquit, q̄ ex licentia concessa ad testandum illi, qui antea ad id erat inhabilis, censetur testamentum antea factum confirmari. Quod etiā repetit idē Paul. in. l. sed si iā facta. ff. de condi. & demonstra. n. 2. l. ass. in. l. quominus. ff. de flumi. n. 128. Paul. n. 3 & l. ass. n. 1. in l. & militibus. C. de testa. mili. Gozadi. consil. 4. n. 3. Quibus adijciendus est tex. in. l. iubemus. ff. qui satisfda. cogā. vbi is, qui concedit mandatum alicui procuratori, censetur ratificare omnia, quæ ille eius nomine fecit, ante mandatum: Per quem tex. id notant communiter Scrib.

¶ Sed verius est huiusmodi facultatem ad alienationem, seu hypothecā iam factā extendendam non esse: cum iam ex alienatione, vel hypotheca sit incurſa pœna appositā aduersus alienantem, & ius sequentibus in ḡtadu acquisitum: nisi Princeps sciens alienationem antea factā, facultatem ad alienandum concesserit: tunc nanque eo ipso censetur alienationem præcedentem confirmasse. Quod dixit Paul. in. d. §. irritum. n. 4. & in. d. l. sed si iam facta. n. 3. Alexan. qui plura refert consil. 146. n. 8. lib. 5. Thom. Grammaticus, col. 169. n. 24. Matthæus de Afflict. in. c. Imperialem. in. principi. de prohibita feud. alien. versi. Duodecimo nota. numer. 7. idem decisione. 355. numero secundo. Sigismund. Neapolitan. inter consilia feudalia, consilio septimo, nume. 35. idem consilio nono, numero vigesimo.

- 35 ¶ Nec obstant ea, quæ in contrarium adducta sunt: nam præterquā q̄ de eis facillè dubitari posset, ex text. in. l. si filius familiās. ff. de testament. vbi

vbi Bar. & Franciscus de Areti. & ex his, quæ adducit Iasso in. d. l. & militibus. n. 2. Scrib. ibidem citati in diuerso casu loquuntur: vbi scilicet nihil aduersus conditiones Maioratus erat, nec ex eo alteri ius quæri poterat, nec pœna aliqua erat commissa, cuius contrarium in casu de quo agimus, interuenit.

¶ Imò in Maioratus, vbi apposita est clausula: quòd si possessor alienauerit, eo ipso bona transeant in sequentem, existimarem hoc indistinctè dicendum esse. Nam siue Princeps scienter, vel ignoranter licentiam ad alienandum concesserit, non censetur ex illa iuri sequenti successori acquisito derogasse. In assensu nanque Regio ad alienandum concessio, nunquàm censetur iuri tertij derogatum: vt probant Parisi. conf. 18. n. 3. lib. 1. Alber. Brunus conf. 13. n. 1. Nec etiam si Princeps alienatio. i. iam factæ consentiret, posset ex tali consensu iuri sequenti vocato quæsito præiudicare, vt ex pluribus probat Matth. d. Afflict. decis. 335. nu. 12. idem in cap. Imperialem. in princip. de prohi. feu. alie. vers. Vigésimo quarto quæro. n. 20: & nos alibi latius ostendimus.

¶ Ex quibus inferitur, ex facultate concessa Maioratus possessori, non posse eo mortuo filium eius, nec alium sequentem successorem rem Maioratus alienare, nec hypothecæ subijcere. Permissio nanque vendendi facta vni, non porrigitur ad alium succedentem in illa re. l. sicut. §. fina. ff. quib. mod. pig. vel hypothe. solua. & omnis concessio, quæ ad factum refert, in dubio censetur personalis, atque ideo ad heredem non extēditur, l. apud Iulianum. §. si quis alicui. ff. de lega. 2. & omnis facultas aliquid faciendi personalis censetur, ideoque ad heredem non transit. l. locatio. ff. loca. l. inter stipulantem. §. 1. & l. cum quis. & l. centesimis. & vtrobiq; per Scrib. ff. de verbo. oblig. Quibus adijcitur facultatem esse stricti iuris, præciseque atq; strictè intelligendum fore. Ex quibus rationibus sic in facultate Regia ad alienandam bonam Maioratus concessa opinati fuerunt Celsus consil. 17. n. 4. ad fin. atque Gregorius in. l. 6. tit. 11. part. 6. verbo, *Que la non pudieffe vender.* col. 9. vers. Itē pone, q. Rex. vbi ipse Grego. id limitat, quando facultas alienandi in vtilitatem & augmentum Maioratus concessa esset, veluti si concessa fuit ad subrogandam in eius locum rem aliam maioris valoris, vel ad aliud simile ex his, quæ dixit Bal. in. c. 1. §. Marchio. nu. 4. qui feud. dare possunt. Idque verum videtur, si facultas sub nomine dignitatis concessa fuerit, non aliàs, vt ipsemet Bald. loquitur: tametsi indistinctè in hoc casu loquens in assensu Regio concessio prædecessori ad alienandum feudum dixerit Matthæus de Afflict. in. d. c. Imperialem. in principio, nume. 35. posse illo vti eius successorem, mortuo prædecessore. Cuius opinio sequenda non est. Quibus plura adijci possent,

De Hispanorum Primogenijs.

quæ feud. dictæ in. d. c. imperialem, & in alijs locis passim tradere solent.
Sed hæc sufficiant. Ex eis nanque ad alia similia facillè poterit inferri.

Summaria ex capite sequenti.

- 1 **B**ona Maioratus, seu fideicommissi alienari possunt ex causa necessaria procedente ex facto institutoris.
- 2 Bona Maioratus, seu fideicommissi alienari possunt ex causa dotis & donationis propter nuptias danda, vel restituenda liberis & descendantibus institutoris. & nu. 3.
- 4 Authentica, res quæ, C. communi, de lega. an procedat in omnibus descendantibus, an in his tantum quibus testator tempore fideicommissi relictæ tenebatur, dotem dare.
- 5 Ratio vera decidendi ad Auth. res quæ.
- 6 Frater pro dotanda sorore, quando possit alienare bona fideicommissi.
- 7 Alienatio bonorum fideicommissi tam pro restituenda, quam pro constituenda dote permittitur.
- 8 Bona fideicommissi etiam pro alendo se, & liberis, & nuru, possunt alienari, & numero. 22.
- 9 Bona Maioratus alienari etiam possunt pro redemptione alterius rei Maioratus capta ab hostibus, & nu. 22.
- 10 Prohibitio expressa alienationis non comprehendit causam dotis.
- 11 Prohibitio alienationis etiam ex causa dotis facta, utrum impediatur eam in causam dotis, & nu. 11.
- 12 Gravamen quodcumque potest apponi filio à patre in alijs bonis ultra legitimam.
- 13 Prohibitio alienationis etiam ex causa dotis facta, non impedit eam, quando adversus institutorem actio competebat, vel pro restituenda, vel pro constituenda dote.
- 14 Bona fideicommissi, seu Maioratus non sunt alienanda etiam in casu permissio, quando ex fructibus satisfieri potest, & quomodo intelligendum.
- 15 Bona fideicommissi pro causa dotis alienari possunt, etiam si omnia bona sit necesse alienare.
- 16 Fideicommissum & materia Authen. res quæ. utrum possint ad Maioratus bona adaptari, & in eis locum habeant, & nu. 18. & 20. & 25.
- 17 Bona Maioratus alienari possunt pro dotibus & alimentis ad quæ institutor tenebatur, non obstante quacunque eius prohibitione.
- 18 Intelligitur & declaratur bene Auth. res quæ.
- 19 Auth. res quæ. an procedat in fideicommissio relictæ pia cause.
- 20 Bona Maioratus sine facultate nullo modo, neque ex illa causa alienari possunt.
- 21 Bona Maioratus sine Regia facultate, neque permutari etiam in utilitatem Maioratus possunt.
- 22 Intelliguntur, l. ita constante, & l. mutus, & l. fina. ff. de iure dotium, cum alijs.
- 23 Bona Maioratus an alienari possint pro reficiendis alijs bonis ipsius Maioratus.

Quibus

Quibusex causis etiam absque Regia facultate bona Maioratus alienari, vel hypothecæ subijci possint.

CAPVT SEXTVM.

IN capitibus præcedentibus latissimè disseruimus, ex quibus causis bona Primogenio subiecta valeant ex Regia facultate alienari: nunc autem tractandum superest, vtrum id absque Regia facultate interdum facere liceat: hoc enim erit tertium bonorum Maioratus extinctionis genus. Quæ in re in primis dicendum est pro solutione debitorum, quæ à primo institutore processerunt, bona Maioratus bonis liberis deficientibus alienari posse: quod sup. lib. i. c. 10. n. 2. 3. & 4. tradidimus. Regulare nanque est, vt bona Maioratus, seu fideicommissi subiecta alienari valeant ex causa necessaria procedente ex facto defuncti. l. filius familiars. §. Diui. ff. de lega. 1. l. cum fidei. cum simili. ff. de fideicom. liber. ex quibus iuribus id in terminis de quibus agimus, deducunt Bolog. consil. 43. col. 3. vers. Aut volumus dicere. Socinus consil. 16. nu. 12. lib. 3. Celsus consil. 117. n. 6. & consil. 55. n. 9. & alibi sepe Scrib. quos in d. c. 10. citauimus.

¶ Similiter etiam bona Maioratus, seu fideicommissi subiecta, bonis liberis deficientibus etiam pro dote, seu donatione propter nuptias dada, seu restituenda liberis, seu descendentibus testatoris vendi, seu alienari poterunt. Quod probat tex. in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebel. l. à filia. ff. cod. tit. tex. in Auth. res quæ. C. communia de lega. & in corpore vnde sumitur, & vtrouique per Scrib. Circa quorum iurium intellectum aliquatulum immorari oportet, vt sciamus in primis qualiter intelligenda sint. Demum autem quo pacto Hispanis Maioratus adaptari valeant.

¶ Vt autem eorum iurium decisiones interpretemur, sciendum est, ea iura in his tantum qui per lineam rectam ab ipso testatore, qui fideicommissum reliquit, descendunt, intelligendas esse: nec in extraneis, seu transuersalibus ab illo procedere, prout opinantur Bald. num. 20. & Paul. numer. 4. Angel. colum. 2. l. ass. numer. 33. in princip. Curtius numer. 18. qui hanc opinionem communem esse profitentur. D. Anto. de Padilla. n. 14. in d. Auth. res quæ. C. communia de lega. Alex. nu. 10. Loazes. n. 135. in l. filius familiars. §. Diui. ff. de lega. 1. qui hanc communem opinionem communem

De Hispanorum Primogenijs.

munem esse profitentur. Petrus de Rauena in suo Alphabe. aureo, verbo, alienatio, qui hanc etiam cōmunem opi. esse profitetur. D. Dida. de Co-
uarru. qui hanc etiam dixit communem opi. esse lib. 3. resoluti. c. 6. nu. 10.
Anto. Gometius in l. 40. Tauri. n. 87. & Panucius de lucro dotis, conclu.
10. n. 76. Baptista de Villalobos cōmunium opi. lib. 1. verbo, alienari pro-
hibita, pag. 18. Eaque opi. proculdubio communis est.

¶ Circa hæc tamen insurgit non levis dubitatio: in qua Scrib. variè, atq;
4 inuolutè procedunt: vtrum scilicet hoc intelligendum sit de descendentibus tantum, quibus testator tempore relictī fideicōmissi tenebatur do-
tem, vel donationē propter nuptias assignare, etiam vltra legitimā por-
tionem, vel in parente, qui tenebatur ad restitutionem dotis, quam filius
familiās eo viuente recepit: non autem in descendantibus, quibus hæc ab
ipso testatore necessariò debita non erant: nam q̄ hoc solum in his de-
scendentibus, quib' testator necessariò id præstare tenebatur, procedat: cō-
sultuit Paul. consi. 80. incipien. quia per superscriptum eximium consul-
torem. n. 1. & 2. lib. 1. vbi inquit tex. in. d. Auth. res quæ. procedere ex de-
fectu potestatis testatis. Cum enim tempore iniuncti fideicommissi ipse
astrictus esset filiam dotare, vel filio donationē propter nuptias assigna-
re, seu dotem, quam filius eo viuente recepit, restituere: consequens est, vt
subijciendo bona fideicommissa, non potuerit se ab huiusmodi obliga-
tione eximere: sicut nec se ab alia obligatione eximere potuisset. I. sicut,
cum similib. C. de actio. & obliga. qua ratione bona fideicommissa sub-
iecta cum eodem onere transire debent, vt ipse ibidem ex pluribus pro-
bat. Cuius opi. sequutus fuit Iass. in l. filius familiās. §. Diui. ff. de lega. 1. in
lectu. nu. 70. idē in. d. Auth. res quæ. n. 33. vers. Decimo tertio limita. col.
fin. vbi. D. Anto. de Padilla, nu. 117. hanc opi. potiùs eligerē videtur: quā-
uis dicat, iudices non debere recedere à vulgo recepta sententia: eandem
etiam opi. sequitur Bald. Nouellus de dote. 6. parte. q. 13. nume. 3. Panu-
cius de lucro dotis. d. conclusionē. 10. nume. 77. Ambro. de Opizo. n. 137.
& Fernan. Loazes, nume. 135. cum pluribus sequentibus in. d. l. filius fami-
liās. §. Diui.

¶ Ceterum quamuis hæc opinio maximum veritatis specimen præ se fe-
rat, eaque admissa, omnia illa quæ ab Scrib. in. d. Authen. res quæ. & ali-
bi tractantur, ex ea facillimè resolverentur: generalitas tamen. d. Auth.
& illius ex cuius corpore desumpta est, hanc restrictionem admittere nō
videtur: atque idcirco Scrib. magis cōmuniter illam etiam nō admittit:
imò profitetur prædictorū iurium decisionē in omnibus descendantibus
ab ipso testatore locū habere, siue is tēpore mortis, dotis, seu donationis
propter nuptias debitor fuisset, siue ad id exoluendum astrictus non esset,
dummodo

dummodo eius qualitatis descendentes sint, q̄ testator ipse si viveret, illis dotem, seu donationem propter nuptias constituere, vel dotem iam receptam restituere teneretur: etsi ex eo, q̄ testator mortuus esset, casusque post eius mortem contigissent, ab hac obligatione bona ab illo relicta libera essent. Ex qua deducunt non esse rationem decidendi ad dicta iura potestatis defectum: imò vera ratio decidendi est, q̄ quamvis testator ad id præcisè astrictus non esset, verisimile tamen est, q̄ si eo tempore viveret, his necessitatibus subuenisset: perindeque ex præsumpta eius voluntate, non autem ex præcisà necessitate id ipsum eo mortuo fieri debet. Quæ decidendi ratio probabilis videtur, fundamentumque capit ab eo, quod dixit Iurisconsultus in. l. cum seruus. ff. de condi. & demonstra. Quam rationem decidendi assignauit Paul. in. d. l. mulier. s. cum proponeretur. ff. ad Trebel. n. 2. eamque communem esse asserit Soci. in. l. Marcellus. s. res quæ. ff. cod. atque illam sequitur Curtius Iunior post alios, in. d. Auth. res quæ. n. 11. & 12. & ibi. D. Anto. de Padilla. n. 91. qui hanc etiam opinionem communem esse proficitur: quorum opinio magis mihi placet: nihil namque nouum circa hæc iura Authenticorum disposuissent, si solum ad ea, ad quæ testator astrictus erat, eorum dispositio restringenda foret: cum iam pluribus alijs iuribus dispositum fuisset, ex bonis fideicommissi subiectis debita testatoris in primis detrahenda esse.

¶ Ex quibus infertur, q̄ cum tex. in. d. Auth. res quæ. de solis descendentibus testatoris ex præse disponat, non est extendendus ad fratrem volentem euertere fideicommissum pro dotanda sorore: nisi frater, & soror ex primo testatore descendant: sicque intelligenda sunt ea, quæ communiter Scrib. in. d. Auth. dicere solent, q̄ scilicet frater pro dotanda sorore, bona fideicommissio subiecta valeat alienare. Idque sic intellexit, ac declarauit Bar. in. d. Auth. res quæ. n. 4. quem in hoc communiter Scrib. sequuntur: tametsi Curtius Iunior ibi. nu. 18. post Corn. ibidem ex generalitate rationis in. d. Authen. expressè tentauerit illam etiam ad sororem, quæ ex primo testatore non descendit, extendere: sed hoc nullo pacto admitti potest propter verbum, liberis, quod in dicta Auth. expressum est.

¶ Sed & illius Authen. dispositio ad dotis restitutionem extendenda est: etsi dos mortuo testatore recepta fuisset: quamvis eiusdem Authen. littera de sola dote, & donatione propter nuptias constituendis meminerit: cum in corpore vnde sumitur de hoc etiã casu actum sit, & in vtroque eadē ratio versetur. Quod gloss. in. d. Auth. res quæ. verb. Obligationē. Bar. n. 2. Iass. n. 29. Curti. n. 11. D. Anto. de Padilla. n. 47. & communiter Scri. sequuntur. Alex. cōf. 67. n. 4. lib. 4. Deci. cōf. 319. n. 2. Idē cōf. 376. n. 1. D. Didacus de Couarru. resolu. lib. 3. cap. 6. n. 10. Carolus Ruinus cōf. 89. numc. 41. lib.

De Hispanorum Primogenijs.

2. Syluanus consil. 20. n. 11. Ripa in l. filius familiars. §. Diui. n. 76. vbi communiter Scrib. id notant. Marcus Mantua consil. 291. n. 5. Rubeus consil. 78. n. 1. Curtius Iunior consil. 59. nu. 2. Gozadi. consil. 97. nu. 10. & alibi sæpe Scribentes.

8 ¶ Similiter etiam dispositio. d. Auth. extendenda est, vt liceat gravato fideicommissum euertere, pro alendo se, & liberis suis, quos alere teneatur. Quod in d. Auth. res quæ. Bar. n. 9. Pau. n. 13. Iass. n. 31. & Curtius nu. 30. post Iacob. de Arc. Cinum, Io. Fab. Bald. ibidem sequuntur, hanc opinionem communem esse profitentes, reiecta glo. ibi, verbo, *Obligatione*, quæ contrariam opinionem probat, vbi. D. Anto. de Padilla. nu. 78. hanc etiam opinionem sequitur aduersus glo. ibidem: pluresque eandem opinionem sequentes refert, atque illam extendit, vt pro alenda nuru grati, etiam valeat fideicommissum euertere.

9 ¶ Præterea d. Auth. decisio ad redemptionem possessoris Maioratus capti ab hostibus extendenda est: prout Bar. ibi. nu. 10. Paul. n. 13. Iasso. n. 32. versi. Sexto extendere opinantur. Quorum opinionem sequuntur, illam communem esse profitentes Cornus ibi. col. fina. & Curtius nu. 31. Cuius etiam Authen. decisionem Scrib. ibidem pluribus modis ampliare, atque etiam restringere solent, vt apud ipsos videri poterit. Quorum dicta hic non discurremus: quoniam vt inferius probabimus, ea non omnino Hispanorum Maioratus conueniunt.

10 ¶ Quæ omnia, nedum in re fideicommissio subiecta, quæ tacite solum alienari prohibita est, procedunt: sed etiam illa, quæ expresse alienari prohibita est. Ea nanque generica, atque simplex alienationis prohibitio causam dotis non comprehendit. Quod Bar. in d. l. filius familiars. §. Diui. ff. de lega. 1. n. 2. primus dixit: cuius opinionem communem esse profitentur Iass. ibi in rep. nu. 66. Ripa. nu. 70. Ioa. Crotus nu. 44. Ambro. de Opizo. nu. 34. Beroius decis. 110. n. 5. Roland. Valle. 85. nu. 7. D. Didacus de Couarru. resolu. lib. 3. c. 6. n. 10. D. Anto. de Padilla post ceteros ibidem in d. Auth. res quæ. n. 52. vbi plures id ipsum opinantes refert Grego. in l. 6. tit. 11. part. 6. verbo, *Que la non pudiesse vender*, col. 4. cum sequen. Anto. Gome. in l. 40. Tauri. num. 87. qui hanc opinionem communem esse proficitur, quavis contrariam veriorum esse existimet Tiraquel. de Primoge. q. 61. n. 7. Alciatus qui hanc opinionem communem esse proficitur, consil. 644. n. 4. & alibi sæpe Scri.

11 ¶ Caterum, quamuis opinio hæc, q. scilicet. d. Auth. res quæ. procedat etiam vbi expressa alienationis prohibitio in re fideicommissio subiecta interuenit, communis sit: apud omnes tamen conuenit hoc intelligendum esse, nisi specificè à testatore dispositum sit, q. bona fideicommissi etiam ex causa

ex causa dotis, seu donationis propter nuptias alienari non valeant. Ea nanque alienationis prohibitio, in qua etiam de causa dotis testator minuit, præcisè atque ad vnguem obseruanda erit. Quod dixit glo. ordina. sic intelligenda in. l. nulla. verbo, *Prohibitum est*. C. de iure dotium: quã in hunc sensum communiter Scriben. sequuntur, vt profitentur Iass. nu. 105. Crotus. n. 65. in. d. l. filius familiã. s. Diui. vbi Ripã. n. 73. Claudius. n. 22. Ambro. de Opizo. n. 34. id ipsum profitentur. Iass. in. d. Auth. res quæ. nu. 24. vbi. D. Anto. de Padilla. n. 116. plura in idem adducit. Io. Lupus in rep. Rub. de dona. inter vir. & vxor. s. 16. nu. 8. & iterũ nu. 14. Roderi. Xua. rez in rep. l. quoniam in prioribus. 2. limita. ad. l. Reg. nu. 11. Roland. Valle. d. consil. 85. nu. 23. Parisi. consil. 52. n. 37. lib. 2. idem consil. 63. n. 38. eod. lib. D. Dida. de Couarru. lib. 3. varia. resolu. c. 6. n. 10. versi. Cæterum Paul. Tiraquel. de Primoge. q. 61. n. 9. Anto. Gometius in. l. 40. Tauri. n. 87. paulò ante finem, Grego. in. d. l. 6. tit. 11. part. 6. verb. *Que la nõ pudiesse vender.* col. 4. & alibi sæpe Scrib.

¶ Hæc autem opinio facillimè admitti solet ab his, qui intelligunt dictã Auth. res quæ. permittit alienationem eorum bonorum, quæ fideicõmisso subiecta sunt in casibus in illa expressis, ex præsumpta, ac verisimili voluntate testantis: quorum opinionem magis communem a. veriorẽ supra isto cap. n. 5. esse monstrabimus. Hi autem qui profitentur. d. Auth. ex potestatis testantis defectu procedere, præcisè negant obligationem testantis ex his verbis excludi posse, quæ quodammodo esse videtur huius secundæ opinionis necessaria consequentia: sed cùm eam opinionem superiùs reiecerimus, non est cur de illa in hac parte etiam curã dum sit.

¶ Imò etiam retenta præfata secunda opinione, adhuc non posset simpliciter dici, hanc clausulam nihil operari. Nam si filio, cui hæc cõditio appositã est à patre, legitima relicta fuit: nulli dubium est, nisi q. ei hæc cõditio, seu grauamen valeat apponi. Quod probatur ex eo, q. relicta à parente filiis legitima portione, in alijs eidem permissum sit, quæcunq. grauamina sibi libuerit apponere ex. l. 27. Tauri, quæ hodie est. l. 11. tit. 6. lib. 5. in noua. ll. Reg. collectione: quamobrem etiam si filia velit ex causa constitutionis dotis bona fideicommisso subiecta alienare, vel filius ex causa donationis propter nuptias in casu quo pater id facere tenetur, non poterit id ultra legitimam efficere: cùm legitima relicta, nullum aliud ius subiect. d. l. in bonis parentis superfit. Quod optimè sic resoluit atque declarat Loazes in. d. l. filius familiã. s. Diui. n. 141. vbi sic contrarias opiniones conciliat, atque etiam Curtius in. d. Auth. res quæ. nu. 36. Io. Lupus in rep. Rub. s. 16. n. 14. versi. pater verò. D. Dida. de Couarr. lib. 3. resolu. c. 6. n. 10.

verſi. Caterum. Paul. Caſtr. vbi ex hac opinione inferit, parentem, qui in tertio bonorum ſuorum filio prælegatum, ſeu meliorationem fecit, poſſe filio prædictam conditionem apponere. Quod etiam in Maioratu ex Regia facultate inſtituto, pari ratione dici poterit: dummodo pater filijs alimenta reliquerit, etiam ſi illa legitimæ valorem non attingant. Poteſt namque ea conditione etiam quoad legitimam vti: prout ex Regia facultate poteſt etiam in legitima alia vincula, atq; conditiones apponere.

- ¶ Hoc tamē planē in cōſtitutione dotis, ſeu donationis propter nuptias procedit, & in dotis reſtitutione, quando dos à filio, mortuo iam parēte, recepta fuit, ſed quādo dos fuit à filio familiæ viuēte patre recepta. Quo
 14 caſu ex eo iam ante Primogenium inſtitutum aduerſus patrem actio competebat, ex deciſ. tex. in. d. l. ſi cūm dotem. §. transgrediamur. ff. ſolu. matri. certiffimum eſt ex Primogenij inſtitutione, etiam adiecta clauſula, vt bona ex cauſa dotis alienari non valeant, non poſſe parentem bona ſua ab hac obligatione eximere, etiam ſi aliàs filio legitimam integrā ſeu alimenta relinquat. Hic namque non agimus de obligatione filij, ſed parentis, propter quam ex iuribus vulgariſimis bona eiſdem etiam fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt, ſiue filio legitimam integram reliquerit, ſiue non. Quod etiā in dote, ſeu alienatione propter nuptias à parente in vita ſua promiſſa, pari ratione dici poterit: ſi in dotis conſtitutione, ex Regia facultate derogatum fuerit deciſioni pragmaticæ. 101. latę in generalibus Comitijs apud Madritum celebratis anno. 1534. quæ hodie eſt. l. 1. tit. 2. lib. 5. in noua. ll. Reg. collectione: qua deciſum eſt, non poſſe ſi ſilia vltra legitimam aliquid à parentibus promitti. Hæc namque propria parentis obligatio eſt, à qua non poteſt ſe ex facto ſuo eximere, abſq; creditoris voluntate: id quē clariffimum eſt, tamēſi præfati Scribē. ad illud non aduerterint. Semper autem conſideranda eſt deciſio. d. l. 1. ad intellectum & interpretationem. d. Auth. res quæ. Nimiūm namque ſi benè cōſideretur, eius deciſionem reſtringit: cūm vltra legitimam nihil filia poſſit ex bonis parentis petere ad dotis conſtitutionem: quæ lex ad vnguem in forenſibus controuerſijs obſeruatur, niſi Regio reſcripto eidem derogatum fuerit. Quod facillimè impetrari ſolet.

- ¶ Illud autem obliuioni tradendum non eſt, qd ſi ad ea, quæ in. d. Auth. res quæ. continentur, & alia, quæ ad eorum ſimilitudinem ibidem communitè ab Scrib. traduntur, ſufficiant fructus rerum fideicommiſſo ſubiectarum, non debet ad bonorum fideicommiſſi alienationem procedi. d. mulier. §. cūm proponeretur. ff. ad Trebell. ibi. *Potius fructibus hoc expenſum ferendum, quàm fideicommiſſo.* Per quem text. id notant Rapha. Cuman. ad fin. Paul. n. 6. & 7. Alex. n. 3. & cæteri Scrib. ibid. Roma. cōſi. 332. incipit.

Quatuor

Quatuor sunt quæ sita in fine. Quod intelligendum est, quando tales fructus extant de tempore, quo dos, vel donatio propter nuptias constituta, vel restituenda est: prout opinantur Angel. & Rapha. Cum, in. d. §. cum proponeretur. Quos referunt, & sequuntur Iass. in. d. Auth. res quæ. n. 33. vers. 12. limita. & Io. Lupus in rep. Rub. §. 14. n. 1.

¶ Quod si fructus rerum fideicommissi ad id efficiendum non sufficiant, nec etiam alia bona libera supersint, ex quibus id effici possit: tunc ex prædictis causis in casibus, quos præmisimus, licitum erit bona fideicommissio subiecta alienare, ut in. d. Auth. res quæ. expressè decissum est. Quod adeò verum est, ut si ad id necessarium sit omnia bona fideicommissio sub- 16
iecta alienare, id effici possit. Idque ex generalitate dictæ Auth. deducitur: prout opinantur Bald. ibidem. n. 4. Paul. n. 5. D. Anto. de Padilla. nu. 109. aduersus Curti. ibidem, nu. 40. qui potius contrariam opinionem elegit. Hæc sunt, quæ iure communi considerato, ex decis. d. Auth. Scriben. communiter annotare solent.

¶ Visis autem his, quæ in fideicommissis statuta sunt, expendendum superest, utrum ea valeant ad Hispanorum Primogenia adaptari. Hoc nã 17
que ad institutum nostrum potius spectat: qua in re dicendum videtur, ea omnia in Maioribus Hispanorum procedere: cum enim bona Maioratus veluti fideicommissio subiecta censeantur, consequens est, ut in illis. d. Auth. dispositio procedat, etiam si ea bona expressè alienari prohibita sint: cum ex crebriori Scrib. sententia in hac etiam specie decisio. d. Auth. res quæ. locum habeat. Quod nedum in casu dotis, seu donationis propter nuptias, sed in alimentis Maioratus possessori, ac eius liberis præstandis, seu in illo ab hostibus redimendo, & in dote pro filia moniali præstanda, & in omnibus casibus, ad quos Scriben. d. Authen. extendunt, procedit: nisi cõtrarium à Maioratus institutore specificè dispositum sit: sicque in Hispanorum Primogenijs prædictæ Auth. decisionem procedere, nisi Maioratus institutor contrarium specificè disposuerit, resoluunt Ioan. Lupus in rep. Rub. de dona. inter virum & vxor. §. 16. nu. 1. & nu. 11. cum alijs, ubi latissimè prosequitur materiam, applicans quoad omnia decisionem. d. Auth. ad Hispanorum Primogenia: id ipsum etiam fecit Rodericus Xuares in. l. quoniam in prioribus. 2. limita. ad. l. Regiam. nu. 11. Anto. Gometius in. l. 40. Tauri. n. 86. Grego. Lopez. in. l. 24. tit. 9. parti. 6. in glo. fina. D. Dida. de Couarru. lib. 3. resolutio. c. 6. nu. 10. ubi omnia quæ ab Scrib. ad bona fideicommissio subiecta adducere solent, ad bona Maioratus applicauit: idem variarum resolu. lib. 2. c. 16. n. 9. D. Anto. de Padilla in. d. Auth. res quæ. n. 33. & iterum. n. 78. quod & sæpissimè Hispani Scrib. efficere solent. Qua ratione, ut hæc omnia ab Hispanorum Maior-
ratibus

De Hispanorum Primogenijs.

ratibus excludantur, eorum institutores frequentissimè adijcere solent, in ipsorum Maioratum institutione, q̃ ea bona etiam ex prædictis causis alienari non valeant, quæ specifica dispositione stante, omnes resoluunt bona Maioratus ex dictis causis nullo pacto alienari posse absque Regia facultate: Regia autem facultate præcedente, id fieri posse concedunt, quando ex Regia facultate Primogenium institutum fuit: aliàs autem non: ut existimat. D. Didac. de Couarr. dicto. c. 6. lib. 3. n. 10. col. pen. & fina. & est de mente aliorum Hispanorum Scrib. qui semper quoad Regias facultates hac distinctione uti solent.

18 ¶ Ceterum etsi præfati Scrib. opinati fuerint, dispositionem dictæ Auth. res quæ. ad Hispanorum Primogenia trahi posse: Grego. tamen in l. 6. tit. 11. part. 6. in glo. verbo, *Que la non pudiesse vender.* col. 5. & 6. ex pluribus probare contendit, dispositionem dictæ Auth. res quæ. ad Hispanorum Primogenia adaptari non posse. Ad quod probandum duos casus considerat. Primus, quando agitur de dote constituenda forminæ Maioratum possidenti. Secundus, quando agitur de dotâdis filiabus Maioratus possessoris: & in utroque casu inquit, non posse ad alienationem bonorum Maioratus perueniri ex causis in d. Auth. contentis.

¶ In primo autem casu id probat ex eo, q̃ cum in his Regnis fructus inter virum & uxorem communicandi sint, nec vxor possit de illis absque licentia viri disponere, viri non curant, q̃ vxor de bonis Maioratus dotetur, sed tantum q̃ sit diues: atque idè in his Regnis in formina, quæ Maioratum possidet, de dispositione. d. Auth. agendum non est, cum in illis necessaria non sit. In secundo casu etiam inquit prædictam Auth. nō posse ad Hispanorum Primogenia adaptari, intelligens. d. Auth. procedere ex defectu potestatis, seu nō procedere ubi adest prohibitio expressa: quas opiniones superius reiecit: & etiam arguens de feudo ad Maioratum: feudum nanque non potest, ut ipse inquit, dari in dotē, nisi durante vita possessoris: quod argumentum ad Maioratus deducit: hæ autem rationes quàm fragiles sint, satis omnibus compertum erit. Quamobrem non potest ex illis à decisione. d. Auth. recedi, nisi aliæ vrgentiores ostendantur: eò præsertim, q̃ ipse Grego. solum considerat prædictos casus, nec considerauit casum restitutionis dotis, quando possessor Maioratus masculus est, nec etiam cōsiderauit alios casus, quos Scrib. in d. Auth. res quæ. considerare solent.

¶ Sed id ipsum, q̃ scilicet. d. Auth. res quæ. non possit ad Hispanorū Primogenia applicari: dubius tamē dixit. D. Didac. de Couarr. d. lib. 3. resolu. c. 6. n. 10. fina. verb. probans hoc ea ratione, q̃ in Hispanorum Primogenijs apponi solet clausula, q̃ bona eisdem Maioratibus subiecta, etiam ex causa

ex causa dotis nō alienentur. Quæ clausula etsi in aliquibus omiſſa fuerit: appoſita tamen cenſenda, atq; ſubintelligenda erit, ex Maioratuū natura, atque inſtitutorum conſuetudine: qua ratione inquit in Hiſpaniarum Regnis obtentum eſſe, vt nec etiam ex cauſa dotis bona Primogenio ſubiecta alienari valeant.

¶ Hæc autem ratio non etiam ſtringit, vt ipſemet. D. Dida. de Couarru. fateatur. Cū enim Maioratum inſtitutores non ſemper eam clauſulā ſuis Maioratus apponere ſoleant, ſed interdum etiam illam omittant, non eſt cur regulam efficiamus, q; ſemper apponi ſolita ſit. Vidimus namque plura antiqua Primogenia, in quibus clauſula hæc deſiciebat: imò et ſi in omnibus Maioratibus apponi ſolita eſſet, non poſſemus ex eo illam ſupplere, ad iuris communis correctionem, & ad cauſæ dotis excluſionem: imò potiùs caſus omiſſus in iuris communis diſpoſitionem relictus cenſendus eſſet. l. commodiſſimè. cū ſimili. ff. de libe. & poſth. Quod ex pluribus iuris regulis facile deduci poterit. Idque adeò clarū eſt, vt vltiori comprobatione non egeat.

¶ Vt autem in hac re vera reſolutio deinceps habeatur, diſtinguendū eſſe mihi videtur. Nam aut agimus de his dotibus, ſeu alimentis, quæ tempore mortis Maioratus inſtitutor ſoluere aſtrictus erat: aut de his, quæ nō erat aſtrictus ſoluere eo tempore, quo mortuus fuit: ſed veriſimile eſt, q; ſi viueret, ea ſoluiffet: vel etiā certum ſit, q; ſi viueret, id facere teneretur.

¶ In primo caſu dicendum erit, deficientibus bonis liberis, & fructibus 19 bonorum Maioratibus ad id non ſufficientibus, poſſe in hanc cauſam bona ipſius Maioratus alienari. Hæc nanque omnia tanquam debita Maioratus inſtitutoris ex ipſis bonis Maioratus extrahenda ſunt: prout Iaſſ. in rep. nu. 100. & 101. & Ambro. de Opizo. n. 137. & Loazes. n. 135. & n. 141. in d. l. filius familiæ. §. Diui. ff. de lega. 1. & Scrib. quos ſupra iſto. c. nu. 2. & 3. citauimus, cenſuerunt. Quod nedum ad dotes, & alimenta filiorum & filiarum legitimorum, ſed etiam ad dotes filiorum, & filiarum illegitimorum primi inſtitutoris protrahendum erit, ſi ipſi non habeant aliunde vnde ſe dotare, vel alere poſſint. Hoc nanque debitum ipſius Maioratus inſtitutoris eſt, atq; ad eius hæredes pertrāſit, vt ſup. lib. 2. c. 15. n. 42. cū ſeq. latiùs oſtenſum eſt. Quibus caſibus applicari valent omnia ea, quæ ex d. Auth. res quæ. ſuperiùs deduximus: adeò, vt nec ab hac obligatione Maioratus poſſeſſor eximi poſſit, ex clauſula appoſita in Maioratu, q; bona eiùſdem Maioratus etiam ex cauſa dotis, vel alimentorum alienari non valeant, intelligendo prout ſuperiùs illud intelleximus.

¶ In ſecundo caſu, quando ſcilicet ad id Maioratus inſtitutor tempore mortis non tenebatur: quamuis articulus ſatis dubius eſſe videatur, atque

Hiſpani

De Hispanorum Primogenijs:

- Hispani Scriben. illum nimis æquiuocè tractauerint: mihi autem id ex
 20 citius consideranti dicendum videtur, proculdubio dispositionē. d. Auth.
 res quæ. non posse ad Hispanorum Maioratus adaptari: quod probatur
 solidissima ratione, ad quam miror hucusque non fuisse animaduersum.
 21 Certum nanque est, q. d. Auth. res quæ. loquitur in his tantum fideicom
 missis, in quibus non fauor publicus, sed sola priuata vtilitas versatur: qua
 ratione permittit, vt bona fideicommissi ex causa dotis, seu donationis
 propter nuptias alienentur, ne priuata vtilitas publicæ vtilitati, quæ ver
 satur in dotis, seu donationis propter nuptias assignatione, præferatur:
 quod tex. in. d. Auth. satis apertè indicat, dum in eo dicitur. *Ea enim quæ
 communiter omnibus profunt, his quæ specialiter quibusdam vtilia sunt, præponi
 mus.* Cum igitur. d. Auth. in his tantum fideicommissis loquatur, in qui
 bus priuata tantum vtilitas versatur: consequens est, vt ad Hispanorū Pri
 mogenia trahi non valeat, cum in illis non fauor priuatorum, sed publi
 cus versetur, vt sup. lib. 1. c. 18. n. 1. latissimè ostēdimus. Imò in casu de quo
 agimus, cum concurrat dotis priuilegium, cum Maioratus conseruatione,
 & in vtroque publica vtilitas versetur, confunduntur priuilegia, vel at
 tendendum est solum priuilegium Maioratus, in quo de damno vitan
 do, non autem de lucro captando versatur: prout sup. isto lib. c. 3. n. 4. ostē
 sum est: sicq; semper vidimus in forensibus cōtrouerjs decisum. d. Auth.
 res quæ. in Hispanorum Maioratus non admitti.

- ¶ Quibus non obstat illud, quod ex. d. Auth. deducunt Scrib. dicētes eius
 22 decisionem procedere in alimentis hæredi grauato, seu eius liberis præ
 standis: & in eorum redemptione, si captiui sint, & alijs similibus, prout
 supra isto cap. n. 9. ostendimus: quæ omnia non publicam, sed priuatam
 causam continent. Nam vel ea vera non sunt, cum in hac parte Scrib. d.
 Auth. quæ in fauore publico fundatur, ad ea, quæ solum fauorem priua
 tum concernunt, extendant: vel etiam si vera sint, nostre opi. non obstat:
 cum in illa causa fideicommissi publica sit: ea autem, de qua in. d. Auth.
 agebatur, priuata, vt ex eo tex. manifestè comprehenditur: ex eisdemque
 consequitur in fideicommissis perpetuè familiæ relictis dictam Auth.
 non procedere, cum in illis etiam fauor publicus versetur.

- ¶ Nec etiam obstat, si dicatur tex. in. d. Auth. res quæ. procedere: etiam
 23 si Ecclesiæ, vel causæ piæ fideicommissum relictum sit: prout censuerunt
 ibi Bald. n. 5. Iass. n. 32. versic. Duodecimo extende. Curtius. n. 37. D. Anto.
 de Padilla. n. 110. Roma. conf. 267. incipi. Circa id, quod quaritur, ex quo
 videtur dicendum q. d. Auth. decis. procedat etiam, vbi fideicommissum
 vtilitatem publicam continet: cum in Ecclesijs & pijs causis ius etiā pu
 blicū versetur. l. 1. §. huius studij. ff. de iusti. & iur. ibi. *Publicum ius in sacris,
 in sacer-*

in sacerdotibus, & in magistratibus consilium.

¶ Ad hoc nanque respondetur dupliciter. Primò, quòd ea opinio sit præcisè contra tex. in. d. Auth. res. quæ. quæ loquitur aperitè quando fideicommissum in vtilitatem priuatæ personæ, non autem Reipublicæ relictum est, atque idcirco sequenda non sit, eò maxime, quod nullus eorum, qui eam opi. sequuti fuerunt, illam examinauerit, nec hanc difficultatem considerauerit, dempro Curtio, qui eam cōsiderans, nec ad illam responsum inueniens, nihilominus opinionem Bald. Iass. atque Romani celsit. Quamobrem opi. eorum non tanti aestimanda est, vt ex illa à verbis tam apertis. d. Auth. recedendum sit. Secundò, quod eorum opi. procedat, quando fideicommissum factum Ecclesie, vel piæ causæ, potius priuatam causam, quàm publicam continet: veluti cum factum fuit pro sepulchro, vel capella priuata constituenda, vel pro annuetsario particulari quorannis dicendo, vel ex alia simili causa. In quibus causis non tã de iure publico, quàm de priuato commodo agitur: secus autem si fideicommissum factum fuisset pro constituenda Ecclesia parochiali, vbi Ecclesia non erat, vel pro eadem amplianda, vbi adeò stricta erat, vt populus nullo pacto in illa diuina officia audire posset, vel ad aliud simile, quod publicam vtilitatem contineret. Tunc nanque nullo pacto in eo fideicommissum posset decisi. d. Authen. quæ in concursu publicæ vtilitatis cum priuata fundatur procedere. Idque adeò clarè ex verbis. d. Authen. comprehenditur, vt non egeat vltiori comprobatione.

¶ Ex quibus inferitur, Hispanorum Primogenia, nec ex causa constitutionis, nec restitutionis dotis tam matrimonij carnalis, quàm spiritualis, seu donationis propter nuptias, nec pro alendo ipso Maioratus possessore, nec eius liberis, nec pro illis ab hostibus redimendis, nec ex alia causa ex his, quas. DD. in. d. Auth. res. quæ. adducere solent, alienari posse absque Regia facultate, nisi ad id efficiendum Maioratus institutor astrictus esset. Eademque ratione Regias facultates ad id efficiendum raro, & non nisi ex magna causa concedendas esse: cum Maioratum institutorum voluntati aduersentur: quos verisimile est potius ipsorum Maioratum cōseruationi, quàm possessorum necessitatibus consulere voluisse: quod si ex aliqua causa concedendæ sint, illud præsertim curandum est, ne ex illis ad bonorum Maioratus alienationem perueniri valeat: prout sup. isto lib. c. 1. latius tradidimus.

¶ Sed dubitari solet, vtrum res Maioratus absque Regia facultate valeant permolari: cum alijs rebus ipsi Maioratus vtilioribus, vel vendi, vt ex pretio alia bona longè vtiliora subrogentur. Regia nanque facultate interueniente id fieri posse sup. isto lib. c. 4. n. 1. cum seq. satis apertè ostensum est.

est. Qua in re dicendum est, proculdubio id absque Regia facultate fieri non posse: cum enim præcisa volūtas Maioratus institutoris fuerit, vt ea bona perpetuū in sua familia conseruentur, non est permittendum possessori, vt etiam ad maiorem ipsius Maioratus vtilitatem illa possit aduersus institutoris voluntatem alienare: nec id eius facultati tribuendum est, sed potius Principi remittendum, qui solus ex causa potest testatium voluntates alterare, vt ibidem ostensum est.

27 ¶ Nec obstant tex. in l. ita constante. ff. de iure doti. & in l. mutus. & in l. si. ff. cod. & in l. quamuis. ff. solut. matri. & in c. vt super. §. possessiones. de reb. Eccles. non alienan. & in l. mutum. ff. de acquir. her. & alia iura & rationes, quæ ibidem citauimus, probantes bona alienari prohibita posse in causam vtiliorem permutari, vel alienari. Ea nanque iura intelligenda sunt, quando alienationis prohibitio solum fauore ipsius permutatis, seu alienantis emanauit: secus autem quando in fauorem ipsius & aliorum: tunc nanque id etiam in causam vtiliorem effici non poterit: nisi consentietibus illis, in quorum fauorem id introductum est. Quod sic distinguunt ac resolunt Cepol. in l. 2. n. 29. C. de vsucap. proempto. Capp. decis. 108. n. 16. Claud. in d. l. filius familiæ. §. Diui. nu. 9. Franc. Marza in Epito. fideicom. q. 39.

28 ¶ Sed si Maioratus possessor pro resciciendis rebus Maioratus, quæ alioquin deperissent, bona Maioratus hypotheca subiecerit, valida erit hypotheca, atque ex ea sequi poterit bonorum alienatio; etsi in id Regia facultas non interuenerit, dummodo ædificium eius qualitatis nō esset, quod Maioratus possessorem eius constructio expectaret, ipsumque ædificium necessarium sit: pecuniaque in eam causam mutuata fuerit, & in id ipsum impensa: prout sup. lib. 1. c. 10. n. 23. tradidimus: quod etiam in quacunque alia causa necessaria, si præter eas quas diximus, alia considerari possit, dicendum est. Prohibitum nanque alienare, ex causa necessaria alienare potest, vt ibidem ostendimus, atque ex pluribus probat Tiraquel. de Re tract. Liguagier. §. 1. glo. 14. nu. 14. 15. & 16. vbi optimè declarat, quæ dicatur causa necessaria ad hoc, vt bona alienari prohibita alienari valeant. Ea autem omnia intelligenda sunt, quando nec ex bonis liberis institutoris, nec ex fructibus rerum Maioratus id effici potest: prout sup. isto. c. n. 15. ostendimus.

¶ Ultra casus tamen in quibus hoc in capite diximus bona Maioratus alienari, seu hypotheca subijci posse absque Regia facultate, nullus alius mihi occurrit, in quo id effici valeat. In his autem, in quibus id concessimus, summo adhibito temperamento procedendum erit.

Summa

Summaria ex capite sequenti.

- 1 **F**acultas Regia alienandi bona Maioratus intelligitur deficientibus bonis liberis, etiā si in ea non dicatur, & nu. 4. & 5.
- 2 Bona restitutioni subiecta quando alienari permittuntur, debet fieri deficientibus bonis liberis.
- 3 Clausula solite apponi, de stylo Curia censentur appositae.
- 6 Alienatio, seu obligatio bonorum Maioratus, non praecedente bonorum liberorum obligatione, seu alienatione: Vtrum in totum nulla sit, vel vsque ad valorem bonorum liberorum.
- 7 Clausula, bonis liberis deficientibus, in facultate expressa non reddit eam conditionalem.
- 8 Bona libera deficere quando verificandum sit, an tempore obligationis, vel exactionis, & nu. 19.
- 9 Creditor an teneatur fidei iussorem excutere, priusquam ad bona Maioratus sibi obligata deueniat, & nu. 11.
- 10 Bona Maioratus non magis grauantur, quod creditor ex eis debitum exigit, quam ex fidei iussoribus.
- 11 Beneficium cedendarum actionum datur fidei iussori etiam ad bona Maioratus.
- 13 Alienatio bonorum Maioratus an retractetur bonis liberis superuenientibus.
- 14 Dos vxori propter inopiam viri restituta, non redditur viro, licet fiat postea diues.
- 15 Quanta vxori assignata ex Auth. praterea. C. unde vir & vxor, non ei auferitur, licet fiat diues.
- 16 Alienans rem Maioratus cum facultate, an teneatur ipse, vel eius successor bonis liberis superuenientibus, aliam equivalentem subrogare.
- 17 Creditor an possit bona Maioratus sibi ex facultate obligata exigere, stantibus alijs bonis liberis, quae tamen alijs creditoribus obligata sunt, & nu. 20. & 29.
- 18 Creditor non est compellendus exercere ius hypothecae in certo pignore, sed liberum sibi est in quod voluerit.
- 21 Creditor specialem & generalem hypothecam habens, creditoribus alijs instantibus tenetur prius ex bonis specialiter obligatis exigere.
- 22 Creditor ad instantiam tertij possessoris qui non sit creditor, non tenetur specialem hypothecam persequi, relictā generali.
- 23 Declaratur latissime. l. 2. C. de pignoribus, & nu. 21. & 26. & 28.
- 24 Venditio immobilium non nisi in defectum mobilium fieri debet.
- 27 Creditor generalem hypothecam habens non potest compelli a secundo creditore vt eam exerceat in aliquibus bonis in sua hypotheca non comprehensis.
- 30 Generalia duo quando concurrunt, illud quod est minus generale, habetur loco speciei.
- 31 Excusationem non tenetur creditor facere in bonis litigiosis.
- 32 Probatio quod bona libera deficient vt ad bonorum Maioratus exactionem deueniatur, an creditori incumbat, an vero Maioratus possessor debeat probare bona libera extare, & nu. 34. & 36.
- 33 Facta non presumuntur, nisi probentur.
- 35 Intelligitur. l. fin. §. licentia. C. de iur. delibe.
- 37 Excusio cum citatione possessoris Maioratus, & sententia declaratoria, an requirantur ad sciendum an sint bona libera, an vero sufficiat pendente iudicio id probari, & nu. 38.
- 38 Excusio contra principalem fieri potest, pendente iudicio contra tertium possessorem.

201 De Hispanorum Primogenijs.
Bona Maioratus in casu permissio etiam ex
Regia facultate non nisi bonis liberis
deficientibus alienari posse.

CAPVT SEPTIMVM.

IN Regijs facultatibus quæ ad bona Maioratus alienanda, seu hypothecæ subijcienda conceduntur, frequenter adijci solet clausula, q̄ scilicet prius obligentur bona libera, & eis deficientibus bona Maioratus: vel q̄ obligatio, vel alienatio fieri valeat bonis liberis deficientibus: quæ clausula etiã in aliquib⁹ facultatibus omitti solet, seu d̄ illa dubitatur quories ex aliqua causa necessaria bona Maioratus alienanda sunt, super eiusdēq; clausulæ expressæ vel subintellectæ intellectu, plura satis difficilia in forētib⁹ cōtrouersijs tractari solēt. Quamobrem materia ista in posterū facillimè percipiatur, operepretiū duximus, sequētes quæstiones præponere, vt ex illarū decisione eius resolutio cōprehēdatur.

1 In primis autē sciendū est, q̄ etiã si facultates ad bona Primogenij alienanda seu hypothecæ subijcienda simpliciter cōcedantur, & in eis non apponatur clausula, quæ in eis dē apponi solita est, q̄ scilicet possint alienari, vel hypothecæ subijci in defectū bonorū liberorū ea clausula in facultatibus semper subintelligenda est: ita vt alienatio, seu hypotheca non nisi deficientibus bonis liberis, fieri possit. Quod probatur ex tex. in. l. pater filium. in. principi. ff. de lega. 3. vbi disponitur, q̄ quādo bona restitutioni subiecta ex aliqua causa alienari possunt, id intelligendum est, si bona libera non sunt, non aliās. Non enim potest ad bonorum fideicommissi alienationem deueniri, nisi bonis liberis deficientibus. Id ipsum probatur ex tex. in Auth. res quæ. C. communia. de lega. ibi. *Sed si liberis portio legitima non sufficit.* vbi communiter Scrib. id notant. Quibus adijcienda sunt ea, quæ sup. lib. 1. c. 10. n. 4. latius adduximus. Quæ omnia comprobantur ex eo, quod dixit Anto. Rub. cōf. 124. n. 3. cū seq. vbi elegāter inquit, q̄ si relinquēs fideicommissum iubeat filias, vel neptes suas de bonis fideicommissi dotari intelligendū est: nisi ex bonis liberis dotari valeāt. Quæ sequūtur Carolus Ruin. cōf. 138. n. 11. lib. 2. Gratt⁹ cōf. 17. n. 21. lib. 1. Cephalus cōf. 10. n. 19. & 43. Frācis. Marz. in Epit. fideicommissi. 2. par. q. 48. Celsus cōf. 117. n. 5. Soci. Iuni. cōf. 28. n. 4. lib. 2. Loazes qui plura refert in rep. l. fili⁹ familiās. §. Soci. n. 83. ff. d̄ leg. 1. Quod in Regijs facultatib⁹ potiori ratione dici poterit: sufficit nāq; q̄ Regia facultas hoc operet⁹, vt scilicet bona Maioratus in casū aliās nō pmissum alienari valeāt, absq; eo, q̄ operet⁹ aliud ius speciale, vt scilicet existentibus bonis liberis alienari possint. Regia nanque facultas

tas

tas postquam aliquid operata fuit, illico restringenda erit, vt ius commune minus ledat, quam sit possibile: prout sup. lib. 2. c. 10. n. 77. annotauimus. Et cum in Regijs facultatibus clausula hæc apponi solita sit, etiã si omiſsa fuerit, appoſita eſſe cenſenda eſt. Clausula namque ſolita apponi de ſtylo curiæ, ceſſetur appoſita, licet fuerint omiſſæ. l. ſina. C. de fideiuſſorib. tex. in. c. cum. M. Ferrarienſis. de conſti. Quod ſumme notandum erit: vidimus namque pluries in facultatum impetratione maximo conatu contendì, vt in eis hæc clausula non apponatur: eiusque omiſſio adeo æſtimari ſolet, vt ſi ea clausula in Regia facultate appoſita ſit, nullus qui eius virtute annuos redditus ſuper bonis Maioratus emat, inuenietur: ſi verò non apponatur, facile id omnes efficiunt. ¶ Caterum cum quaſtio hæc ſemel accidiſſet, vidimus eam ſatis controuerſam eſſe: nam quamuis iure communi conſiderato, illud quod paulò ante ex. d. l. pater filium deduximus, inficiari non valeat: conſiderato tamen diuerſo Regiarum facultatum ſtylo, dubium eſſe videtur: vtrũ quando clausula illa deſecerit, ex iuris communis diſpoſitione ſupplenda, vel pro non appoſita habenda ſit: ſiquidem facultates Regiæ dupliciter expeſdiri ſolent: vel adiecta clausula, q. bona Maioratus deficientibus bonis liberis & non alijs obligari valeant, vel ſimpliciter hæc clausula nò adiecta, ex quo facultatum expediendarum ſtylo reſultat, q. quando id exprimitur, forma facultatis obſeruari debeat: quando autem omittitur, pro omiſſo habendum ſit. Quando enim Princeps id obſeruari vult, id exprimere ſolet: et ſi in caſu de quo agimus, illud voluiſſet, expreſſiſſet. Quæ còſideratio ex eo fortior redditur, q. non caſu, ſed ex propoſito, & ad hunc effectum, vt non teneatur creditor examinare: vtrum adſint bona libera, vel non, clausula hæc omitti ſolita ſit.

¶ Hiſtamen non obſtantibus, contrarium dicendum eſt. Cum enim ex iuris diſpoſitione nò poſſit deueniri ad bonorum Maioratus alienationem, vel hypothecam, niſi bonis liberis deficientibus: ad horum iurium derogationem non videtur ſufficere dictæ clauſulæ omiſſio: ſed clausula non obſtante, vel aliud æquipollens neceſſarium eſt. l. quidam conſulebant. vbi communiter Scrib. id notant. ff. de re iudica. l. Idem Vlpianus. in fine. ff. de excu. tuto. Non enim prædictæ clauſulæ omiſſio vilo pacto poterit clausula non obſtante, æquiuales eſſe. Ideoque potiùs caſus omiſſus in iuris communis diſpoſitione relictus cenſendus erit. Nec debemus ex ijs coniecturis iuris communis correctionem inducere.

¶ Ex quib. inferitur, q. vbi Maioratus poſſeſſor, qui huius facultatis virtute bona Maioratus obligauit, vel alienauit, eo tẽpore bona libera habebat: poterit filius eius primogenitus tẽpore mortis eiùſd alienationem reuocare,

De Hispanorum Primogenijs.

eo modo quo statim dicemus. Ideoq; cauti debet esse creditores, vt deinceps nō ex sola dictę clausulę omissione sibi ppetuā securitatē promittat: sed id alijs clausulis apertissimis securius efficiant, vel semper simul cum bonorū Maioratus obligatione bona etiam libera obligari faciant. Ex hoc nanque futurum erit, vt si à bonis Maioratus excludantur, ad bona libera recursum habeāt: quod ceteris etiam filijs, qui in Primogenio nō succedunt, grauissimum esse solet.

6 ¶ Circa hæc autem controuerti solitum est: vtum si virtute Regiæ facultatis obligatio bonorum Maioratus fiat, non præcedente bonorum liberorum obligatione, ipsa bonorū Maioratus obligatio, seu alienatio simpliciter & absolute nulla sit: an autem anulletur solum vsque ad valorem bonorum liberorum: quoad residuum verò valida sit. In qua questione prima facie dicendum videtur, obligationem in totum nullā esse, quasi factam non obseruata forma facultatis: text. in .c. cum dilecta. cū similib. de rescript. præsertim cū hæc sit cōditio quæ in specifica forma implenda est. l. qui heredi. & l. Maruius. cū similib. ff. de condi. & demōst.

¶ Sed verius est, bonorum Maioratus hypothecam, seu alienationem solum vsque ad valorem bonorum liberorum vitari: in residuo autē validam esse, ex his quæ sup. lib. 2. c. 13. n. 26. cum sequen. adduximus probantes, q; si facultas concedatur ad instituendum Primogenium, dummodo alimenta filijs relinquuntur, & Primogenium absq; assignatione alimentorum institutum fuerit, non sit nullum pronuntiandum, sed assignatis alimentis sustinendum: quæ omnia in hac parte repetita censenda erūt. Qua in re, animaduertendum est, eandem rationem in casu de quo nūc agimus, & in illo militare: sicut enim ibi conditio alimentorum tacite à iure subintelligitur, quapropter quamuis expressa fuerit, non reddit actū conditionalem, vt ibi. n. 31. probabimus: ita etiam in casu de quo agimus, conditio ista, scilicet bonis liberis deficientibus à iure subintelligitur, vt

7 sup. isto. c. n. 1. & 2. ostensum est. Quamobrem eius expressio non efficit Regiam facultatem conditionalem, nec conditio tacita ac subintellecta à iure, sufficiens erit ad hoc, vt operetur actus contrarij nullitatem, vt. d. c. 13. n. 32. ostensum est. Quæ opinio mihi æquior, atque probabilior videtur: nisi alienatio eius qualitatē sit, vt pro parte valere non possit. Tunc nanq; in totū vitabitur, ex his quæ sup. lib. 1. c. 21. n. 28. latius annotauim⁹.

8 ¶ Similiter etiam controuerti solet in facultatibus, quæ ad bona Maioratus hypothecanda, vel obliganda, deficientibus bonis liberis cōceduntur: quo tempore verificanda sit hæc conditio, tempore scilicet contractę obligationis, an exequutionis eiusdem. In qua questione quā pluries controuersam vidimus, dicendum est, q; utroque tempore tam contractę o-
bliga-

bligationis, quàm exequutionis eiusdè, clausula hæc verificanda sit: adèd, vt nec valeat obligatio bonorum Maioratus facta à principio bonis liberis existentibus: si bona libera prius obligata non fuerunt: nec etiam possit ex post facto fieri exequutio in bonis Maioratus, si bona libera tempore exequutionis extent, etiam si à principio defecerint. Cùm enim regula sit, qd non possit perueniri ad alienationem, vel hypothecam bonorum Maioratus bonis liberis existentibus, vt superius ostendimus: consequens est, vt verba facultatis, secundum iuris dispositionem interpretanda sint. l. ex facto. cum similib. ff. de vulga. Quod opinatur Paul. conf. 15. incipi. Circa ea, quæ plenissimè. n. 2. lib. 1. vbi inquit, qd quauis tempore dotis receptæ quis habeat bona libera, non excluditur obligatio bonorum fideicommissi, si illa non habebat tempore restitutionis: imò nihilominus bona fideicommissio subiecta poterunt pro dote, deficientibus eo tempore bonis liberis, alienari: quod etiam dixit idem Paul. conf. 80. incipi. Quia per superscriptum. n. 2. eod. lib. Idem Paul. in Auth. res quæ. C. communia. de lega. n. 11. Quem refert & sequitur Deci. conf. 519. n. 6. Qualiter autem hoc intelligendum sit, infra isto. c. n. 19. dicemus.

¶ Præterea illud etiam controuerti solitum est: vtrum scilicet quando is, qui bona Maioratus, deficientibus bonis liberis, ex Regia facultate alienauit, vltra bonorum Maioratus obligatione fideiussores præstitit, possit creditor deficientibus bonis liberis, ad bonorum Maioratus alienationem deuenire: an teneatur prius ex ipsis fideiussoribus, & in defectu eorum ex bonis Maioratus debitum exigere. In qua quæstione duo casus considerandi sunt. Primus, quando fideiussores beneficio excussionis renuntiaverunt. Secundus, autem quando eam renuntiationem non fecerunt. In primo casu dicendum erit, hoc ex creditoris arbitrio pendere. Poterit namq; creditor ipse debitum siue à fideiussoribus, siue ex bonis Maioratus exigere. Quando enim bona Maioratus, vel fideicommissio subiecta ex aliqua causa alienari valent, constat id effici posse: etiam si fideiussor pro ea obligatione intercesserit. Poterit namque creditor, si sibi libuerit, relictis fideiussoribus, ad bonorum fideicommissi alienatione deuenire. Quod opinatur Paul. in d. conf. 15. n. 2. cū seq. lib. 1. vbi inquit prouisione Auth. res quæ. C. communia de lega. non cessare: etsi mulier ad maiore cautelam & securitatem sibi prouiderit de fideiussoribus. Idq; etiam repetit. d. cōf. 81. n. 5. lib. 1. Cuius opi. sequitur Iasso. n. 32. Curti. Jun. n. 39. D. Anto. de Padilla n. 49. in d. Auth. res quæ. Qui vltim^o hæc opi. plurib⁹ rationib⁹ defendit.

¶ Sed hæc opi. vltra omnes scrib. alia efficaciori ratione defendi poterit. Constat namque bona Maioratus non amplius grauari ex eo, qd creditor ex eisdem debitum exigat, vel ex fideiussoribus. Cùm enim fideiussores

De Hispanorum Primogenijs.

- habeant beneficium cedendarum actionum, certissimum est, q̄ omne
 10 illud, quod pro possessore Maioratus soluerint, ex rebus eiusdem Maioratus recuperare debent: cum ex laesionis beneficio locum priorum creditorum obtineant: nec ex fideiussorum solutione actio primæua extincta fuerit. l. Modestinus. ff. de solutio. l. Papinian⁹. cū similib. ff. mada. Quod cedendarum remedium nullo iure poterit eis in bonis Maioratus iam ex Regia facultate liberis ad hoc effectis denegari: ideoque non mirum, si possit creditor, siue ad fideiussores, siue ad bona Maioratus ex voluntatis
 11 arbitrio recurrere. Idque sentire visus fuit Paul. d. consil. 81. n. 3. ibi. Item, quia fortè nō fideiussisset, nisi sub spe cessionis fiende. & in d. cōf. 15. n. 4.
 ¶ In secundo casu, quando scilicet fideiussores non renuntiarunt beneficio excussionis, constat non posse ad illos perueniri, nisi prius bona Maioratus excussa fuerint: si ea apud Maioratus possessorem, vel eius heredē inueniantur. Non enim deueniri potest ad fideiussores, nisi prius pignora, quæ apud principalem debitorem sunt, excussa fuerint: tex. in Auth.
 12 hoc si debitor. cum simili. C. de pigno.

¶ Vtteriùs etiam circa hæc controuerti solitum est: vtrum re Maioratus ex Regia facultate deficientibus tempore alienationis bonis liberis alienata, possit eius alienatio retractari bonis liberis ex post facto superuenientibus. Qua in re prima facie dicendum videtur, q̄ sic: quod probatur ex eo quod dixit Soci. conf. 164. n. 10. lib. 2. referēs Innoc. in c. quia plerique. de immu. Ecclē. ubi inquit, q̄ si Princeps subsistēte iusta causa, abstulerit alicui rem suam, si postea causa cesseret, debet eidē res ablata restitui. Quorum dicta sequuntur Matthæus de Afflict. decis. 361. n. 29. Boerius decis. 38. n. 7. Tiraq. de cessan. causa. 1. par. n. 20. Anto. Gabriel cōmuniū opi. lib. 3. de iure quæsi. non tollen. conclu. 4.

¶ Sed verius est alienationem rerum Maioratus semel iustè factam non esse revocandam, etsi bona libera ab alienante acquisita fuerint. Hæc nāque alienatio perfecta, atque consummata fuit à principio, ideoq̄ ex defectu causæ retractari non debet: cum regula iuris sit, q̄ factum legitime non retractatur, etsi deueniat ad casum, à quo incipere non potuit: regu. factū legitime. de reg. iur. li. 6. Quod in actu semel perfecto, & cōsummato verū est: sicq̄ iura contraria conciliari solent. l. fina. in prin. ff. vnde libe. l. qui res. s. aream. cum similibus. ff. de solutio. Tiraquel. qui plura refert, de cessan. caus. limita. 12. nume. 1. cum sequentibus. Quod in terminis de quibus agimus, dixit glo. communiter sequuta ab Scribētib. in d. Auth. res quæ. C. communia. de lega. verbo, *Obligationem*, quæ sing. inquit, q̄ si dos pro qua assignanda alienata fuerunt bona fideicommissi restituta fuerit ante fideicommissi restitutionem, non veniet ipsa dos in restitutionem

nem fideicommissi, à quo semel detracta fuit: vbi videndus est Paul. n. 5. Idipsum etiam comprobatur ex eo, quod dixit glo. communiter etiam approbata in l. vbi adhuc. verbo, *Abutatur*. C. de iur. doti. q. scilicet si vxor sit dos propter inopiam viri restituta, non erit reddenda viro, etiam si ex post facto diues efficiatur. Quibus adiiciendum est, quod dixit Decius in Auth. preterea. n. 23. C. vnde vir & vxor. vbi eleganter dixit, q. si vxor: quarta de qua in. d. Auth. semel ob paupertatem assignata fuit, nō est sibi auferenda, etiam si ex post facto diues efficiatur. Quod etiam repetit idem Deci. consil. 24. n. 2. cum sequen. Idque etiam sequutus fuit Tiracquel. de cessante caus. limita. 4. n. 2. Quibus adjicitur, q. res semel effecta alienabilis, perpetuo durat alienabilis. l. pater filium. §. quindecim. ff. de lega. 3. Ex quibus & alijs quæ in id adduci possent, hæc opinio probabilis efficitur, non obstantibus his, quæ in hypotheca & obligatione bonorum Maioratus superius diximus: ea namque vsque ad exequutionem effectum consummatum non obtinet, nec potest ad bonorum Maioratus exequutionem, seu alienationem deueniri, nisi bonis liberis deficientibus. Ideoq. nō mirum si quāuis si tempore obligationis bona libera non extent: id non sufficiat, si tempore exequutionis inueniantur. Quod secus dicendum erit, quando iam res Maioratus semel, atque perfecte alienata fuit. Quibus rationibus id in hac specie Maioratus sic resoluit Greg. Lopez in l. 1. o. tit. 26. part. 4. verbo, *Vendiendo*. col. 5. & iterum in l. 6. titum part. 6. in glo. verb. *Que la nō pudieffe vender*. col. 7. versu. Quid autē si Rex? Caterum circa hoc dubitari solet: vtrum saltem teneantur Maioratus possessor, vel eius hæredes ex bonis liberis aliam rem æquiualentem rei alienata, in ipso Maioratu subrogare. Quam quæstionem tetigit etiam Gregorius Lopez in eadem glo. verb. *Que la nō pudieffe vender*. col. 7. vbi inquit, q. forte Maioratus possessor, vel eius hæredes ad id efficiendū tenebuntur, & q. erit optimū cōsiliū, q. in Regijs facultatibus sic exprimatū. Sed in hac quæstione distinguendum etiam esse videtur. Nam aut res Maioratus fuit ex Regia facultate irreuocabiliter alienata: & tunc dicendum est Maioratus possessores non teneri ex bonis liberis aliquid in eius locum in Maioratu subrogare: cum enim libere atq. irreuocabiliter fuerit alienandi licentia possessori concessa absque onere alterius rei in eius locum subrogandi: consequens est, vt ea libere vti debeat, nec ad aliquid aliud restrictus sit: cum id Princeps ex iusta causa facere potuerit, & si ea non interuenerit, alienatio reuocari possit. Aut res Maioratus non fuit alienata irreuocabiliter, sed annuis redditibus redimibilibus subiecta: & tunc dicendum erit Maioratus possessorum, vel eius hæredes ex bonis liberis, quæ ipse reliquit, teneri ad huius

De Hispanorum Primogenijs:

annui redditus redemptionem faciendam ex his, quæ in præced. q. pro prima opinione adduximus. Cum enim licentia non ad rem Maioratus perpetuò alienadâ, sed ad illâ annuis redditibus redimibilibus subiiciendâ cōcessa fuerit, credendum est Principē voluisse, q. hi annui redditus potiùs ex bonis liberis Maioratus possessoris, quàm ex alienatione bonorū Maioratus redimerentur, vel q. perpetuò successores Maioratus illa soluere tenerentur, quòd quando annuus redditus ad dotandam filiam vltimi possessoris, vel pro arris, seu restitutione dotis eiusdem, vel ad aliam rem similem, solum Maioratus possessorem contingentem impositus fuit, verum videtur: quāuis secus dicendum sit, quādo ob causam perpetuam Maioratus vtilitatem contingentem impositus fuit: tunc nanque Maioratus possessor illud redimere non tenebitur. Quod etiam pari ratione in hypotheca, seu obligatione rerum Maioratus dici poterit. Optimum autem consilium erit, q. in omnibus his casibus præcipiatur in ipsis Regijs facultatibus, vt ex fructibus rerum Maioratus intra certum tempus annui redditus redimantur, seu bona hypothecata repignorentur: prout alibi dictum est.

17 Rursus etiam controuerti solet, vtrum scilicet mortuo Maioratus possessore, vel aliâ adueniente casu alienationis, ob hypothecam super bonis Maioratus ex Regia facultate constitutam, valeat ad alienationē bonorum Maioratus pertinere, si vltimus possessor plura bona libera relinquat, ea tamen tot debitis obnoxia, vt quantitas debitorum valorem bonorum liberorum excedat. Quæ quæstio quando debita, quibus bona libera obnoxia esse inueniuntur sunt debito ex quo bona Maioratus hypothecata sunt antiquiora, atque magis priuilegiata, nullam dubitationem habet. Cum enim primi atque magis priuilegiati creditores pro debitis suis in bonis liberis præferendi sint, cōstat nihil interesse, an vltimus possessor nulla bona reliquerit, seu ea relinquat, sed tot debitis antiquioribus obnoxia, vt ex eis non possit debitum, cui bona Maioratus hypothecata sunt, exigi: cum bona non dicantur, nisi ere alieno deducto. l. sub signatū. s. bona. cum similib. ff. de verb. signi. Quamobrem verè dici poterit, hūc Maioratus possessorem nulla bona libera reliquisse.

¶ Sed quando debitum ex quo bona Maioratus hypothecata sunt, est cæteris antiquius, atque magis priuilegiatum, quæstio hæc semper difficilis visa fuit. Prima nanque facie videtur dicendum, ex bonis liberis debitum hoc exoluendum esse, nec ad illius solutionem bona Maioratus alienari posse. Debitum nanque hoc verè potest ex bonis liberis solui: cum bona libera supersint, nec eius solutioni debita aliâ vltimi Maioratus possessoris impedimēto sint: imò bona eiusdem Maioratus possunt dici eidem debito

debito exoluendo hypothecata non esse: cum non nisi in defectum bonorum liberorum, tam tempore exactionis, quam obligationis hypotheca ex Regia facultate contrahi poterit. Quapropter creditores recentiores, atque minus priuilegiati ex inopia debitoris amittent suorum debitorum exactionem: sicut illam amisissent, si alia debita antiquiora Maioratus possessor habuisset, pro quibus bona Maioratus hypothecata non fuissent: cum in casu de quo agimus, pro debito antiquiori bona Maioratus hypothecata non sint.

¶ Nec pot erit antiquior creditor compelli ad exercendum hypothecam aduersus bona Maioratus, cum id nisi excussis prius bonis liberis, fieri non valeat: atque etiam si id fieri posset, non posset creditor compelli ad exercendum ius hypothecæ in certo pignore, sed sibi libera facultas relinquenda sit, ut illud pro suo arbitrio in pignore, quod voluerit exerceat. l. qui generaliter. ff. qui potio. in pigno. habe. l. creditoris arbitrio. cum similib. ff. de distractio. pigno. Quæ omnia iuris rigore considerato vera esse videntur.

¶ Sed his non obstantibus, contraria opinio æquior ac probabilior videtur. Ad quod probandum præsupponimus ad constituendam hypothecam à principio super bonis Maioratus sufficere, quod bona libera tempore obligationis contractæ non adsint, vel quod ea quæ eo tempore Maioratus possessor habuerit, prius obligationi subiciantur. Quod constat ex verbis facultatum, quæ ad bona Maioratus hypothecanda conceduntur. Quibus frequenter dici solet, quod deficientibus bonis liberis, valeant bona Maioratus obligari, vel dummodo prius bona libera obligentur: & eis deficientibus, bona Maioratus: quo ordine obseruato ex eo tempore, bona Maioratus obligata supersunt. Idque proculdubio verum est. Non enim obligatio bonorum Maioratus debet pendere usque ad tempus exactionis, sed illico contrahitur: quamuis tempore exactionis non simpliciter, sed ita demum, si alia bona libera non extent, exequenda sit: id namque non ad substantiam obligationis, sed ad exequutionis, vel exactionis ordinem attinet. Quod in obligationibus fideiussorijs videmus. Obligatio namque fidei iussoria, & principalis à tempore factæ obligationis contrahuntur: sed ex sui natura tempore exactionis prius bona principalis excutienda sunt: nec aliter quam in eorum subsidium potest ad bona principalis perueniri: non tamen ex hoc dici potest à principio, obligationem fideiussoriam contractam non fuisse. Quod etiam pluribus alijs exemplis comprobari posset. Sicque intelligenda sunt ea, quæ sup. isto. c. nu. 8. diximus: quod scilicet clausula, deficientibus bonis liberis, debet duobus temporibus verificari, scilicet tempore contractæ obligationis, & tempore exequutionis

De Hispanorum Primogenijs.

tionis eiusdem. Primum nanque ad contrahendam obligationem requiritur: non enim aliter bona Maioratus hypothecæ subijci possunt. Secundum autem, obligatione iam contracta, ad exactiōem, & obligationis exequutionem necessarium est.

¶ Hoc igitur præsupposito, constat in casu de quo agimus iam non agi de bonorum obligatione, cum ea à principio, deficientibus bonis liberis rectè contracta fuerit: sed solum de exequutionis ordine. Quapropter videndum erit, non quid in obligatione contrahenda: sed potius quid in debitis exigendis iure dispositum fuerit.

¶ Qua in re duo casus considerandi sunt. Primus, quando bona Maioratus ex Regia facultate specificè hypothecata sunt post bonorum liberorum generalem obligationem. Secundus, quādo bona Maioratus, & bona libera genericè obligata sunt.

¶ In primo casu dicendum erit, illum cui bona Maioratus specificè obligata, seu hypothecata sunt, non posse ad generalem bonorum liberorum exactiōem procedere, quæ alijs creditoribus obligata sunt: nisi prius bonis Maioratus excusis, vt ex bonis liberis hypothecatis tam primo creditori, quàm sequentibus satisfiat: idque probatur ex l. 2. C. de pigno. vbi is, qui habet specialē, ac generalem hypothecam, tenetur prius ex bonis sibi specialiter obligatis debitū exigere: nec potest posterioribus creditoribus contradicentibus, ad bona generaliter sibi hypothecata recurrere: nisi in subsidium, bonis scilicet specialiter obligatis ad debiti exactiōem non sufficientibus. Quod ea ratione statutum est, vt omnibus creditoribus, tam prioribus, quàm posterioribus consulatur: vt ibidem communiter scrib. profitentur. Quæ lex procedit, siue hypotheca generalis in obligatione primi debitoris præcedat, & specialis sequatur: siue præcedat generalis, & sequatur specialis: atque etiam siue obligatio posterioris creditoris sit specialis, & generalis simul: vel generalis & specialis tantum: prout vltra scrib. ibidem optimè resoluunt Anto. Negusantius de pignorib. in 2. membro, 5. part. principalis. nu. 51. D. Dida. de Couarru. resolu. lib. 3. cap. 18. n. 2. Parisi. consil. 50. n. 34 & 38. lib. 1. Ripa in l. privilegia. ff. de privileg. credi. n. 20. cum sequen.

¶ Hoc autem etiam in priori creditore habente hypothecam ex causa dotis procedit, vt opinantur Roma. consil. 187. Ripa in d. l. privilegia. n. 19. D. Dida. de Couarru. d. c. 18. n. 3. vbi plura in idem adducit: intelligendum tamen est, quando inter priorem creditorem, & posteriores contēditur.

22 Si enim id tertius possessor, seu debitor opponant beneficio: d. l. 2. non fruuntur, vt optimè probant Soci. d. consil. 75. Parisi. consil. 50. nu. 30. lib. 1. Anto. Negusantius vbi sup. n. 51. & D. Dida. de Couarru. d. c. 18. n. 2.

Nec

¶ Nec obstat si dicatur dictam. l. 2. non posse ad casum, de quo agimus, adaptari: cum in eo agatur de hypotheca speciali, ad quam non potest haberi recursus: nisi bona libera deficient. Nam illud verum esset, quando debitor haberet bona libera, quæ alijs creditoribus hypothecata non forent, vel eorum debitis solutis superessent: secus tamen quando omnia bona libera alijs creditoribus hypothecata sunt: ita, ut vel ad eorum debitorum solutionem non sufficiant, vel saltem omnia in eorum solutionem consumenda sint. Tunc namque ut omnibus consultum sit, disponit. d. l. 2. ut prius procedatur ad venditionem rei specialiter hypothecata, etiam si eius qualitas sit, ut non nisi in aliorum bonorum defectum ad illius venditionem perueniri posset. Et quamuis hoc ultimum in d. l. 2. specificè dispositum non sit: probatur tamen ex eo, quod lex illa, ut omnibus creditoribus consultum sit, clarissimè ordinem excussionis peruertit: nam etsi dispositum sit, ex. l. à Diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iudi. quod non possit perueniri ad venditionem bonorum immobilium, nisi in bonorum mobilium defectum: qui ordo adeò necessarius est, ut eo non obseruato venditio ipso iure nulla pronuntianda sit, ut ibidem Alex. n. 38. & Iass. nu. 19. post Ioa. de Imol. verum esse profitentur. Si tamen res immobilis specificè priori hypothecata sit, constat etiam hoc ordine peruerso teneri priorē creditorem ad instantiam sequentium prius ex illa debitum exigere: etsi plura bona mobilia debitor habeat, ex quibus sibi posset satisfieri. Quod probatur ex. d. l. 2. C. de pigno. quæ genericè id disponit, siue res specificè hypothecata mobilis, siue immobilis sit: genericèque proculdubio seruanda erit, de quo nemo hucusque dubitauit.

¶ Nec etiam obstat, si quis dixerit casum hunc adhuc diuersum esse à de cisi. tex. in d. l. 2. Ibi namque agitur de bonis vnius atque eiusdem debitoris: cuius non interest, utrum de vno pignore, vel de alio debitum exigatur: quamuis creditorum inter sit. In casu autem de quo agimus tractatur de bonis plurium debitorum, atque de præiudicio tertij, scilicet Maioratus successoris: cum si de bonis liberis debitum antiquius exigatur, bona Maioratus perpetuò libera remansura sint. Quamobrem decisio illius legis, quæ de solis creditoribus loquitur, ad casum, in quo tertij præiudicium versatur, extendenda non est.

¶ Ad hoc namque respondetur, quod in casu d. l. 2. etiam versatur tertij præiudicium, scilicet illius tertij, qui pignus specialiter obligatum possidebat, ad quod poterat recurrere primus, & forsitan sequentes creditores non, cum possent esse debita quæ illis debentur, contracta post illius pignoris alienationem: & nihilominus disponit lex illa, quod posteriores creditores possint compellere primum, ut ius pignoris contra tertium possessorem

excr.

De Hispanorum Primogenijs.

- exerceat. Nec damnum illius in consideratione est: cum iam illud ex prima obligatione incurtisset, resque ad illum cum sua causa transfisset. Quod autem lex illa in tertio possessore pignoris specialiter hypothecati intelligenda sit, dubitari non potest: illud namque ibidem Iacob. Butriga. Cynus, Bar. Bal. & Salicet. censuerunt: quos sequuti fuerunt Negusan. de pigno. 2. memb. 5. part. principa. n. 51. & D. Dida. de Couarru. resolu. lib. 3. c. 18. n. 2. Quod ex his, quæ statim in secundo casu dicemus, comprobari poterit, ubi ostendemus non esse executiunda bona illa, super quibus cum alijs creditoribus lis esse poterit, quod de bonis liberis pluribus creditoribus hypothecatis dici possit: eaque ratio sola ad utriusque casus decisionem sufficiens foret: ea tamen quæ prædiximus, menti tenenda sunt. Cum raro soleat fieri bonorum Maioratus obligatio, quæ specifica non sit, atque cum bonorum liberorum generali obligatione non concurrat.
- ¶ In secundo casu, quando scilicet bona Maioratus, & bona etiam libera genericè hypothecata fuerunt, videtur dicendum non habere locum decis. d. l. 2. C. de pigno. Quod probatur ex eo, quod dixit eleganter Corn. conf. 246. n. 13. & 14. lib. 1. ubi inquit, quod si creditor antiquior habeat hypothecam magis generalem, & comprehensivam, quam secundus: non autem habeat hypothecam specialem in aliqua re, non poterit secundus compellere illum, ut exerceat hypothecam in illis bonis, quæ non comprehenduntur in hypotheca generali secundi creditoris. Nam. d. l. 2. C. de pigno. quæ loquitur in primo creditore habente hypothecam specialem, & generalem, non est trahenda ad illum, qui habet solum hypothecam generalem: præsertim cum ea lex exorbitans sit, nec eadem ratio in hypotheca generali, quæ in speciali militet. Hypotheca namque specialis magis afficit rem, quam generalis: perindeque non mirum censeri debet, si ea prius, quam perueniatur ad generalem hypothecam, exercenda sit. Quæ ratio in duabus hypothecis generalibus non militat: quod etiam verum esse profertur Soci. conf. 75. n. 14. lib. 4. Anto. Negusan. de pignori. 2. membro. 2. part. principa. n. 51. D. Dida. de Couarru. lib. 3. resolu. c. 18. n. 2. versi. Septimò constat. Quod in casu de quo agimus, pari ratione dicendum videtur: cum bonorum liberorum & Maioratus obligatio genericæ sit.
- ¶ Sed his non obstantibus, contrarium etiam in hoc casu dicendum erit.
- 29 Nam etsi præsupponamus, quod d. l. 2. in casu de quo agimus non procedat, de quo tamen satis probabiliter dubitari posset, ex eo, quod in illo ratio. d. l. 2. concurrat: hypotheca tamen bonorum Maioratus, quæ cum bonorum liberorum hypotheca concurrat, non generalis, sed potius specialis dicenda est: ita quod idem ius respectu harum hypothecarum, quod respectu hypothecæ

pothecæ specialis & generalis statuendum sit. Vbi enim concurrunt duo 30
 generalia, & vnum est minùs generale altero: tunc illud quod est minùs
 generale, habetur quoad omnia loco speciei. l. seruo manumisso. ff. de
 peculio lega. l. quæ situm. §. si quæ. ff. de fund. instructo. per quæ iura id cen-
 suit Dynus in regula generi. de reg. iur. lib. 6. col. 2. quem sequitur Baro in
 l. 1. §. hoc edictum. n. 5. ff. de noui ope. nuntia. vbi Alex. n. 11. & Iass. num. id
 ipsum annotarunt: quibus plura cumular Deci. in reg. in toto iure. n. 1. ff.
 de regul. iur. Ex qua regula consequenter infertur in hac specie, necessa-
 riò decisioni. d. l. 2. locum esse: sicut quando hypotheca generalis & spe-
 cialis respectu anterioris creditoris concurrunt. Quod eo præcipuè asse-
 rendum est: quod in casu, de quo agimus, probabiliter dici potest obligatio-
 nem bonorum liberorum esse generalem: bonorum autem Maioratus
 obligationem specialem esse. Tantundem nanque est dicere, omnia bo-
 na mea libera hypothecæ subijcio, ac si diceretur, omnia bona mea hy-
 pothecæ subijcio: cum omnia bona libera esse præsumantur, à quo gene-
 re species bonorum Maioratus excepta censetur.

¶ Quæ omnia ex eo etiam comprobantur, quod cum bona libera pluribus
 hypothecis subiecta sint, non poterit creditor antiquior in illis exactio-
 nem facere absque pluribus litibus & controuersijs, quæ inter ipsum &
 alios creditores necessariò tractari debent: sicut in similibus negotijs fre-
 quenter per longissimum temporis spatium tractari solent: idcoque suc-
 cedit regula, quod quando aliquis tenetur facere excussione in bonis alte-
 rius, ab excussione facienda liberatur, si super eisdem bonis aliqua lis in-
 ter ipsum, & alios creditores esse speratur: imò in eo casu poterit absque
 excussione ad bona, quæ absque lite, & controuersia sibi debentur, recurre
 re, omisis bonis litigiosis. l. à Diuo Pio. §. si super rebus. verb. Sed & illud.
 ff. de rei iudi. ibi: *Vbi controuersia est de pignore, illud dimitti debere, & capi aliud*
si quod est, sine controuersia. per quem text. id dixit gloss. in .d. l. à diuo Pio.
 §. sic quoque. verb. Aliud. atque Ang. in Auth. de fideiussio. §. sed neque. in
 fin. Negusan. de pigno. in .1. memb. 8. partis principalis. n. 44. Paris. conf.
 50. n. 65. lib. 1. Hoc autem vltimum, volente primo creditore, intelligendū
 est. Non enim poterit ad hoc inuitus compelli: nisi etiam prima ratio lo-
 cum habeat.

¶ Quibus adijcitur, opinionem hanc æquissimam esse: si enim debitum
 pro quo bona Maioratus hypothecata sunt, ex bonis liberis exoluendum
 esset, facile omnia bona libera Maioratus possessoris in hoc solo consu-
 merentur: omnesque alij creditores, qui frequenter egètes atque pauper-
 rimi esse solent, creditis suis fraudarentur: cum vt plurimū debita hæc
 maximæ quantitatis esse soleant: quod nimium rigoris contineret.

Quam-

- Quamobrem hanc opinionem, dum semel is casus accidisset, admissam vidimus.
- ¶ Caterum, et si ea quæ prædiximus, stringere videantur, non tamen omnino difficultatem eneruant. Adhuc namque dubium est: utrum ad casum de quo agimus, possit decisio. d. l. 2. adaptari: cum in casu illius legis utrumque pignus, generale scilicet & speciale, simul à principio obligatum esset: pure atque absque aliqua conditione: & vnumque atque alterum exigi posset, si creditores posteriores non resisterent. In casu autem de quo agimus, etiam posterioribus creditoribus non resistentibus, non posset ad bonorum Maioratus alienationem perveniri, nisi in bonorum liberorum defectum. Sub hac namque conditione à principio obligatio contracta fuit. Item dubium etiam est, an possit excusio bonorum liberorum vitari ex eo, quod in eorum exactione lites cum alijs creditoribus spectantur: cum multò maiores valeant super exactione in bonis Maioratus facienda resultare: contententibus successoribus non posse ad bona Maioratus bonis liberis existentibus deveniri. In quo dubio plurimò videri solet æquius esse Majoratum perpetuitati, atque conservationi, in qua publica utilitas versatur, quam privatorum utilitati prospicere: præsertim cum ut plurimum soleant in obligationibus apponi verba, ex quibus decisio. d. l. 2. excludatur. Ideoque cum similis casus acciderit, de his deliberandum erit.
32. ¶ Similiter etiam controuersi solet, quis teneatur probare bona libera deficere, ut ad bonorum Maioratus obligationem, seu exactionem perveniri possit. Quæ in re prima facie dicendum videtur, onus probandi incumbere Maioratus possessori: creditori autem sufficere, quod profiteatur bona libera non extare, & quod si possessor Maioratus bona libera esse contenderit, illa ostendat, seu probet extare: cum facta non presumantur nisi probentur: tex. vbi Bar. n. in l. fina. §. licentia. C. de iur. delibe. glo. ordi. in l. cum de lege. verbo. *heredis*. ff. de proba. cuius glo. opi. asserit communem esse Anto. Gabriel communium opinionum lib. 2. c. 7. nu. 1. Per quæ iura & rationes id in terminis de quibus agitur dixit Deci. conf. 519. nu. 7. vbi sing. inquit, quod mulier, quæ pretendit exigere dotem ex bonis restitutioni subiectis, iuxta decis. tex. in d. Auth. res quæ. C. communia delega. in sub sidium bonorum liberorum, non tenetur probare non esse bona libera ex quibus illud possit exigere. Idque etiam opinati fuerunt Soci. conf. 104. n. 1. lib. 3. Curtius senior cōf. 27. n. 17. Cagnoles in l. fina. n. 273. C. de pact. Curtius Iuni. in d. Auth. res quæ. n. 46.
34. ¶ Contrariam autem sententiam, imò quod creditor teneatur illud probare, cum sit fundamentum sue intentionis: nec potuerint aliter bona Maioratus alienari, seu hypothecæ subijci, consulerunt Corn. consil. 3. nu. 3. lib. 3.

lib.3. Curtius Senior conf. 27. 8. col. vers. sed cōtra prēmīssa. Parisi. confi. 119. nu. 7. & 8. lib. 1. Bertran. confi. 161. nu. 26. lib. 3. in antiquis. Aymon. cōfil. 77. n. 4. Bellonus conf. 83. n. 7. Franc. Marzarius in Epit. fideicom. q. 48. quorum opi. verior, ac probabilior mihi videtur.

¶ Nec obstat tex. in d. l. fina. §. licentia. C. de iure deliber. & illud etiā dixit glo. in d. l. cum de lege. q. scilicet si quis dixerit bona alicuius non sufficere ad debiti solutionem, nihil aliud tenetur probare, sed trāsferat onus probandi contrarium in aduersarium: illud nanque habet locum solum in hærede qui fecit inuentarium solenne: quia tanta est præsumpcio pro inuentario, vt transferat onus probandi in aduersarium: secus autem vbi inuentarium confectum non est. Quod sic intelligunt, ac resoluūt Alex. n. 7. Iasso. n. 29. in l. si constante. ff. solu. matri. Anto. Gabriel qui plura refert. d. conclu. 17. nu. 12.

¶ Hoc autem limitandum est: nisi iam res Maioratus ex causa dotis alienata fuerit, creditorq; sit in eius possessione, Maioratus autem successor velit alienationem infringere: dicens, tempore alienationis fuisse alia bona libera, ex quibus debitum poterat exolui. Tunc nanque eidem onus probandi incumbit: ex eo, q. sit fundamentum suæ intētionis, & præsumpcio sit pro possidente: prout resoluit Curtius Seni. conf. 27. quem refert, & sequitur Loazes in l. filius familiars. §. Diui. ff. de lega. 1. n. 138. Idq; est de mente Scrib. quos pro contraria opi. citauimus.

¶ Ad sciendum autem vtrum bona libera extent, vel non: dubitari solet, vtrū requiratur q. præcedat excussio citato Maioratus possessore, & sententia declaratoria lata super ipsa excussione. Et videtur dicendum q. sic: prout opinatur Bar. in l. stipulatio. §. habet autem. n. 4. ff. de noui. ope. nūtia. cuius opinionem asserit veriolem atque magis cōmunem esse Alex. in l. Decem. n. 13. ff. de verb. oblig. quem sequitur ibi Iass. nu. 28. idē Alex. in l. fina. n. 3. ff. si cert. peta. vbi Decius. n. 16. Id ipsum verum esse profitetur Parisi. qui plura alia refert confi. 50. nu. 45. lib. 1.

¶ Sed verius est sufficere, q. pendente iudicio probetur nulla bona libera à Maioratus possessore relicta fuisse, nec etiam tempore factæ obligationis extitisse: quod probatur ex eleganti doctrina Bald. in l. cum testamento. vers. Item nota. ff. de manu. testa. vbi inquit, pendente iudicio contra tertium possessorem, posse fieri excussione aduersus principalem. Cuius doctrinam sequitur Alex. in l. exitus. n. 5. & 6. ff. de acquirend. possess. & in d. l. fina. ff. si cert. peta. n. 19. & 161. Deci. nu. 30. Parisi. qui Bal. opinio. cōmunem esse profitetur. d. consil. 50. n. 46. lib. 1. Quod quando probatur notorium esse bona libera à Maioratus possessore relicta non fuisse, absque dubitatione procedit: prout dixit glo. ordina. in d. l. fina. verbo,

Sed si

De Hispanorum Primogenijs.

Sed si cum Seio. ff. si certum petat. quam ibi Alex. n. 2. Iass. nu. 9. & 11. Decius n. 12. Claud. n. 4. & communiter Scriben. sequuntur. glo. etiam communiter ab Scriben. sequuta in. d. l. Decem. ff. de verb. obliga. in glo. fina. Feli. in. c. cum olim. n. 11. de re iudica. Hippoli. in Rub. C. de proba. nu. 173. & in Rub. ff. de fideiussor. n. 10. Parisi. d. conf. 50. n. 51. lib. 1. ubi hanc communem opi. esse profitetur Anto. Capycius decif. 54. n. 5. Grattus conf. 87. n. 23. lib. 1. & conf. 63. n. 43. lib. 2. & alibi saepe Scrib. Sicque interdum obseruatum vidimus. Quae omnia valde notanda sunt: quia quotidie contingunt, nec alibi sic discussa inueniuntur.

Summaria ex capite sequenti.

- 1 **R**es alienari prohibita ex sententia alienabilis efficitur.
- 2 Consilium quod ab Scrib. praestari solet, ut res alienari prohibita, alienari valeat ex lite procurata, rejicitur.
- 3 Sententia cum Maioratus possessore lata, ceteris successoribus non citatis, nec etiam per proclama. nec per edictum praedictat.
- 4 Successoribus Maioratus non citatis, non solum nocet sententia, sed etiam omnia acta iudicij.
- 5 Acta nocent eisdem, quibus & sententia nocet.
- 6 Instantia coepta cum Maioratus possessore transit in sequentes ipsius Maioratus successores.
- 7 Lis à Maioratus possessore dolo, vel negligentem prosequuta, sequentibus successoribus non praedictat.
- 8 Sententia super rebus Maioratus lata non praedictat illi etiam cum quo lata est, quando collusio interuenit.
- 9 Collusiones, vel fraudes inter litigantes interuenisse, qualiter probetur.
- 10 Successores Maioratus possunt appellare, vel supplicare, vel appellationem, vel supplicationem prosequi, quando Maioratus possessor id non fecit.
- 11 Lis coepta à Maioratus succedere, viuentis eiusdem Maioratus possessore: utrum sequentibus praedictum afferat.

Sententia super bonis Maioratus cum eorum possessore lata: utrum sequentibus successoribus non citatis praedictum afferat.

CAPVT OCTAVVM.

IX sententia etiam in re iudicata tractata, solent bona Primogenio subiecta interdum libera effici, atque in alias familias transire: res namque alienari prohibita ex sententia alienabilis efficitur. l. 3. s. ite quari potest. ff. de rebus eorum. ibi. Nam hic valebit alienatio propter rei iudicate auctoritatem. l. peto. s. praedictum. ff. de leg. 2. l. & ideo. ff. de condi. furti. l. cum postulasset. s. fina. ff. de dano infecto. l. alienationes. ff. familiae haeciscun. l. 1. ff. de fundo. dota.

Quod

¶ Quod adeò verum est, vt res alienari prohibitas possidentibus, easque alienare desiderantibus communiter Scribentes consulere soleant, vt aliquam querant, qui litem sibi super his moueat, easque hoc modo a se rei vendicari patiantur. Inde enim futurum erit, vt res ipsæ aduersus testamentum voluntates alienari valeant, idque dixit Bart. in l. filiusfamilias. §. Diui num. 9. versiculo. 1. ff. de lega. 1. vbi Raphaël colum. 2. ad principi. versicul. nota quod Bart. Jass. prima lectura nu. 46. ibi vel vt patiat, Ripa. nu. 59. Loazes num. 125. versiculo venio nunc ibi primum remedium, id ipsum probarunt, idem Bart. in l. peto. §. prædium nu. 3. ff. de lega. 2. Bald. in l. 2. num. 4. versiculo secundo quaritur. C. si aduer. vendi. pigno. & in Auth. & qui iurat num. 38. versiculo quarto nunc quid in rebus. C. de bon. autho. indi. possiden. vbi Salicet. numero. 45. versiculo. quid in prohibitis id ipsum annotauit.

¶ Quæ consulendi ratio mihi neque in foro poli, neque etiam in contentioso vnquam probari potuit, cum satis compertum habeam huiusmodi fraudulentos litigatores non solum peccare mortaliter, & restitutioni eorum bonorum obnoxios remanere: sed in iudicio fraude detecta post modum, vtea bona restituant cogendos, idque præterquā quod per se ipsum satis est manifestum, apertissimum tamen efficitur ex his, quæ inferius de Primogeniorum possessoribus cum aduersarijs litigando colludentibus tractabimus.

¶ Ceterum etsi satis absolutum sit, bona Maioratus subiecta ex sententia & re iudicata libera effici posse: illud tamen plerunque controuerti solet, vtum sententia super rebus Maioratus cum earum possessore lata, ipsi soli, an etiam omnibus in infinitum noceat. Quæ questio etsi ad vtramque partem fusiùs disputari poterat, illam tamen tribus conclusionibus breuissimè complectemur: quas communis horum regnorum vsus adeò retinet, atque frequenter obseruat, vt nefas propè sit eisdem contraire.

¶ Prima igitur conclusio sit, sententiam cum Maioratus possessore latam ceteris omnibus successoribus in infinitum non citatis, neque etiam per generale proclama vel edictum vel alias certioratis præiudicare. Quæ conclusio euidentissimè probatur ex tex. in l. 1. §. quamuis, versiculo de nuntiare, & versiculo denuntiari. ff. de vetre inspiciē. in l. ex contractu ff. de re iudi. in l. si patroni. §. fin. ff. ad Trebel. in l. si superat? vers. atqui, ff. de pigno. in l. Papinianus. §. fina. & in l. qui repudiantis. §. fin. & in l. si suspēcta in principi. ff. de inofficio. testam. quorum iurium argumento tenet expressè istam opinionem Bart. in l. in diem numero. 2. ff. de aqua pluuiæ. ar. cen. vbi Angel. versiculo in iudicijs sufficit quod requiratur, Roma. in l. in concedendo numero. 6. vbi Paul. numero. 2. versiculo aduertendum

De Hispanorum Primogenijs.

tamen. ff. cod. titulo ipse Angel. in. l. filius familias. §. Diui. colum. fina. in fine versiculo at etiam. ff. de lega. 1. & ibi Raphaël colum. 2. versiculo nota quòd, & Imol. col. fina. in fine nu. 18. & dixit hanc esse veriore opinionem Alexand. ibi num. 9. & quòd omnes eam sequuntur. Iass. prima lectionum. 47. & secunda lectionum. 91. & esse communem opinionem Ripa num. 61. Loazes num. 126. versiculo sed in contrarium sequitur, Crotus num. 38. Imol. in. l. decem num. 6. ff. de verb. oblig. & ibi Iass. num. 38. versiculo ad idem benefacit, & num. 42. Alberi. expressè in. l. penul. col. 4. ad princip. versicul. pro parte filiorum, & versic. ex quo concluditur. C. de donatio. inter vir. & vxor. & in procemio. ff. veter. §. discipuli nu. 17. versic. & ex prædictis, & nu. 18. vers. siue ergo, Oldral. conf. 94. n. 18. vers. ex omnibus igitur, quem & Alberi. refert & sequitur. Tiraq. de Primoge. quæstion. 35. nu. 17. Bocri. decisio. 255. col. penul. ad medium versiculo & ideo sententia prædicta, Ancharr. in. c. licet nu. 17. de voto. Eteandem conclusionem firmat Alex. in. l. sæpè nu. 110. versiculo sed Angelus. ff. de re iudi. & conf. 123. nu. 3. vol. 1. & conf. 86. vis dubitationibus col. 2. ad princip. versic. pro hoc facit & conf. 156. stantibus his num. 2. & 3. vol. 2. Iass. in. l. si quis nec causam nu. 7. vers. facit quod egregiè vult Bart. ff. si cert. peta. & in. l. nec quicquā. §. vbi decretū nu. 34. ff. de offic. Proconsul. & lega. & in. l. Gallus. §. & quid si tantum nu. 139. ff. de liber. & posthu. post Socin. ibi nu. 30. Iacob. à sancto Georgio de feudis verbo & dicti vasalli nu. 33. Curti. Iunior conf. 23. numero octauo. Felin. plures referens in capitulo exhibita numero primo de iudicijs, Alciat. præ cæteris videndus responso. 492. num. 33. vbi non solum af firmat, hanc esse communem opinionem : imò inquit, quòd cum sit regula, non est ab ea recedendum, & vltra omnes eam egregiè defendit col. fina. versiculo tertio non obstat postquam numero. 34. Eam ampliauit etiam, si sententia fuisset simpliciter absolutoria contra Socinū. Junio. qui contrarium malè consuluit conf. 181. num. 99. volum. 2. quem in terminus reprehendit Marzar. in Epitome fideicommissi. quæstion. 72. versiculo sed aduertendum erit, qui etiam in principio dixit illam esse magis communem opinionem, Augustin. Beroi. conf. 102. in casu ad me transmissio nu. 46. & 47. volu. 2. decisio. Pedemontana. 157. nu. 1. vsque ad. 6. Cephal. conf. 228. num. 22. lib. 2. licet contrarium & malè consuluerit conf. 133. nu. 83. lib. 1. Tiraquell. latè in tracta. res inter alios acta secundum nouiorem interpretationem col. 1. Idq; in Hispanorum Majoratibus verum esse censuerunt ex nostris X Suarez allegatione. 27. nu. 3. versicu. sed quod in bonis. Anto. Gomet. in. l. 40. Tauri nu. 73. versic. sed his non obstant. eamque opinionem sibi magis placere, & esse magis communem, grauissimè secureque affirmat Illustrissimus Præses noster. D. Didac. de Couarr. capitulo. 13. prætica-

rum

rum quaestio. nu. 6. in fine, & in versiculo sunt verò, vbi optimè eam defendit ab opinione tenentium saltem requiri generalem citationem per proclama, vel edictum Ferdinandus. Menchaca libro primo. de successio. creatio. §. 6. nu. 28. elegantius Pinel. in. l. 1. 3. part. C. de bonis mater. qui nu. 48. versiculo sed contraria opinio testatur, quòd ista opinio est, verior & receptior, vbi eam latissimè defendit numero. 49. hanc dixit etiam magis communem opinionem Dominus Antonius de Padilla in. l. vnum ex familia. §. si de falcidia num. 14. versiculo verum contraria opinio. Et quòd in practica debeant iudices abhorre contrariam opinionem, vt sit litiū finis, firmat Gregor. Lopez in. l. 20. titulo. 22. partit. 3. verbo. *Pero cosas y ha col. 2. versu.* non tamen ista res. Et de obseruantia huius opinionis in his Regnis testatur etiam Dominus Didacus de Simancas de Primogenitis Hispaniæ lib. 4. c. 23. Et idem esse in sententia nobilitatis eisdem prope fundamentis firmat Otalora de nobilitate. 2. par. 3. partis principal. ca. 8. nu. 7. & Tiraquellus qui latius idem expendat in tracta. de nobilita. quaestio. 37. num. 2. cum sequentibus. Idque verissimum, sicque obseruari solium est.

¶ Quibus adiicitur, regulare esse in quocunque iudicio illum solam ad quem defensio principaliter attinet citandum esse. nec exigi citationē illorum, qui ex eo iudicio in consequentiam ledi possunt, glo. in. l. de vnoquoque verbo *Quos causa.* ff. de re iudi. quam omnes præcitati Doctores vt singularem extollunt, & communiter approbatam dicunt nemine eorum excepto, quos ad probationem superioris conclusionis retulimus. Idque præ ceteris latius fecit Tiraquellus in. d. tracta. res inter alios acta. col. 1.

¶ Secunda conclusio sit, non solum sententiam cum Maioratus possessore latam, sed etiam omnia ipsius iudicij acta sequentibus successoribus præiudicium asserre. Quod probatur ex communi iuris regula, qua generice traditum est, acta iudicij nocere omnibus his, quibus & sententia nocere solet. Singularis tex. in. c. inter dilectos versiculo nec attestaciones de fide instrum. l. sed et si possessori. §. fin. ff. de iureiur. melior tex. in. l. lege Iulia. ff. de manumissio. singularis ad hoc secundum Iasson. in. l. de die in principio numero tertio. ff. qui satisfacere cogantur. Inocen. in. cap. causamque primo, numero tertio de testibus. vbi Ioannes Andre. colum. 2. Hostien. colum. 2. Butrius numero sexto. Bald. num. 2. Ancharra. num. 3. Imol. col. 3. in princip. Aretinus nu. 10. Abb. nu. 3. Felin. num. 26. Decius nu. 5. Id ipsum annotarunt Batt. in. l. si superatus num. 4. ff. de pigno. idem Batt. in. l. sapè num. 12. ff. de re iudi. vbi Alex. nu. 125. idem Barto. & Doctores in. l. si mater. §. item si rem. ff. de exceptio. rei iudi. & in. l. 2. nu. 12. versiculo sed an porrigatur. C. de eden. vbi post ceteros Scrib. id ipsum notat Purpurat. nu. 127. atque Decius post Alexand. quem refert in pluribus consilijs nu. 66.

De Hispanorum Primogenijs.

idem Bart. & Doctores in l. qui repudiantis. §. 1. nu. 4. vers. nam hæc regula est. ff. de inoff. testam. vbi etiam per Scrib. Matthæus de Afflict. affirmans ita concorditer fuisse decisum in Regio consilio Neapolitano decisione. 396. in causa Comitum num. 3. & 7.

- 6 ¶ Tertia conclusio sit, instantiam ceptam cum Maioratus possessore in sequentes successores per transire, ita vt denuo lis non debeat cum eisdem inchoari: sed sequens successor in eo statu iudicium subire debeat, in quo ab ipso Maioratus possessore relictum fuerit. l. in iudicio. ff. familiae hæciscun. quam sic summat Barto. in successorem ex necessitate transit instantia iudicij, per quem tex. idem expressè tenet ipse Barto. in l. si cum hominem nu. 4. versiculo respondeo. ff. de fideiuss. Angel. & Paul. ibi nu. 2. idem Bart. in l. 1. nu. 4. ff. ad Trebel. Angel. col. 1. versicul. sequitur in tex. quam conclusionem omnes sequuntur secundum Iass. ibi n. 10. idem Bar. in l. Lucius. §. rogatus. ff. eod. titu. & ibi etiam Angel. idem Ange. in l. tam ex contractibus nu. 4. ff. de iudi. vbi Paul. num. 5. Bald. in ca. quia. V. num. 3. de iudi. vbi Butrius nu. 11. & Ancharra. num. 5. id ipsum annotauerunt, eamque dixit communem opinionem, & ab ea non esse recedendum in iudicando & consulendo Socin. Iuni. conf. 34. num. 13. lib. 3. quem in terminis refert Marzarius in Epitome de fideicommiss. questione. 72. versiculo & de instantia, & magis in terminis Xuarez allegatio. 27. numero primo Maranta. de ordin. iudicio. parte quinta fol. 275. colum. 2. Rebuff. 3. parte consil. Rubri. de appellatio. glossa vna num. 8. latius Anton. Natta consil. 383. libro secundo per totum. Idque adeò verum est, vt non sit necesse, ad hoc vt instantia per transeat in sequentem successorem, quod fuerit lis contestata cum prædecessore: sed sufficit vel simplex citatio, vel sola libelli oblatio secundum Bald. in l. 1. numero. 2. C. si pendente appellatione mors interue. Angel. in l. seruus versicul. in alijs autem. ff. de his qui notantur in fam. & in l. si defunctus col. 1. versiculo sequitur tex. ff. de procurato. quicquid in contra tametsi dubius enserit idem Ang. in l. tam ex contractibus numero quarto. ff. de iudi. Quæ tres conclusiones longè potiori ratione in Hispanorum Maioratus admittendæ sunt, cum enim eorum natura perpetua sit, atque in infinitum protrahatur: si contrarium in his dicendum foret, nulla lis super bonis Maioratus vnquam finiretur sequente possessore liti sese opponente: & nouum eius initium postulante. Quæ sola ratio omnibus etiam alijs deficientibus sufficiens esset, vt nullo pacto ab aliqua ex superioribus conclusionibus discedere deberemus.

- 7 ¶ Hæc tamen omnia intelligenda sunt, dummodo Maioratus possessor diligenter litem persequatur: atque in ea, bona fide atque citra dolum
 & ne

& negligentiam versetur. Si enim cum aduersario colladat, seu in lite ip-
 sa negligenter se gerat, velis ob eius contumaciam eo absente tractetur:
 dampnissimum erit, item hoc pacto prosequutam sequentibus successi-
 foribus præiudicium non asserre. d. l. ex contractu. ff. de re iudi. ibi. *Nisi*
culpa tutoris. l. a sententia, & l. si per lutorio. ff. de appellatio. l. si seruus plu-
 rium. §. primo, & §. si quis ante ibi. *Vel minus plene*. ff. de lega. primo. No-
 tant Barto. & Doctores communiter maxime Arctin. in d. l. si seruus plu-
 rium. §. primo columna secunda, & post Imol. & Cuman. Iass. ibi numer.
 primo. Matthæus de Afflictis post alios feudistas in capitulo primo. §. si
 vassallus. 3. nume. 8. ad finem versiculo. Nisi talis alienatio, & numero no-
 no prope finem versicul. Nisi sententia lata esset, si de feudo fuerit conten-
 tio inter dominum & agnā. vassal. Bart. in d. l. filius familias. §. Diui. num.
 9. ff. de lega. l. vbi id ipsum communiter Scribent. sequuntur, Bald. in l. 2.
 num. 5. C. quibus res iudi. non nocet, Socin. in d. l. Gallus. §. & quid sit an-
 tum num. 33. colum. fin. ad finem versiculo & ideo si non defendit, Moli-
 neis in constitutio. Patifici. titulo. 1. §. 22. questione. 3. num. 34. & quæstio.
 2. num. 68. Felinus post alios in capitulo cum Bertholdus nu. 20. de re iu-
 di. Hippolit. in l. infans nume. 23. versiculo circa tertium dubium. ff. ad le-
 gem Cornelie de Sicar. Egregie Celsus consilio. 120. num. 71. Pro qua opi-
 nione est vltra prædictos singularis tex. in l. si sponsus. §. si vxor. 2. versiculo
 fructo cum animum. ff. de dona. inter vir. & vxor. Quem tex. dicit no-
 tabilem Bart. ibi ad euitandas fraudes, quæ quotidie fiunt inter colligigan-
 tes, vt colludant contra alios. Idem Bald. in lectura Florentina, id ipsum
 & alios refert Felin. in cap. lator num. 17. versiculo scias etiam de re iudi.
 Dec. consil. 306. in casu proposito num. 6. versiculo verum quia ista respon-
 sio, Aleiat. d. responso. 492. num. 34. & responso. 617. num. 4. & in termi-
 nis Marzarius in Epitome de fideicommissi. quæstio. 72. in princip. Atque
 eandem opinionem probat inter nostrates Illustrissimus Præses noster. d.
 713. practicarum quæstionum colum. fin. in fine. Antonius Gometius. d. l.
 49. num. 73. Pinel. d. l. prima. 3. parte ex numer. 50. Otalora de nobilita. 2.
 parte tertie partis principa. cap. 8. num. 7. cum sequentibus Dominus An-
 tonius de Padilla in d. §. si de Falcidia num. 15. versicul. Sed contraria opi-
 nio, nouissimè Aluarns Valaseus in tracta. quæstio. iuris Emphyteoti. q.
 10. nu. 3. vltra omnes superius citatos ad probationem primæ præcedentis
 conclusionis. l. b. l. omni. 2. vbi dicitur quod omni. 2. vbi dicitur quod omni. 2. vbi dicitur quod omni. 2.
 Quod est aduertendum, quod probata fraude & collusione etiam sen-
 tentia non nocet ipsi, contra quem lata est: vt singulariter & expressè
 tenet Guido Papa consilio. 147. numero quinto versiculo & licet dictæ
 partes, Claudius in d. §. Diui numero. 7. & sequitur Marzar. d. quæstio. 72.

De Hispanorum Primogenijs.

- 9 in Epitome de fideicommissi. Probabitur autem fraus vel collusio, eo ipso quod a principalis victus non curauit iura sua deducere, vel exhibere. Dec. singulariter. d. consilio. 306. numero sexto versiculo & cum de facili probari possit. Et in terminis ita expressè aduertit Alcia. d. respon. 492. numero. 34. versic. & dicitur collusisse. Pro qua opinione ultra eum est tex. expressus in. d. l. si seruus plurium. §. si quis ante. ff. de lega. primo. ibi *Vel minus plenè defendit causam.*
- 10 ¶ Id ipsum etiam pari ratione dicendum erit, quando Maioratus possessor qui litem etiam diligentissimè ac bona fide prosequutus fuit, à sententia contra ipsum lata non appellauit, seu supplicationem ab illa non interposuit eo casu, quo non appellationi: sed supplicationi locus erat: vel appellationem seu supplicationem iam interpositam deseruit. In his namque casibus expeditissimum est, sequentem successorem posse appellationem vel supplicationem interponere, vel illas à Maioratus possessore deferre ac eius negligentia non obstante prosequi: vt ultra Alexand. in. d. §. Diui. numero nono ad finem versiculo non obstat, quod sententia, Ripa. numero. 62. Loazes numero. 123. versiculo secundo illam regulam, declarant melius idem Alexand. in. d. l. sapè numero. 83. versiculo nono, & vltimo, Crotus numero. 39. versiculo secundo fallit, licet statim versiculo quin imò in erroris laqueum vt ceteri inciderit, Doctissimè omnium Pinel. in. d. l. prima part. 3. numero 50. limitatio. tertia versiculo Sed hæc eorum declaratio. Quod etiam in alijs casibus similibus pari ratione dicendum est, quos optimè ultra omnes prosequitur Pinel. supra proximè citatus ex numero. 50. per totum, vbicunq; enim circa sententiam versabitur dolus, fraus, negligentia collusio, omililio, vel actus voluntarius succumbentis, tunc idem ius statuetur: vt est manifestissimum de mente omnium, quos paulò ante citauimus.
- 11 ¶ Quòd si viuente Maioratus possessore non ipse, sed sequens successor alij, qui eius etiam Maioratus successionem prætendat, litem mouerit: ea lis solis ipsis litigantibus præiudicabit. Non enim cum illo, cui principaliter ius ad ipsum Maioratum defendendum spectabat, sed cum ijs qui post eius mortem ius ad eius successionem prætendebant, iudicium inchoatum ac prosequutum fuerat. Quo casu communiter traditum est, iudicium ipsum sequentibus non nocere: Sigismund. Neapolitan. in consilij feuda. consilio. 10. numero septimo singulariùs Pinel. d. l. prima part. 3. numero. 50. versiculo limitatur quinto. Quibus adijcienda sunt ea, que latè congerit Tiraq. de nobilita. quaest. 37. numer. 4. Idque apertius efficietur, si eam opinionem sequamur: quod scilicet viuente Maioratus possessore non valeat super eiusdem Maioratus successionem iudicium inchoari quam

ri, quam supra libro tertio capitulo ultimo probabiliorem esse monstrabimus.

¶ Si vero ea lis à sequenti successore cum ipso Maioratus possessore vel alio ex causa de presenti tractetur, veluti si de rerum Maioratus alienatione vel dilapidatione vel alia causa simili agatur: non dubium erit, quin sequentibus successoribus etiam non citatis lis ista præiudicium afferat: cum iudicium hoc non super iure futuro, sed presenti, & inter eos cuius primo loco defensio competit, inchoatum sit. Quo casu ex regulis, quas superius præmisimus, iudicium ipsum omnibus sequentibus successoribus nocere compertissimum est.

Summaria ex capite sequenti.

- 1 **C**ompromissum & transactio equiparantur.
- 2 Compromitti vel transigi an possit super bonis Maioratus, & num. 7. & nu. 11.
- 3 Hæres gravatus de restituenda hereditate potest ante eius restitutionem compromittere etiam in arbitratorem & num. 14.
- 4 Transigere potest hæres super re fideicommissi, & nu. 14.
- 5 Vasallus an possit compromittere & transigere super feudo, & nu. 9. & 19.
- 6 Transactio fieri potest quando dubitatur an res sit iudicata vel non.
- 8 Transactio vel compromissum super rebus alienari prohibitis fieri non possunt.
- 10 Possessor Maioratus non potest nocere successoribus ex actu voluntario.
- 12 Intelligitur, licum hereditas, l. 1. ff. ad Trebel. & nu. 15.
- 13 Declaratur, l. vbi pure. §. fin. ff. ad Trebel.
- 16 Culpæ levis non imputatur heredi gravato de restituendo.
- 17 Intellectus, l. ante resitnt am. ff. de solutio.
- 18 Compromissum inter heredem & fideicommissarium valet.
- 19 Dubium an res sint Maioratus vel nō, non sufficiat ad compromittendū vel transigendū.
- 20 Transactio & compromissum super bonis Maioratus cum facultate Regia ex legitima causa concessa fieri possunt.
- 21 Compromissum super feudo ex licentia Regis valet.
- 22 Transactio seu compromissum super Maioratu admittuntur, dummodo res Maioratus apud possessorem maneat pecunia vel alia re adversario data, & nu. 23. & 26.
- 24 Successor Maioratus non tenetur solvere heredibus prædecessoris pecuniam ex transactione adversario solutam & nu. 25.
- 27 Transactio minoris vel Ecclesiæ quomodo valeat re de qua litigatur apud eos manente.
- 28 Statuto iuente lites compromitti, an possit in rebus Maioratus fieri compromissum vel transactio.
- 29 Compromissum vel transactio ex sententia seu præcepto iudicis an valeat in rebus Maioratus.
- 30 Index quando possit cogere partes ad compromittendum.
- 31 Compromissum seu transactio super fideicommissio valet ex consensu eorum quorum favore alienatio prohibita est.

De Hispanorum Primogenijs.

- 32 Transactio vel compromisso confirmatus auctoritate Regia an possit contra ea agi vel exceptione vii.
- 33 Princeps non censetur confirmare transactionem in qua dolus vel fraus vel enormissima lesio interuenierint.
- 34 Transactio vtrum rescindi possit ex enormissima lesione vel ultra dimidiam, & numero. 36.
- 35 Intelligitur. l. 34. titulo. 14. par. 5.
- 36 Actio seu remedium aduersus transactionem triginta annis tollitur.
- 37 Prescriptio actionis aduersus transactionem etiam contra successores Maioratus prodest.
- 38 Exceptio transactionis seu compromissi impedit litem ingressum & quomodo intelligatur & numero. 4.
- 41 Concordatur. l. 5. tit. 10. par. 3. cum. l. 10. tit. 3. ead. par.
- 42 Exceptio transactionis & similes solent de stylo Curia in diffinitiuam reservari: & quando id fieri debet.
- 43 Agens aduersus transactionem in primis reddere debet quod pro ea accepit vt audiat.
- 44 Agens aduersus transactionem non cogitur statim soluere penam in ea promissam nisi lite finita, & quomodo fiat.

Vtrum de rebus Maioratus valeat compromitti, vel transigi.

CAPVT NONVM.

Olen etiam ex transactionibus, & compromissis extingui Primogenia, & bona Maioratus subiecta, vel libera effici, vel in alias familias transire. Super quarum transactionum, vel compromissorum effectu, atque executione lites innumeræ excitari solent. Quarum plures nostris etiam temporibus super maximis ditionibus, atque patrimonijs versantur.

Ita vt propè nullus securus ordo litesque super Maioratus tractantur componendi inueniatur, vt supra libro primo in prefatione diximus. Qua ratione questio hæc necessariò ad vtranque partem disputanda est, vt tandem eius veritatem resoluamus: in ea autem dispositione promiscuè de compromisso & transactione tractabimus. Cum vtrunque eisdem propè rationibus tractari soleat, compromissumque sit quædam transactio, ipsumque compromissum ea transactio equiparari soleant. tex. in Authen. vt differentes ludi. s. i. colla. 9. & in Auth. si verò contigerit. C. de iudi. & vtrouque per Scrib. Alexand. conf. 22. numero. 3. libro. 1. & cons. 119. num. 3. lib. 2. Iass. in l. fina. C. de iur. Emphy. num. 122. Tiraquell. de leg. connubial. gloss. 5. nu. 205. questione. 20. Alciatus in. licum re. nu. 4.

C. de

C. de transactio. Quod præsertim de compromisso dici poterit: quando iam ipsum compromissum laudatum, atque ex partium consensu emologatum est ut prædicti. Scrib. aduertunt.

¶ In hac autem questione prima facie dicendum videtur Maioratus possessorum posse de re fideicommissum subiecta compromissum, atque transactionem facere. Quod probatur est tex. in l. cum hereditas la prim. ff. ad Trebel. ubi dispositum est, quod si heres grauatus restituere hereditatem de aliqua re hereditaria compromissum fecerit teneatur fideicommissarius ante restitutionem hereditatem cautionem illi præstare, quod si in aliquo fuerit ex compromisso condemnatus illum indemnem præstabit. Per quem text. dixit Angel. ibi. Heredem de hereditate restituenda grauatum, posse super re hereditaria ante restitutionem compromissum facere: nedum in arbitrum: sed etiam in arbitratorem. Cuius dictum sequitur Paul. ibi. nu. 2. qui nihil tamen de arbitratore dixit: sed in utroque dicto sequitur Angelum Alexand. ibidem. num. 4. Qui late prosequitur materiam. Id ipsum etiam not. Ange. cons. 31. ante fin. versiculo ad confirmationem. Ioan. Bap. de arbi. c. 16. n. 6. lib. 2. Bertrā. cons. 138. nu. 19. lib. 3. in antiquis. Boerius, qui plura refert dec. 147. nu. 6. & 7.

¶ Hoc etiam probatur ex tex. in l. ante restitutionem. ff. de solu. ubi ante restitutionem hereditatem valent liberationes factæ ab herede, per quem tex. dixit Imol. validam esse transactionem factam ab herede de re fideicommissum subiecta dummodo bona fide facta fuerit. Cuius dictum refert, & sequitur Cephalus cons. 261. num. 35.

¶ Idem etiam probatur ex tex. in c. Rainaldus. de testa. in princ. usque ad s. porro. ubi valet compromissum factum ab herede, cui substitutus datus fuit: si sine liberis decessisset.

¶ Præterea id etiam probatur ex tex. in l. 1. C. de pactis. ubi valet pactum factum ab herede super re fideicommissum subiecta ante aduentum diei fideicommissi.

¶ Id ipsum comprobatur ex eo, quod vasallus, qui etiam tenetur feudum alteri restituere, nec illud alienare potest, de ipso feudo potest compromittere, atque etiam transactionem facere, de transactione est tex. in c. 1. s. si vasallus. cl. vlt. si de feu. de funct. cōten. sit. int. dominū, & agnā. vasal. ibi. *Nā & transigere recte poterit.* tex. in c. 1. de cōtrouer. inter vasal. & aliū de benef. & utrobique per. Scrib. de compromisso etiam est tex. in c. 1. s. si inter de lege Corrad. Bal. in c. Imperialis nu. 17. de prohi. feu. alie. per Frederi. Idem Bal. in c. 1. de cōtrouer. int. vasal. & aliū de benef. n. 2. Curtius Iuni. qui hanc opi. communē esse proficitur de feud. 4. par. in materia alienationis feudi. q. 3. Matt. de Aff. in d. c. 1. s. si vasal. n. 1. & n. 44. idem in c. 1. de inuesti. in mari. facta. n. 24. Paris. cōf. 118. n. 22. i. par.

¶ Præterea hoc etiam probatur ex eo, quod quamuis super bonis Maioratus

ratus non possit compromitti nec transigi. Illud verum esset: quando esset certum bona esse Maioratus, vel competere possidenti: sed quando illud dubium est stante dubio benè poterit transigi, atque cōpromitti: prout dixit Soci. conf. 87. num. 10. lib. 3. Sic nanque videmus, quod quamuis super lite ex re iudicata decisa. transigi non possit. l. post rem. ff. de re iudicata si tamen dubium sit, an res sit iudicata vel non benè poterit fieri transactio. quod dixit Paul. in ead. l. post rem. nu. 2. & 6. Quem sequitur ibi Iass. nu. 5. tex. à contrario sensu. in. l. eleganter. §. 1. ff. de condi. in debi. ibi. *Cum de sententia in dubitata.* Pinel. in. l. 1. 3. par. num. 36. C. de bon. mater.

7 ¶ His tamen non obstantibus in hac questione cōtrarium dicendum erit: imò, quòd in bonis Maioratus, nec transigi: nec etiam cōpromitti valeat. Primò: quia bona Maioratus subiecta alienari prohibita sunt, vt supra isto lib. cap. 1. latius ostendimus. Cùm igitur alienari prohibita sint ex eo, con-

8 sequitur nec de illis transigi, nec cōpromitti posse. Cùm sit regulare, quòd super bonis alienari prohibitis transactio, vel cōpromissum fieri non possint. l. non solum. C. de præd. minor. tex. in. c. cum tempore de arbi. vbi cōmuniter Scrib. id not. Socin. conf. 87. nu. 9. lib. 3. Decius conf. 39. num. 4. Idem conf. 44. num. 1. & 5. vbi optimè prosequitur materiam idem in. l. 2. num. 28. ff. de iuris. omni. iudi. Capycius. decif. 93. numero. 3. & 4. Pinelus qui plura refert, in. d. l. prima par. 3. num. 44. Paris. conf. 85. num. 15. libro. 3. Afflict. decif. 138. nu. 2.

9 ¶ Secundò: quia de re feudali nec potest fieri compromissum, neque transactio: prout dixit Matthæus de Afflict. post. Andr. de Yfern. ibi. in cap. 1. §. si vassallus, & vltimo nu. 13. si de feud. fue. controuer. int. dominũ & agna. vbi inquit tex. illum permittentem transigi de feudo, esse correctum per tex. in cap. Imperialem de prohibi. feu. alie. Soci. conf. 87. nu. 10. lib. 3. Matthæus de Afflict. decif. 138. nu. 1. & 2. Eamque opinio. dixit veriore, atque magis communem esse Soci. Iuni. conf. 77. nu. 76. cum seq. lib. 1. atque Iul. Clarus lib. 4. recepta. senten. §. feudum questione. 39.

10 ¶ Tertiò: quia possessor Maioratus nō potest nocere successoribus ex actu voluntario. l. peto. §. fratre. ff. de lega. 2. cū simil. compromissum autem seu transactio est actus voluntarius. l. si dictum. §. si cōpromissero. ibi. *Nulla enim necessitate cogente id feci.* ff. de euictio. Igitur constat Maioratus possessorem nec posse compromittere, neq; transigere, ex quibus in bonis Maioratus nec posse fieri transactio nec compromissum in præiudicium possessorum censuerunt Grego. in. l. 10. tit. 26. par. 4. in glo. mag. col. 5. Ant. Gomerius. in. l. 40. Tauri num. 86. Pinel. in. l. 1. C. de bon. mater. part. 3. nu. 46. propè. fin. & iterum. nu. 50. vers. octaua limitatio. Quorum opinio. vera cōmuniterque in Forensibus controuersijs recepta est.

¶ Quibus

Quibus non obstante, quæ in contrarium adducta sunt. Et primo nõ obstat text. in l. cum hæreditas. ff. ad Trebel. Nam etsi ea lex nimium pro opinio. contraria stringat: aded, vt congruum responsum admittere non videatur: ad illam tamen dupliciter responderi potest. Primò, quòd ex eo, quòd text. ille dicat, quòd ante restitutionem hæres compromisserat, non potest ex illo deduci quòd potest in præiudicium fideicommissarij compromittere. Illa namque lex non dicit simpliciter hæredem posse compromittere, de rebus fideicommissis subiectis, tenerique fideicommissarium compromissum approbare. Id namque proculdubio erroneum esset: sed solum facti contingentiam enuntiat, disponitque, quòd quando hoc legitimè factum fuerit: prout lex ipsa præsupponere censetur tenetur fideicommissarius cauere de soluendo illud, quòd ex compromisso iudicatum fuerit: veluti si ex consensu suo, vel statuto disponente, quòd causæ compromitterentur, vel ex sententia iudicis qui compromitti mandauit, vel alias compromissum factum fuit.

Quod in simili probatur euidentissimè ex text. in l. vbi purè. §. fin. ff. ad Trebe. ibi. *Qui in distrahendis conseruandis rebus hæreditarijs sumptus factus est, imputari hæredi debet.* vbi Iurisconsultus proponit eam quæstionem: vtrum scilicet fideicommissarius teneatur soluere sumptus, quos hæres fecit in distrahendis rebus hæreditarijs: non tamen ex illo text. sumenda est regula, quòd hæres possit res fideicommissis subiectas distrahere: Hoc namque falsum est: sed intelligendum est Iurisconsultum in eo casu proposuisse quæstionem. Quomodo venditio legitimè facta fuit: veluti quando res hæreditaria vendita fuit, ad debita testatoris soluenda, vel ex alia legitima causa: prout Alexand. in ead. l. vbi purè numero tertio resoluit. Non enim illa iura intendunt ostendere: vtrum res fideicommissis subiectas distrahi valeant, vel non, vel an de rebus fideicommissis subiectis valeat compromitti: an non: sed id tantum monstrare volunt: qualiter scilicet in his casibus hæredi cauendum sit: nè damnum ex his, quæ iuste fecit sustineat, quòd si id non iuste fecisset, veluti si ex propria voluntate, & absque legitima causa compromississet, vel res hæreditarias distraxisset. Non est credendum leges illas sibi indemnitatem promississe: cum eo casu illam hæres non mereretur: imò damnum ex eo incursum fideicommissario potiori ratione refarciendum foret. Sicque etiam iura illa necessarid intelligenda sunt: nè tot legibus, ac iuris fundamentis solidissimis aduersentur. Notissimum namque est res fideicommissis subiectas ab hærede alienari non posse. Similiterque in rebus alienari prohibitis compromissum etiam prohibitum esse: cum ex illo possit ad alienationem perueniri. Sicque ex eo corrui opinio. Angel. Pauli. Alexand. & cæterorum Scribent. in. d. l. cum

ad. l. eum hereditas, & in alijs locis superius citatis, qui mentem illius legis non intelligentes ex illa deduxerunt, heredem posse de rebus fideicommissis subiectis compromittere, cum tex. ille id non deciderit, nec in illo de ea questione ageretur: prout Paul. Forlan. predicta opinio immenior, seu penitencia ductus in l. facta. §. si heres. ff. eod. n. 2. & 3. pakum profiteatur: quamvis ibi etiam non rectè. d. l. cum hereditas intellexerit.

¶ Secundò: quia etiam si communem. d. l. cum hereditas intellectum sequamur, adhuc ex illa deduci non potest de rebus Maioratus posse compromitti vel transigi, ad quod probandum præsupponimus, quod ratio decidendi, quæ communiter ab Scribent. assignari solet ad tex. in d. l. cum hereditas est, quod ibi permittatur heredi compromittere: quia in compromittendo solum culpa levis versatur, quæ non imputatur heredi. Cum ipse sit dominus, & non nisi de lata culpa teneatur. l. mulier. §. sed enim. ff. ad Trebellian. & sic respondent ad textum in l. si dictum. §. si compromissero. ff. de euctio. vbi probatur, quod compromissum factum ab emptore non præiudicat venditori, quod illud procedat in contractu emptio nis, & venditionis, in quo venit levis culpa: cum semper gratia utriusque: tam emptoris: quam venditoris fiat. l. si ut certo. §. nunc videndum. ff. de modati. Quam rationem decidendi ad tex. in d. l. hereditas assignauerit, ibi. Bartol. numero primo, & secundo Paul. num. 2. Alexand. numer. 4. & communiter Scribent. Ex quo palam deducitur, quod quando in materia, de qua agitur levis etiam culpa præstanda esset, non posset ab aliquo, in alterius præiudicium compromitti. Quod probat tex. in d. l. si compromissero. ibidemque & in d. l. cum hereditas communiter Scrib. id ipsum not. Cum igitur Maioratus semper gratia utriusque tam primi: quam secundæ, atque vltiorum successorum instituitur, in illisque nedum lata: sed etiam levis culpa, à possessore præstanda sit, ut supra ibi. c. 17. num. 6. apertissime demonstrabimus: constat Maioratus possessorem non posse in præiudicium sequentis successoris compromittere. Quod novum & satis subtile est, ut sciamus: qualiter resento communi intellectu. d. l. cum hereditas non valeat ad Hispanorum Maioratus adaptari. Verè tamén communis intellectus mihi ex ea l. necessariò non probatur: sed si communem intellectum quis sequi velit, is à Maioratus ex alio communi intellectu reijci poterit.

¶ Non etià obstat tex. in d. l. ante restitutam. ff. de solutio. Nam tex. ille non loquitur de liberationibus voluntariè factis: sed de liberationibus necessarijs: prout ibi Bartol. palam profiteatur prima oppo. dum respondet ad text. in l. finalis. si autem. C. communia delega. quem ceteri sequuntur.

¶ Non

¶ Non etiam obstat tex.in.d.cap.Rainaldus: ille nanque tex.loquitur de compromisso facto inter fideicommissarium, & heredem quod optimo iure fieri potest: cum in eo de alterius præiudicio non agatur. Quo pacto etiam respondetur ad tex.in.d.l.i.C.de pact.vbi etiam pactum inter heredem, & fideicommissarium factum fuit: sic nanque feudista dicere solent, quod quando lis est inter dominum, & vassallum potest inter illos fieri transactio de feudo: prout not. Afflict.in cap.i. §. si vassallus: el vltimo si de feud. sue. contro.int.dominum, & agna.num. 13. quod intelligendum est, dummodo ex ea transactione agnatis non præiudicetur.

¶ Similiter etiam non obstat illud, quod de feudo ex aduerso dicebatur, quod scilicet de illo valeat transigi, atque compromitti. Nam iura id disponentia, vel correctæ sunt ex tex.in cap.Imperialem, in principio de prohibi.feud.alie.vel intelligenda sunt, quando feudum remanet apud vassallum præstita illud petenti aliqua pecuniæ quantitate. Cum enim in hoc domino, atque etiam agnatis non præiudicetur: cum semper feudum ipsum antiquam naturam, atque ordinem succedendi obseruari solitum sequatur: consequens est, vt id possit vassallus facere. Sicque intelligendi sunt tex.in cap.i. §. si vassallus. el vltimo si de feud. defunct. conten.sit inter dominum, & agna. & tex.in.ca.i.de contro.inter.vassallum, & alium de bene fi. & tex.in capitulo primo. §. si inter de leg. Corrad. quos pro contraria opinio. citauimus: prout resoluunt Bald.in.d.ca.i.de contro.int.vassallum, & alium, nu.16. & Curtius. Iuni. qui hanc opinionem communem esse profiteretur de feud. 4. par.in vlti.caus.amissio.feud. quæst. 7. & Parisius conf. i. n. 134. lib.1. & Iulius Clarus l. 4. senten. §. feudum. q.38. & 39. quod etiam pariratione in Maioratu dici poterit: prout inferius dicemus.

¶ Non etiam obstat illud, quod vltimo loco dicebatur, quod scilicet stante dubio: vtrum bona sint Maioratu subiecta, vel non valeat de illis transigi, vel compromitti. Hæc nanque ratio vera non est, adhuc nanque vt de bonis Maioratus compromitti, vel transigi non valeat, sufficit quod tanquam bona Maioratus petantur. Ex petitione nanque sumenda est qualitas rei adhuc, vt intelligatur: vtrum de illa possit transigi: necne: alias nanque semper posset transigi, vel compromitti de rebus Maioratus, vel alienari prohibitis: cum compromissum, vel transactio de re dubia, atque incerta efficienda sint, quod sic resoluit Angelus in l. ampliorem. C. de appellationi, columna prima dicens, quod ad sciendum: vtrum de aliqua re valeat compromitti, vel non forma petitionis est attendenda, ex qua modus procedendi accipiendus est: nisi in petitione aliquid fraudulentè ad impediendum compromissum, vel transactionem narratum fuerit. Tunc nanque veritas fraude detecta: non autem petitionis forma

De Hispanorum Primogenijs.

forma sequenda erit. Cuius dictum sequitur Alex. in l. cum quedam puel
la. §. quoties. num. 2. ff. de iurisd. omni. iudi. Decius, qui id optime declarat.
conf. 44. nu. 5. Qui in id omnino videndus erit:

20 ¶ Hæc autem regula, quod scilicet de rebus Maioratus subiectis, nec com
promitti, nec etiam transigi valeat multipliciter limitatur. Primo, nisi ad
id Regia facultas interueniat: Regia nanque facultate interueniente, nulli
dubium: nisi, quod id fieri valeat, dummodo causa legitima ad id efficiē
dum interueniat: veluti si lites sint inter magnos Principes, & proceres, at-
que optimates, lisque sit diu duratura, scandalaque ex illa exoriri speran-
tur, vel alia similis causa concurrat, quod probatur ex tex. in ca. 1. de transa-
ctio. ibi. *Vires plenissime notionis ex nostra auctoritate suscipiāt.* Per quem tex.
not. glo. & Scrib. ibidem, quod ubicunq; super aliqua re transigi nō potest
ex eo, quod alienari prohibita est, vel ex alia quacunque causa, transigi
tamen poterit auctoritate Principis interueniente. Quod probat tex. in
cap. examinata, vbi etiam per Scrib. de confit. vtili, vel in vtili. Per quæ iura
id not. Alcuius. conf. 17. num. 9. & alibi. sæpè Scrib. Idque etiam in feudis
21 communi voto receptum est: quamuis enim de illis, nec transigi nec com
promitti valeat, vt superius ostendimus: compromissum autem, vel tran-
sactio quæ super feudis facta fuerunt valida erunt: si auctoritate Regia
confirmata sint: prout ex pluribus probant Afflictus per tex. ibi. in. cap. 1.
in principio n. 110. quæ sint Regalia. in vsib. feud. Parisi. consil. 16. numer.
35. cum sequentibus. libro primo id ipsum etiam in bonis Maioratus opi-
nati fuerunt Arias Pinelus in. d. l. prima. 3. part. num. 50. C. de bon. mater.
verficulo: sed hoc de transactione. Menchaca. li. 3. controuer. frequentium
cap. 61. numero septimo. Dominus Antonius de Padilla in. l. vnum ex fa-
milia. §. si de falcidia. ff. de lega. secundo numero. 20. ad fin. Quod ne dum:
quādo Maioratus ex Regia facultate institutus est: sed etiam quando insti-
tutus fuit absque illa procedit, ac verum est ex his, quæ supra isto libro:
capitulo tertio numero septimo, & sequentibus ostendimus. Absurdum
nanque foret adeo Principis potestatem restringere, vt in causis Maio-
ratum non posset partibus facultatem præstare, vt à litibus desistant
causæque transactione vel compromisso componantur, de quibus ta-
men cum casus contigerit deliberandum erit.

22 ¶ Secunda limitatio sit, si res Maioratus penes possessorem rema-
neant, & illas petenti: non ipsæ res Maioratus: sed aliqua pecuniæ quan-
titas præstetur. Tunc nanque transactio, seu compromissum, de rebus
Maioratus facta, valida erunt: etsi auctoritas Principis non interue-
nerit. Quod probatur ex text. in. l. si profundo. vbi Bartolus, Baldus,
Paulus, Iass. & communiter Scribentes, id not. C. de transactio. gloss.

communi

communiter approbata. in. l. nulli verbo. *transfigere*. ff. eod. Iass. in. l. fina. numero. 122. C. de iur. Emphyteo. Tiraquellus, qui plura refert de utroque retractu. libro primo. §. primo gloss. 14. numer. 60. cum sequentibus Alciatus conf. 17. num. 8. Quod etiam in feudo communiter decifum est: prout supra isto. cap. num. 3. ostendimus.

¶ Nec obstat illud quod dixit Matthæus de Afflictis. in. d. ca. i. §. si vassallus el ultimo num. 13. si de feud. sue. contro. int. dominum, & agnat. vbi volens hanc communem opinionem impugnare inquit, non posse vassallum de feudo transfigere, vel compromittere, etiam ea lege, vt feudum apud ipsum remaneat, & certa quantitas aduersario prestetur: cum ex hoc censetur causa in possessionis mutare, & iam non possidere feudum ex causa prima: sed ex causa noua, & titulo nouo obtento ab ipso transigente. Quod præiudicium domino irrogare posset. Hoc nanque verum non est, is nanque qui transigit, pecuniam aduersario præstando non id agit, vt à transigente dominium acquirat: sed vt ex ea pecunia aduersarii versutias, litiumque inquietationes redimat, nec ex transactione hoc pacto facta dicitur res acquiri nouo titulo: prout. Balkin. d. s. si vassallus ad fin. not. atque in. d. l. si profundo Scribentes profitentur, vbi Alciatus. nu. 10. & D. Anto. de Padilla nu. etiam. 10. id optimè declarant.

¶ Hoc autem ita intelligendum est, vt ex hac transactione, nec in solutione pecuniæ, seu partis eiusdem, nec in alio, successoribus Maioratus præiudicetur. Quibus, vt prædiximus ex facto voluntario Maioratus possessoris non potest in aliquo præiudicari. Ex quo infertur successores Maioratus non teneri soluere hæredibus ipsius Maioratus possessoris eam pecuniam, quam ex ipsa transactione possessor aduersario præstitit. Non enim potuit hoc, Maioratus successores astringere, nec solutum etiam in Maioratus vtilitatem, à successoribus repetere, præsertim cum hoc non ab ipsis successoribus ad quos similis impenfæ solutio non attinet, ex eo, quòd Maioratus perpetuam vtilitatem spectet, vt supra libro. i. capit. 27. num. quinto ostensum est: sed potius ex bonis ipsius Maioratus exoluenda sit, quæ non potest possessor Maioratus absque Regia facultate ex causa voluntaria: quamuis ipsi Maioratus vtili obligare, vt supra isto libro cap. 6. ostendimus.

¶ Ex quibus cessat quedam difficultas, de qua meminit Greg. in. l. 10. ti. 26. part. 4. verb. *Vendiendo*. colum. 5. vbi inquit, sibi videri rationabile, quòd si Maioratus possessor aliquid ex causa transactionis soluit, successor ipsius Maioratus illud eius hæredibus soluere teneatur, & sequens præcedenti, & sic in infinitum: quamuis in fine illud cogitandum relinquat, hoc nanque iuris Principijs satis aduersatur, ex quibus vt prædiximus deducitur similes expensas

De Hispanorum Primogenijs.

expensas ad Maioratus successores non expectare: posset nanque esse eam pecuniam valorem fructuum, quos Maioratus successor, ex iplo Maioratu per totum vitæ suæ tempus percipere potest, excedat. Similiter etiam possibile erit, quod pecunia potius ex voluntate: quam ex necessitate à Maioratus possessore calūniolo litiganti data fuit transactionis colore quesito, vel quod non tanta danda esset. Quibus casibus iniustissimum foret successorem ad eius pecuniæ solutionem astringere eo præsertim, quod pari ratione, eius hæredes possent, à sequenti successore eandem pecuniæ quantitatem exigere, & hæredes sequentis successoris ab ulterioribus, & sic in infinitum procederet repetitio, quæ infinitas, & absurda quæ ex illa sequerentur vitanda sunt, vt in simili supra libro primo cap. 26. nu. 14. annotauimus.

¶ Quod si ea transactio necessaria, vel summe vtilis ipsius Maioratus cōseruationi fuerit, ipseque Maioratus possessor ad pecuniæ solutionem, pecuniam mutuam accepit, vel illam exigere tempore solutionis protestatus fuit, forsân possent eius hæredes illam ab ipsis bonis Maioratus, vel ex fructibus eorum si modica sit exigere. Quasi rectè Maioratus possessor negotium ipsius Maioratus, atque etiam successorum fecerit, quod ex qualitate transactionis, & pecuniæ quantitate, & alijs circumstantijs à iudicibus æstimandum erit.

¶ Ad huius tamen limitationis intellectum, vnum vltimo loco considerandum est. In quo vidi plures æquiucòcè procedere: scilicet, non esse eam limitationem admittendam: quando is, qui petit rem Maioratus illam sibi pertinere iure Maioratus contendit, sed tantum, quando illam petit tanquam liberam, nec fideicommissò, nec Maioratu subiectam. Si enim eam tanquam Maioratu subiectam petat, non valet transactio: etiam re apud illum possidentem dimissa. Imò sequens in gradu eam petere poterit, ac si transactio facta non fuisset. Sicut enim possessor non potest transigere: nisi re Maioratus retenta: ita nec petens: nisi re Maioratus sibi tradita. Et cum vtrunque simul fieri non possit, consequens est, vt quando petens aliquam rem illam tanquam Maioratu subiectam petit, & eam possidens, illam tanquam rem Maioratus defendit: huic limitationi locus non sit. Quod satis aperte insinuat gloss. in l. cum hi. §. si vni. verbo. *Transigere*. ff. de transactio. Ex qua dixit Bartol. in l. nulli. num. 2. ff. eod. quod illud, quod dicitur, quod valet transactio facta à minore, vel Ecclesia, re apud Ecclesiam, & minorem dimissa, & non aliàs est verum: nedum quando minor, vel Ecclesia possidet: sed etiã quando possidet aduersarius. Non enim aliter poterunt minor, seu Ecclesia transigere: quam sibi tradito fundo, & possidenti aliqua pecunia assignata: sicut

sicut enim dicitur minor alienare vel Ecclesia, quando tradunt fundum ex causa transactionis. Ita etiam quando fundum quem petur, apud illius possessorem dimitunt. Quod inquit Bart. esse menti tenendum. Cuius dictum refert, & sequitur Iass. in ead. l. nulli. nu. 2. quasi ad fin. Et Cacialupus de transact. quest. 7. nu. 8. Curtius de feudis. 4. part. quest. 7. num. 26. Pine- lus qui id optimè declarat loquens in patre de bonis aduentijs filij transfige- te in. l. 1. 3. par. nu. 46. versiculo. Sed dum Bald. hic. Idque optimè declarat Tiraquellus loquens in feudo. de retract. Lignagier. s. 1. gloss. 14. nu. 66. ubi plura in idem adducit. Poterit tamen hæc limitatio procedere, quando is, qui petit rem Maioratus illam tanquam liberam sibi pertinere, contēdit, vel quando is, qui rem possidet, illam tanquam liberam possidet: dum- modo utroque casu res apud eum, qui iure Maioratus illam petit, vel pos- sidet maneat.

¶ Tertiò, etiam prædicta regula limitatur, quando ex dispositione statuti compromittendum, vel transigendum est. Tunc namque etiam de rebus Maioratus compromitti, vel transigi poterit: dummodo id bona fide fa- ctum fuerit. Quamuis enim Maioratus possessor volūtariè transigere, seu compromittere nequeat: necessitate tamen ab statuto coactus, id facere poterit. Nam & bona alienari prohibita ex voluntate alienari non pos- sunt, ex necessitate verò bene possunt alienari ut in. l. 1. ff. de fundo dora. & in. l. alienationes. ff. famil. hercis & sic cessat ratio adducta supra isto cap. num. 8. quod super bonis alienari prohibitis nec compromitti nec transi- gi potest, illud enim procedit: quando volūtariè fieret compromissum, non quando ex necessitate statuti vel simili: quam sententiam tenet Bald. in. l. de re. in secunda lectura. ff. de transact. Mar. Anro. Blan. in tracta. de compromissis quarta questione numer. 28. & Pinel. in. l. prima. C. de bon. mat. tertia parte numero. 44. ad fin. quæ sententia comprobatur ex tradi- tis per Baldum, Salicetum, Paulum & Alexā. in. l. fina. C. de integ. resti. ubi dicunt quod etiam si tutor vel curator super bonis minorum non pos- sunt transigere nec compromittere ut in. l. transactionis cum similibus. C. de transact. tamen stante prædicto statuto compromittere & transige- re possunt & debent quod tradit etiam Iass. post Paul. ibi. in. l. si plures quæ legit sub. s. fin. iur. gentium n. 14. ff. de pact. & Maranta de ordine iudi- ciorum in. 6. par. cit. de compromisso. nu. 8. Sed his non obstantibus contra- rium verius videtur, imò quod etiam stante prædicto statuto, non possit com- promitti nec transigi super rebus Maioratus illud enim statutum intelli- gendum est, ut loquatur in rebus de quibus potest cōpromitti à partibus prout eum intellēxit Bart. in. l. non distinguem⁹. s. de liberali. ff. de arbi. Idē Bar. & Bal. in. l. prætor ipse. ff. de tutor & cura. datis ab his. Decius etiā qui

hanc sententiam late probat, in cons. 44. nu. 3. ubi inquit, quod super bonis alienari prohibitis etiam ex forma dicti statuti non poterit compromitti quod præterea probatur: quia illud statutum solum intendit compellere ad compromittendum eos qui possunt, nec tamen volunt ut litium finis sit, & satis in hoc operatur sufficit autem quod statutum aliquid operetur ultra ius commune in cæteris verò restringendum est. si quando. C. de inoffi. testam. & diximus latius supra isto libro cap. 2. nu. 63. & sic cum illud statutum sit contra ius commune quo nemo ad compromittendum compellitur. Non est ulterius extendendum ad ea de quibus non potest compromitti cum duo induceret contra ius commune, quod partes compellantur ad compromittendum, & quod valeat compromissum in rebus alienari prohibitis quod non est admittendum ex regula. 1. a. cum simil. C. de dotis promiss. cum vulgaris.

29 ¶ Quarto predicta regula limitatur: quando ex sententia iudicis præceptum fuerit, ut causa compromittatur, vel de illa transactio fiat. Nam quamvis quis invitatus non possit compelli, ad transigendum, vel compromittendum ex dec. tex. in Auth. ut litigan. iurent. §. fina. coll. 9. Per quem tex. dixit Bart. post glo. ibi in d. furti. §. qui iussu. ff. de his, qui not. infami. nu. 2. quod iudex non potest cogere partes ad transigendum, neque ad compromittendum. Dixit etiam Bal. in l. ex stipulatione nu. 1. C. de senten. & inter locu. omni. iudi. n. 1. quod concordia potest suaderi: non imperari. Quibus plura cumulat Felin. in Rub. de tregua & pace. nu. 1. & 2. Hoc tamen fallit: quando lis est inter insignes personas, atque multum intricata, & diu duratura. Tunc enim partes à iudicibus compelli: poterunt ad transigendum atque compromittendum, præsertim si ex litis prosecutione rixæ, seu scandala exortiri timeantur. Idque probatur ex tex. in c. placuit. 90. dist. Quæ tex. ad hoc not. Abb. in c. novit de iudi. n. 9. atque Felin. qui plura in idem adducit in d. Rub. de Tregua & Pace. n. 5. & 6. Quod nedum in bonis liberis: sed etiam in bonis Maioratus subiectis procedit. Cum utroque casu eadem ratio militet, & propter scandalum vitandum feuda dignitatum Regalium quæ alias individua sunt diuidi possint: prout supra lib. 3. c. 1. n. 23. Sicque pronuntiatum fuit in quodam Regio supremo conventu in quadam lite arduissima quæ in illo vertebatur posteaque in eius sententiæ executionem transactio super bonis Maioratus facta fuit quæ etiam fuit Regia facultate confirmata, sed utrum hoc fieri possit ex sola sententia absque Regia facultate dubium videtur: ideoque de illo cum casus contigerit deliberandum erit.

31 ¶ Quinta & ultima limitatio fit: quando in compromisso, vel transactione consentiunt omnes hi, quorum favore alienatio prohibita est. Cum enim eis consentientibus bona fideicommisso subiecta alienari possint, licet quoties

quoties ab omnibus. C. de fideicommiss. consequens est, ut à fortiori de illis eodem pacto compromitti, seu transigi valeat. Sed hæc limitatio parum quo ad bona Maioratus prodesse poterit. Cum enim Maioratus successio perpetua sit: et si præsentēs consentiant: nascituri tamen in infinitum compromisso, seu transactione non astringentur: prout supra libro primo. ca. 8. num. 27. ostensum est.

¶ Sed dubitari solet utrū aduersus huiusmodi transactiones & compromissa exceptiones, quæ aduersus alias transactiones competere solent proponi possint: præsertim si à Rege confirmatæ sint, vel in personam Regiæ compromissum sit. Et quamuis quādo in Regem compromissum sit, res ista, ex quadam decentia dubitationē admittere possit: ex strieto tamen iuris rigore videtur dicendum Regiæ authoritatem non excludere: quin exceptiones legitimæ aduersus eas transactiones, seu compromissa obijci valeant, præsertim: si dolus ex proposito, vel metus in illis interuenit. Ex eis namque transactiones, & compromissa nulla, atque inefficaciæ reddi solent. l. actione administratæ. C. de transactio. l. sub prætextu. & l. interpositas. C. cod. tit. Nec Princeps censetur transactionis, seu compromissa, in quibus dolus, seu metus interuenerit confirmare. Imò id in quacunque confirmatione & alia dispositione exceptū censetur. l. creditor. s. Lucius. ff. manda. l. authoritatem. C. unde vi. vbi Bart. & communiter Scrib. id not. l. nec auus cum simili. C. de emancipa. libe. Imò nec Princeps censendus erit confirmare actum, in quo enormissima læsio interuenit. Nec eius confirmatio aufert remedium rescissorium, quod ex enormissima læsione cōcedi solet, ut opinantur Bellamera. decis. 502. & Thom. Gramma. decis. 66. nu. 50. 51. & 52. Authoritas namque Principis solum efficit, quæ valeat transactio, quæ alioqui non valeret. Tex. in. c. i. de transactio. Hoc tamen non obstante contra illā omnia opponi poterunt, quæ contra transactiones validas opponi solent, ut optimè cōsiderat Decius in. c. i. de confir. vtil. vel inutil. nu. 7. ad fin. Idque in dolo, metu, subreptione & alia quacunque machinatione proculdubio verum est.

¶ De enormissima autem læsione dubitari solet: utrū aduersus huiusmodi transactiones admitti debeat. In qua questione varia Scrib. tradiderūt. In hoc tamen omnes consentiunt, quæ habita ratione valoris illius rei, quæ ex transactione dimissa est, & quantitatis, quæ dimittenti præstita fuit læsio quantumcunque enormissima consideranda non sit. Nec enim dici potest transigentem deceptum fuisse ex eo, quod rem centum milia aureorū valentem pro mille, vel etiam pro quingentis, seu centum aureis dimisserit. Possibile namque esset actionem, quæ ad illam rem vendicandam sibi competebar, nec tanti estimari debuisse. Quod iurisconsultus sic intelligendus

in l. Lucius s. fina. ff. ad Trebel. ibi. *Quadruplo amplius in hereditate fuisse satis manifestè demonstrat.* Id ipsum ostendit. l. 34. titulo. 14. par. 5. ibi. *Quantoquid quæ montasse aquella parte, quæ quitasse el demandador.* Quæ sic intelligenda est, reiecto intellectu Gregorij. ibi. verbo. *Quantoquid,* dicentis ex ea lege huius quæstionis difficultatem cessare: tamen si nihil amplius: quam. d. l. Lucius. s. fina. eam legem partitarum dixisse, satis com-

35

36

peritum est. *Respectu tamen dubij euentus litis, & valoris: non rei, quæ petebatur: sed actionis ad illam competentis Bar. in. l. 2. C. de rescind. vendi. nu. 6. & in. l. si quis cum aliter. ff. de verbo. obliga. num. 3. post gloss. ibi. verbo. Possè.* (quæ rectè considerata hoc sentit) dixit transactionem ob lationem ultra dimidiam rescindi posse. Sed ex aduerso etiam habita consideratione ad dubium litis euentum, ex latione ultra dimidiam, transactionem rescindendam non esse: dixit, gloss. in c. cum causam. verbo *Resisterent.* de emptio. & vendi. utramque autem opinio. plures sequuntur: aded, ut vix discerni valeat quæ sit magis communis opinio. Quos satis diligenter post ceteros recensuerunt Pinelus 10. l. 2. 1. par. c. 4. nu. 13. & 14. & D. Anton. de Padilla. ibi. nu. 23. Quorum primus opinio. Bar. secundus verò opinio. contrariam probat. atq; Anto. Gabriel. lib. 3. communium opin. tit. de emptio. & vendi. conclus. 1. nu. 68. Qui plura in utramque partem adducit: aded, ut superfluum sit iam in enumerandis harum opinio. authoribus tempus consumere.

36

Cæterum in hac opinio. varietate ea concordia mihi semper placuit, quod scilicet, si latio in transactione etiam habita consideratione ad dubium litis euentum, seu ad actionis valorem solum in modico excessu ultra dimidiam contingat, rescissioni transactionis locus non sit. Non enim eius qualitatatis ea latio est, ut ex illa dolus ex proposito: sed solum re ipsa præsumendus sit, ut in. d. l. si quis cum aliter. ff. de verbo. obliga. communiter Scribentes annotare solent. Ex qua sola transactio rescindenda non est. Si vero ea latio: nedum ultra dimidiam in modico excessu: sed etiam in maximo habito respectu ad litis euentum contingat: veluti, si ultra duplum, vel triplum iusti prætij latio protrahatur, vel aliàs aded maxima latio sit, ut non sit verisimile hominem sanæ mentis absque dolo ex proposito, & machinatione in ea incurrisse, dicendum sit, eam transactionem veluti ex dolo ex proposito verisimiliter factam rescindendam esse. Quod sic optimè resolunt Corneus consilio. 166. numero vñdecimo libro primo. Decius in. l. cum te. numero primo. C. de transactio. Idem Decius consil. 60. nu. 4. Idem consilio. 551. nu. 6. & consil. 203. nu. quarto Thom. Gramma. decisione. 66. numero. 44. 47. & 48. Aymon. consilio.

confi. 151. n. 26. Cagnolus in. d. l. 2. C. de rescind. ven. n. 80. & in. l. si quis maior. n. 37. C. de trāfactio. Xuarez. allega. 22. col. fi. Carolus Moli. ad Alexā. cōf. 42. n. 11. lib. 1. Et plures alij, quos referunt Pinelus in. l. 2. prima par. c. 4. nu. 26. & Dominus Antonius de Padilla ibidē. nu. 23. & Antonius Gabri. lib. 3. commu. opi. tit. de emptio. & vendi. conclu. 1. n. 68. Quę opin. nedum æquitatem habet, vt dixit Pinelus vbi supra sed etiam iuris solidissimis rationibus, & fundamentis comprobatur, vt ex his, quę Scribent. superius citati adducunt, comprehenditur. Ad quod ostendendum sufficit ea sola ratio, de qua paulo ante meminimus, eaq; facilius in trāfactionibus minorū & mulierum admitti solet, vt prædicti Doctores aduertunt. Tamen si non recte illud q̄ de probanda enormissima læsione respectu dubij litis euentus diximus in practicam deduci possit, qua ratione hæc exceptio non facile aduersus transactiones, vel compromissa admittenda erit.

¶ Hæc autem remedia, seu actiones, quę aduersus transactiones intentari 37 posse diximus triginta annis finiuntur, nec vltius protrahi valent. Cum nulla actio: siue personalis, siue realis, siue mixta in longius tempus protrahatur: sed omnes, eo tempore deperire soleant. l. sicut. C. de præscrip. 30. vel quadraginta annorum. l. prima. C. de annal. excep. l. 63. Tauri quę hodie est. l. 6. tit. 15. lib. 4. in nou. leg. Reg. collect.

¶ Quod tempus aduersus omnes successores in infinitum simul, vno atq; 38 eodē tempore currere poterit, omnibusq; etiā nondū natis præiudicabit. Nam etsi in præscriptionibus, & vlcupationibus rerū, vel iuriū Maioratus cōtrarium dicendum sit, vt infra isto libro. ca. 10. n. 3. dicemus. Illud tamen in casu de quo agimus, nō procedit: cum iā ad effectum transigēdi ex Regijs facultatibus bona libera effecta fuerint, perindeq; tanq̄ libera in exercitio, & præscriptione actionū, consideranda sint. Quod, quādo in Regijs facultatibus, seu harū trāfactionū cōfirmationibus adiectum est, quod bona Maioratus ad effectū trāsigendi libera efficiuntur probabiliter dici poterit. Tamen si replicari valeat, quod cum trāfactio, & confirmatio ex dolo ex proposito, & re ipsa, & metu quę in illis interueniunt rescindenda sint. Similiter ea clausula & omnia alia in cōfirmatione, & transactione cōtēta nullius effectus cēseri debeāt: sed potest dici, quod hoc intelligendū sit, iā dolo, seu metu, vel enormissima læsione probatis. Sed interim dum hoc probatū nō est, quo ad ordinē procedēdi, atq; actionū exercitiū, & omnia alia ea bona tanq̄ libera iudicada esse. Id nanq̄ue Regia facultas operatur. Nec dici poterit adhuc quo ad hūc effectū, etiā p̄bationes doli vel metus, aut enormissimæ læsionis admittēdas esse, cū hoc p̄bato, etiā quo ad actio nū exercitiū vel trāfactio, atq; etiā Regia cōfirmatio nō præiudicet. Nam necessariū est hoc ita restringere vt res ipsa in infinitū nō procedat, alioquināq; etiā post mille annos id ipsum à sequentibus successoribus effici pos-

De Hispanorum Primogenijs.

fer, quod satis absurdum futurum esset: de his tamē cum casus contigerit deliberandum erit.

- 39 ¶ Hæ autē transactiones, atq; etiam compromissa laudo, & emologatio ne subsequitis, litis ingressum præcludere solent: aded, vt si de eis excipiat de illis ante litis cōtestationē agendū sit. l. fratris. C. de trāfactio. l. postquā liti. C. de pact. tex. in. c. 1. de lit. cōtesta. lib. 6. l. 7. ti. 16. par. 3. l. 5. ti. 10. ead. par.
- 40 ¶ Sed hoc intelligēdū erit: dū modo hæ exceptiōes in prōptu sint, nec altiorē indaginé requirāt. Si cū facilē expediri nō possint, in sententiā diffinitiuā referuantur. l. nā, & postea. in princi. ff. de iureiurand. ibi. *Si ambigitur an iusurandū sit datum exceptioni locus erit.* vbi gl. verb. *Exceptioni.* id not. quā sequitur Bart. Ang. Fulgo. Paul. Alexā. Iass. & cōmuniter Scrib. ibidē, vbi ipse Iass. nu. 23. hūc esse cōmunem illius. l. intellectū profitetur. Idq; cōprobatur ex regula vulgari quod scilicet, quando aliqua exceptio proponitur in iudicio præparatē, quæ altiorē indaginé requirat, eius decisio in iudiciū præparatū referuāda sit. l. 3. §. ibidē. ff. ad exhib. Quod in. l. is, à quo. in princip. ff. vt in posse. lega. & in. l. ille à quo. §. si testamēto. ff. ad Trebel. & in. l. si na. C. de edict. Diui Hadrian. tollen. & in. l. 4. §. cōdemnatum. ff. de re iudi. & in alijs pluribus locis Scribentes communiter annotare solent.
- 41 ¶ Ex quibus assignatur notabilis cōcordia inter. d. l. 5. tit. 10. part. 3. & l. 10. ti. 3. ead. part. ibi. *Que non se deue el juzgador detener por ellas de yr adelāre por el pleyto principal.* Quarū prior, quæ est. d. l. 5. dixit, Propositis exceptionibus dilatorijs, quæ ex iuriscōmunis dispositione litis ingressum impediunt, supersedendū esse in negotio principali, donec ipsæ exceptiones decidantur. Posterior verò, quæ est. d. l. 10. inquit, quod nō debet iudex immorari in illarū cognitione: sed debet de illis simul cum causā principali cognoscere. Prima nanq; intelligenda est: quādo exceptiones in prōptu sunt, secūda verò, quādo altiorē indaginé requirūt. Idq; apertē insinuat verba. dictę. l. 10. ibi. *Non se deue el juzgador detener por ellas.* Ex quibus verbis cōprehenditur exceptiones, de quibus in ea lege agitur eius qualitatis esse, vt absq; mora, & longo examine de illis ante negotiū principale agi non possit. Sicq; eas leges cōcordat Grego. in. d. l. 5. verbo *Primeramente.* Ea; cōcordia verā, atque iuridica mihi videtur: tametsi sciā pluribus ex. d. l. 10. persuasum fuisse, iā correctā esse iura dicētia, ante litis cōtestationē de exceptionibus litis ingressum impediētib; cognoscendum esse. Sicq; cōmunis stylus in
- 42 Regijs conuentibus inualuit, vt indistinctē proposita exceptione litis ingressum impediēte in vim dilatoriæ, & petita super illa pronunciatione fiat prouisio, vt pars illam proponens litem contestetur referuata exceptione in illud tempus, quo negotium principale definitiuē decidendum est, ex dicta. l. partitarum. Et ex eo etiā quod prope semper huiusmodi exceptiones solcant altiorē indaginé exigere: sed is stylus ad iuris dispositionem

nem potius reducendus erit. Cum enim, vt plurimum in his compromissis & transactionibus ex scripturarum inspectione, & temporis lapsu illico comprehendere possit: vtrum exceptiones aduersus illas propositæ admittendæ, vel reiiciendæ sint. Nec de ipsius exceptionibus ad hoc efficiendū agendū sit, poterit causæ principalis ingressum huius articuli decisis præcedere. Quod si id fieri nō possit, ex eo quod altiore indagine requiratur ad diffinitiuam sententiam reseruandum erit: quando autem negotium censeatur altiore indaginem requirere supra libro. 3. c. 13. nu. 15. annotauimus.

¶ Illud autem vltimo loco sciendum est, quod is, qui ex causa transactionis aliquid ab aduersario recepit, si transactioni ex aliqua causa contrahatur, non aliter audiendus erit: quam reddita ea quantitate, quæ ex causa transactionis sibi præstita est: si id pars aduersa opposuerit. l. si diuersa. ibi. *Refusa pecunia.* C. de transactio. l. cum te fundū. C. de pact. int. emptio. & vendi. & vtrobiq; per Scrib. Id quæ not. Bald. in. ca. 1. §. notandum nu. primo de his, qui feud. dar. poss. Afflict. decisione. 220. num. 4. vbi sic fuisse decisum profiteretur Thom. Gramma. decisione. 66. num. 12. Roland. Valle. qui plura refert conf. 59. nu. 7. & alibi sæpè Scrib. id not. Ex quibus constat non omnino huic articulo conuenire titulo. C. de reputatio. qui ad illum frequenter trahi solet. Nam etsi verum sit, quod quando rescinditur contractus factus à minore ipse debeat restituere omne illud, quod occasione illius contractus ab aduersario recepit ex. d. titulo. C. de reputatio si cut etiam efficiendum est, in transactione. In hoc tamen hæc differunt, quod in transactione statim actione proposita is, qui contendit transactionem ipsam impugnare, tenetur pretium restituere. Nec aliter super ea actione audiri poterit: minor autem petens contractus rescissionem: non tenetur vsque ad finem litis pretium restituere, vt constat ex. l. vnica. illius tit. vbi gloss. verbo. *Debet restitui,* & communiter Scribent. id not. Quod singulariter aduertendum est, ne in hac materia equiuocè procedatur.

¶ Hoc autem in pecunia, vel alia re, quæ occasione transactionis agenti ab aduersario tradita est, procedit. Non autem in pena ex transactione promissa: ea namque non nisi lite iam diffinitiuè decisa peti poterit. Imò nec semper illam soluere tenetur agens si in lite succumbat: sed ab eius solutione excusabitur si habuit iustam causam litigandi, vt in. l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. oblig. Paul. numero quinto Alexand. numero quinto, & sexto, & numero. 18. l. ass. numero. 17. & communiter Scribent. id not. Pro quorum opinio. facit. tex. notab. vbi bona gloss. in. l. de rebus. ff. de arbi.

De Hispanorum Primogenijs. Summaria ex capite sequenti.

- 1 **P**rescriptio longi temporis. 10. vel. 20. annorum nullo modo admittitur in bonis Maioratus etiam cum titulo & bona fide & etiam si res non à prohibito sed ab alio habitata fuerit.
- 2 **P**rescriptio. 30. vel. 40. annorum procedit in rebus Maioratus.
- 3 **P**rescriptio. 30. vel. 40. annorum aduersus possessorem Maioratus cum quo impleta est admittitur non vero contra alios successores.
- 4 **P**rescriptio quacunque inchoata ante Maioratus institutionem, bene procedit in bonis postea in Maioratu insertis.
- 5 **P**rohibitio alienationis superueniens post inchoatam prescriptionem non impedit eam.
- 6 **P**rescriptio contra successorem Maioratus admittitur: quando ab illo denovo incipit.
- 7 **P**rescriptio currit etiam contra successorem Maioratus alienationem scientem: quando res fuit expresse prohibita alienari. & num. 9.
- 8 **I**mpeditus non videtur qui facile impedimentum tollere potest.
- 9 **P**rescriptio immemorialis in rebus Maioratus etiam contra omnes successores admittitur.
- 11 **A**ntiquitas temporis facit ut presumatur assensus Regius in fendi alienatione.

Vtrum in bonis Maioratus præscriptio admittenda sit.

CAPVT X.

Volent etiam prescriptione bona Maioratus extinguui: idcircoq; de hoc etiã extinctionis genere in hac parte agendum erit. Qua in re, vt in ea vera resolutio deinceps habeatur tres communes, ac generales Regulæ, & conclusiones præmittendæ sunt. Prima, in bonis Maioratus prescriptionem longi temporis. 10. vel. 20. annorum nullo pacto admittendam esse. Quæ conclusio clarissimè probatur ex tex. in l. fin. s. fin. autem sub conditione. C. communia de lega. ibi. *Ut nec vsucapio, nec longi temporis prescriptio contra legatarium vel fideicommissarium procedat.* Per quem tex. id in legi temporis prescriptione communiter Scriben. not. Hancque opinionem communem esse profitetur Anton. Gabriel. qui plura in idem adducit libro quinto communium opin. tit. de præscript. conclusione. 13. nu. 1. Quod procedit etiam si adsit titulus & bona fides in præscribente: vbi nanque lex in hibet vsucapionem bona fides possidenti nihil prodest. l. vbi lex. cum simili lib. ff. de vsucapio. Et etiam si res non ab ipso prohibito: sed ab alio tertio bona fide empta fuerit. Cum enim alienandi prohibitio in bonis Maioratu subiectis: in rem: non autem in personam directæ sit, non est attendendum,

dendum, à quo res alienata fuerit: sed vtrum alienata sit. Omnis nanque qui illam alienat aduersus prohibitionem efficit: etsi Maioratus successor non sit: prout supra libro. 1. cap. 4. num. 22. apertissimè probabimus. Perindeque ad quemcunque alienatem decisio tex. in. d. s. sin autem sub conditione, & rationes, quibus Doctores hanc opin. probant adaptari poterunt. Que opi. vera mihi videtur illamque veriore esse profitentur X Suarez allega. 3. pagi. secunda ad fin. Gregorius Lopus in. l. 10. tit. 26. par. 4. in gloss. verbo. *Ni le empece*, col. 8. versiculo. Sit tertius casus, & Ant. Gometi. in. l. 40. Tauri nu. 90. aduersus plures quos refert Pinel. in Auth. nisi tricennale. C. de bon. mater nu. 35. vbi eam opi. pluriū, atque grauissimorū virorū autoritate cōprobat & aduersus quā plures, quos & refert Ant. Gabriel. d. tit. de præscrip. conclu. 12. nu. 14. & 15. Quamuis enim ea opi. cōmunis sit, non tamen præcisè ab his, qui illā sequuntur probatur. Nec etiā ratio qua illam probabimus congruum responsum admittit.

¶ Secunda conclusio sit, in bonis Maioratus, vel fideicommissis subiectis vel alias alienari prohibitis præscriptionem longi temporis. 30. vel. 40. annorum admittendam esse. Cū enim tex. in. d. s. sin autem sub conditione solam præscriptionem longi temporis excludat: consequens est, vt sub ea exclusionē, longi temporis præscriptio non comprehendatur: imò ea à contrariio sensu necessariò admittenda sit. Quod censuerunt Corneus conf. 38. num. 10. lib. 1. & conf. 117. num. 6. cum seq. eod. lib. Ripa. numer. 113. Crotus nu. 140. Loazes. nu. 191. Alciatus. n. 48. & communiter Scrib. in. l. filius familiars. §. Diui. ff. de lega. 1. Grattus cōf. 21. nu. 36. libro. 2. Pinelus qui plura refert in. d. Auth. nisi tricennale. n. 22. Ant. Gabriel. qui hanc cōmunē opi. esse profitetur li. 5. cōmunē opi. cōcl. 13. n. 9. Et alibi sæpè Scri. Ea; opi. vera est: tametsi contrariam, imò quòd in bonis Maioratus, nec etiam longissimi temporis præscriptio aduersus possidentem Maioratum admittenda sit, probare tentauerit Anto. Gomet. in. d. l. 40. Tauri num. 90. versiculo certe ego teneo contrariam.

¶ Tertia conclusio sit præscriptionem longi temporis. 30. vel. 40. annorum in bonis Primogenio subiectis solum porcedere aduersus Maioratus possessorem: non autem aduersus ceteros successores, quorū dies nondū cessit. Cū enim hi non valeant ante diei in quem vocati sunt aduentum agere: consequens est, vt nec aduersus illos præscriptio porcedere possit: nec etiā aduersus nascituros. Impeditis nanque agere, vel his, qui nō sunt in rerum natura, tēpus currere nō potest, nec etiā negligentia imputari. Quod dixit Paul. qui huius opin. præcipuus author esse censetur cōf. 467. incipi. in casu præmissis nu. 2. & 3. lib. 2. Quem sequutus fuit in rebus Maioratus loquēs Roderic⁹ X Suarez allega. 3. vbi notabiliter prosequitur materiā: etsi

De Hispanorum Primogenijs.

non bene citet. d. conf. Paul. Decius conf. 445. numero. 47. Crotus in. d. l. filiusfamiliās. s. Diui. num. 146. vbi Ripa. num. 116. & Loazes. num. 191. Alciatus numero. 48. & communiter Scribent. id not. Curtius luni. conf. 181. nu. 5. & in fin. eiusdem conf. Rubeus conf. 84. nu. 6. Paris. conf. 23. nume. 199. lib. 1. idem in. c. cum non liceat num. 18. in fin. de præscrip. Pinelus qui plura refert: dicens hanc esse cōmunem opin. in. d. Auth. nisi triennale. n. 49. Iterum nu. 55. in princ. tametsi statim. cod. nu. contrariā opin. Imò q̄ præscriptio longissimi temporis aduersus omnes Maioratus successores tā natos: quam nascituros extendatur, probare tentauerit. Sed cōmunem opi. sequutus fuit Ant. Gabriel. li. 5. cōmunium opi. ti. de præscrip. concl. 11. & 13. vbi plures eandē sequētes refert, illamq; in Hispanorū Maioratus loquētes, probant Grego. in. d. l. 10. tit. 26. part. 4. verbo. *Ni le empece.* col. 8. versic. Sit secundus calus, atque Anto. Gomet. in. l. 40. Tauri nu. 90. versic. Quod tamen subintellige. Eaquē opin. proculdubio vera & communis est.

4 ¶ Hęc tamē vltima conclusio, in qua præcipua huius materiæ substantia cōprehēditur multipliciter limitari potest. Primò: nisi præscriptio in vita institutoris, & ante ipsius Maioratus institutionem cēpta fuerit. Tunc namque res Maioratus tēpore ordinario, cū titulo, & bona fide præscribi poterunt, eaquē præscriptio aduersus omnes Maioratus successores protrahenda erit. Quod probatur ex tex. in l. si fundū. ff. de fund. dotal. vbi alienationis prohibitio superueniēs post inchoatam præscriptionē non efficit rem in præscriptibile: imò eo non obstante præscriptio perfici potest. Quem tex. ad id not. Bart. in. l. fin. C. in quibus causis in integrum. resti. nō est necesse. Bal. in. l. 1. nu. 19. C. de ser. fugi. Abb. n. 7. & Parisi. nu. 17. in. c. cum non liceat. de præscrip. Idquē in rebus fideicommissis subiectis, seu aliās alienari prohibitis verum esse censuerunt Crotus. nu. 141. Loazes. n. 191. Alciatus nu. 47. in. d. l. filiusfamiliās. s. Diui Anto. Gabriel. qui plura refert. d. tit. de præscrip. conclusi. 13. nu. 8. Quod pari ratione in præscriptione cēpta post Maioratus institutionem eo tempore, quo Maioratus reuocari poterat dicendum erit. Cū eo tempore non sit quid obstat institutori: quin possit bona Maioratus alienare, & quin etiam aduersus ipsum præscriptio valeat inchoari.

6 ¶ Secunda limitatio, q̄ adueniente die fideicōmissi, vel successionis Maioratus præscribi possit aduersus sequentē successorē: dūmodo ab illo denuō præscriptio lōgi tēporis incipiat: prout optimē declarat Pau. in. d. l. si. s. & quia versic. adde aliā vtilitatem. C. cōmunia de lega. Fulgo. in ead. l. s. fin. autem sub conditione vltimo notab. Corne^o cōf. 117. n. 10. cū seq. li. 1. Ant. Gabriel. qui plura refert. d. titu. de præscrip. conclusione. 13. nume. 17. & 18.

¶ Caterum quamuis hęc limitatio iure cōmuni considerato vera sit: nō tamen

tamen potest ad Hispanorum Maioratus adaptari. Cum enim in illis adueniente die successionis dominium, ac possessio ciuilis, & naturalis bonorum Maioratus in successorem pertranseant: etsi in vita prædecessoris ea bona alienata fuerint, non poterit aduersus Maioratus successorem præscribi: cum in præscribente deficiat possessio ciuilis, atque etiam naturalis. Et sine possessione ciuili præscriptio non procedat regula sine possessione de regu. iuris. li. 6. & etiam contra habentem possessionem ciuilem præscribi non possit. l. malè agitur. Cum simil. C. de præscri. 30. vel. 40. anno.

¶ Tertia limitatio sit: quâdo res Maioratus expressè alienari prohibetur. 7 Cum enim alienatis rebus Maioratus, à proximiori Maioratus successore statim vendicari possint: etiam non adueniente die fideicommissi: prout, supra lib. 1. c. 16. nu. 32. cum seq. ostensum est. Constat etiam contra eundem successorem alienationem scientem statim incipere currere præscriptionem. Quod probatur euidentissimo fundamento: nam ratio præcipua, in qua fundatur opin. dicentium, non præiudicare præscriptionem sequentibus successoribus est, quia agere non possunt: nisi adueniente die fideicommissi, vt Scrib. supra isto. c. n. 3. citati cõsuerunt. Cum igitur in casu de quo agimus statim sequens in gradu agere possit, constat ex die alienationis aduersus illum præscriptionem procedere. Imò non solum in casu de quo agimus, præscriptio currere poterit aduersus primum Maioratus successorem: sed etiam aduersus sequentes successores alienationem rerum Maioratus scientes. Cum enim ipsi quamuis vltiorem gradum teneant, possint primum successorem requirere, vt alienationem reuocet, & illo negligente de eius reuocatione agere. vt in l. peto. §. fratre. ff. de lega. 2. com muniter Scrib. annotare solent, & supra isto lib. c. 1. num. 13. & 14. ostendimus: constat, contra illos etiam posse currere præscriptionem: cum non 8 dicatur impeditus agere, qui faciliè impedimētum remouere potest. l. qui potest facere. ff. de regulis iuris. l. quibus diebus. ff. de condi. & demōst. Per quæ iura id in specie de qua agimus not. Alex. cons. 72. nu. 13. li. 3. Iaco. post Paul. ibi. in l. 2. ff. de iudi. nu. 8. Ant. Rubeus in l. non solum. §. morte. n. 30. ff. de nou. ope. nuntia. Id quæ dixit satis eleganter: quamuis dubius Loazes in d. §. Diui. numer. 121. vbi se remittit adnotata. in Rub. C. de successor. edicto.

¶ Hęc tamen limitatio sublimitanda est: nisi in Maioratu dictum sit, quod Maioratus possessore, bona eiusdem Maioratus alienante vel alienare incipiente dominium, & possessio bonorum Maioratus in sequentem pertranseant, ac si possessor naturaliter mortuus fuisset. Cum enim statim facta alienatione dñium, & possessio ciuilis & naturalis bonorum Maioratus in sequentem successorem pertrahatur, nec sine possessione præscriptio 9 possit:

De Hispanorum Primogenijs.

possit: consequens est, ut nec aduersus successores res Maioratus præscribi valeant. Ad quod semper animaduertendum est: nè in applicatione harum limitationum ad Hispanorum Primogenia æquiuoce procedatur.

- 10 ¶ Quarta limitatio sit: quando præscriptio memoriam hominum excedit, ea namq; omnibus ipsius Maioratus successoribus præiudicabit ex eo, q; ex tanti temporis lapsu, Regia facultas, & omnia ad id necessaria præsumantur. Quod in Hispanorum Maioratus verum esse censuerunt Xua rez. d. allega. 3. pag. 3. Grego. in l. 10. tit. 26. par. 4. verbo. *Nile empeece*. col. 8. fin. a. verbis Anto. Gometius in l. 40. Tauri. nu. 90. ad fin. Quibus adijciendum est assensum Regium in alienatione feudi requisitum, ex antiquitate temporis præsumendum esse: prout opinatur Mattheus de Afflēt. qui plura in idem adducit in c. Imperialem versiculo. 24. Quero. de prohibi. feu. alien. per Frederi. nu. 27. vbi resoluit. 30. annorum lapsum ad id præsumédū sufficere. Hoc autē vltimum in Maioratus adinittendū non erit.

Summaria ex capite sequenti.

- 1 Bona Maioratus non possunt fisco adijci ex delicto Maioratus possessoris.
- 2 Ius patronatus, & alia iura, quæ non possunt transire in heredem extraneū, non possunt transire in fiscum ex confiscatione.
- 3 Feudum non potest transire in fiscum, ex delicto Vasalli.
- 4 Emphyteosis non potest fisco adijci, ex delicto Emphyteote.
- 5 Bona prohibita alienari non possunt transire in Fiscum, ex confiscatione.
- 6 Bona fideicommissi subiecta non possunt transire in Fiscum, ex confiscatione.
- 7 Alienare non potest delinquendo, qui non potest alienare contrahendo.
- 8 Delinquens censetur cum fisco: quasi contrahere.
- 9 Bona, quæ à genere, vel maioribus processerunt, fisco ex delicto nō adijciuntur.
- 10 Delictum prædecessoris non potest præiudicare successoribus in bonis Maioratus.
- 11 Vtus fructus bonorum Maioratus transit in fiscum durante vita possessoris: qualiterque hoc intelligendum sit.
- 12 L. Statius Florus. §. Cornelio felici. ff. de iur. fisc. declaratur.
- 13 Commoditates rerum Maioratus transeunt in fiscum durante vita possessoris: etiam stante expressa alienationis prohibitione.
- 14 Institutor Maioratus non potest disponere, ut commoditates rerum Maioratus nō transeant in fiscum durante vita possessoris.
- 15 Institutor Maioratus potest prohibere: nè vtus fructus transeat in fiscum viuente possessoris.
- 16 Institutor Maioratus potest prohibere: nè commoditates transeant in fiscum viuente possessoris, successionem Maioratus in sequentem successorem transferendo.
- 17 Clausula translationis successionis Maioratus in sequentem successorem, ex delicto possessoris: qualiter apponenda sit.
- 18 Bona Maioratus, vtum possint fisco adijci, ex delicto institutoris.
- 19 Bona alteri donata, vel obligata etiam reuocabiliter non transeunt in fiscum.

Maioratus

- 20 Maioratus in testamēto, vel codicillis institutus reuocatur, ex delicto institutoris, ex quo
pena mortis, vel amissionis bonorum irrogatur.
- 21 L. 4. Tauri, quæ hodie est. l. 3. tit. 4. lib. 1. Noui ordina, declaratur.
- 22 Donatio causa mortis reuocatur, donante ad mortem damnato.
- 23 Maioratus quo ad inducendam reuocationem, ex crimine subsequuto, vel non, cui dis-
positioni comparandus sit.
- 24 Bona Maioratus non confiscantur ex delicto successoris, cui nondum eius successio de-
lata est.
- 25 Bona Maioratus: Vtrum ex criminibus læsa Maiestatis Diuina, & humana & contra
naturam confiscari valeant.
- 26 Maioratus absque Regia facultate institutus: Vtrum ex criminibus læsa Maiestatis Di-
uina, & humana confiscari valeat.
- 27 Facultas Principis, quæ cauetur, ut bona Maioratus non possint ex criminibus læsa Ma-
iestatis Diuina, & humana: Vtrum obseruanda sit.
- 28 Feuda propter crimen læsa Maiestatis Diuina, & humana confiscari possunt etiam in
preiudicium agnatorum.
- 29 Regna ex crimine Hæresis perpetuò confiscari possunt.
- 30 Iura libertorum, & alia iura, quæ non possunt transire in hæredes extraneos ex crimine
læsa Maiestatis fisco adiunguntur.
- 31 Bona Maioratus absque Regia facultate instituti, ex criminibus læsa Maiestatis, Diui-
na, & humana fisco non adiunguntur.
- 32 Iura libertorum ex crimine læsa Maiestatis non confiscantur.
- 33 Feuda, quæ a hæredes extraneos transire non possunt, ex crimine læsa Maiestatis non
confiscantur.
- 34 L. 3. tit. 2. parti. 7. declaratur.
- 35 Feudum antiquum, & familiare non potest fisco ex crimine læsa Maiestatis adijci in se-
quentiam præiudicium.
- 36 Tex. m. c. i. §. denique, quæ fuit. i. causa, benefi. amitten. & tex. in c. i si Vassallus feu-
dum, & in c. i. §. si Vassallus si de feud. sue. cōtro. inter dominū & agna, declaratur.
- 37 Regnū propter hæresim Regis potest ab illo, & eius successoribus auferri si in hoc totius
Christianitatis, vel ipsius Regni damnum quo ad Religionem versetur, nec aliter ei-
dem damno succurri valeat.
- 38 L. 1. C. de bon. liberto. & l. eorum. ff. ad. l. l. Iul. Maiesta. & l. iura liberto. ff. de iure pas-
tro declarantur.
- 39 Bona iure Maioratus alicui atque eius descendētibz a Principe donata, ex crimine læ-
sa Maiestatis confiscari possunt.
- 40 Feudū ob feloniam aduersus dominū commissā, ad ipsum dominū exclusis agnatis reuertitur.
- 41 Donatio ex ingratitudine aduersum donantem commissā reuocatur.
- 42 Regia Pragmatica, a Rege Henrico Secundo lata interseruitur, atque declaratur.
- 43 Feudum concessum in remunerationem seruitiorum ob feloniam non amittitur.
- 44 Ius reuocandi donationem ob ingratitudinem non transit ad hæredes donantis nec da-
tur contra hæredes donatarij.
- 45 Donatio remuneratoria ex ingratitudine non reuocatur.
- 46 Donatio facta pluribus ordine successiuo non reuocatur, ex vnius illorum ingratitudine.
- 47 L. fina. C. de reuocan. dona. declaratur.
- 48 Bonis iure Maioratus a Rege donatis quislibet successor censetur Regis immediatus do-
natarius.

Donatio

De Hispanorum Primogenijs.

- 49 Donatio remuneratoria censetur gratuita in eo, quod excedit valorem meritorum.
- 50 Filius, vel nepos haretici, vel proditoris: Vtrum possit in Maioratu succedere.
- 51 Filius proditoris solum priuatur his, quæ sibi ex vltima voluntate: non autem his, quæ sibi ex contractu deferuntur.
- 52 Leges de crimine lese Maiestatis loquentes non priuant filios iure Primogenituræ iam sibi saltem in spe, competenti tempore criminis commissi.
- 53 Maioratus successio non potest auferri descendentibus, & defferri transversalibus.
- 54 Filij proditorum, & hareticorum: et si infames sint: poterunt tamen succedere in Maioratu: etiam cui dignitas annexa sit: si sibi, obueniat in consequentiam successionis.
- 55 Pœne impositæ aduersus filios hareticorum seu proditorum non extenduntur ad illos, qui tempore commissi delicti nati erant.
- 56 L. 2. tit. 1. parti. 7. declaratur.
- 57 Bona Maioratus eorum proditorum, qui aduersus Carolum. V. Imperatorem, & Ioannam eius matrem anno. 1520. conspirarunt confiscanda sunt ex quadam Pragmatica apud Oppidum de Bormes lata.
- 58 Pragmatica de Bormes tenor apponitur.
- 59 Pragmatica de Bormes: Vtrum vim legis obtineat.
- 60 Henricus Septimus Imperator fecit extrauag. ad reprimendum tempore cuiusdam magnæ rebellionis, quæ assimilatur in hoc Pragmatica de Bormes.
- 61 Disputare non licet de legibus: sed iudicari debet secundum ipsas.
- 62 Pragmatica de Bormes declaratur.
- Pragmatica de Bormes: Vtrum sit genericè interpretanda an ad solam eam proditionem quæ tempore communitatum contingit restringenda.
- 63 Bona Maioratus ex Regia facultate instituti confiscantur, ex crimine lese Maiestatis Diuinæ, & humanæ, & nefando: quando ea crimina in facultate excepta sunt.
- 64 Vtrum bona Maioratus ex Regia facultate instituti confiscentur ex crimine lese Maiestatis Diuinæ, & humanæ, & nefando: quando ea crimina in facultate excepta non sunt.
- 65 L. fina. C. de fideiussor. declaratur.
- 66 Ea, quæ diuersimodo fieri solent non præsumuntur: si in instrumento omissa sint.
- 67 Substantialis non suppletur in instrumento: si à partibus omittantur: etiam si apponi solita sint.
- 68 Rescripta, quæ a communi stylo deuiant de falsitate suspecta esse censentur.
- 69 Princeps concedens facultatem ad instituendum Maioratum potest concedere facultatem ea lege, vt etiam propter crimen lese Maiestatis ipse Maioratus non confiscetur: nisi Maioratus de re ab ipso Rege donata fiat.
- 70 Maioratus in dubio absque Regia facultate institutus censendus est.
- 71 Domus Maioratus subiecta: Vtrum ex crimine lese Maiestatis Diuinæ, & humanæ a possessore commissio diripi possit.
- 72 Domus dirui non valet, ex delicto.
- 73 Reipublicæ expedit sumptuosa vrbis adificia conseruari.
- 74 Domus ex crimine lese Maiestatis Diuinæ, & humanæ, & similibus dirui possunt, & etiam aratro subijci.
- 75 Domus, in qua alteri ius competit non potest ex delicto dirui.
- Domus Maioratus subiecta ex crimine lese Maiestatis Diuinæ, & humanæ, & similibus dirui solent.

Vtrum

Vtrum bona Maioratus subiecta ex criminibus saltem atrocissimis, ab eorum possessore commissis Fisco adijci valeant.

CAPVT. XI.

Est alia, & vltima Primogeniorum extinctionis causa grauissima, mortu criminu perpetratio. Ex qua vidimus interdum maxima Primogenia perisse, eorumque bona in alienas familias translata fuisse: quando ea crimina aduersus Maiestatem Diuinam, vel humanam, vel contra naturam commissa fuerunt. Quod ut frequens, & assiduum est: ita acriori examine tractandum erit, ut autem huius rei substantia comprehendatur genericè: an bona Maioratus ex crimine possessoris, valeant fisco adijci expedendum erit, ut statim videamus: vtrum saltem id ex dictis tribus criminibus effici valeat, seu aliquid speciale circa hec tria crimina à iure statutum sit. Illud autem apud omnes communis decreto receptum est, ut bona Primogenio, vel fideicomisso subiecta, vel alias alienari prohibita non possint venire in perpetuam confiscationem ex delicto possessoris. Quod probari potest, ex sequentibus. Primò: quia ius patronatus, & alia iura, que non possunt transire in heredem extraneum, transire non possunt in fiscum ex confiscatione. l. eorum. ff. ad leg. Iul. Maiest. l. iura libertorum. ff. de iur. patro. Ex quibus iuribus id dixit Bar. in. l. 3. ante num. primu. ff. de interdict. & relega. Ang. in. l. insulam. ff. soluto. matri. Alexan. qui latissime id prosequitur conf. 23. nu. 3. cum seq. li. 1. Idem conf. 89. nu. 1. cum seq. li. 4. Deci. col. 442. nu. 27. cum seq. Hippolitus in. l. fina. nu. 194. ff. de questionibus. Cum igitur bona Maioratus in extraneum heredem transire non valeant, ut notissimum est: consequens est, ut fisco ex delicto adijci non possint.

Secundò: quia feudum antiquum, quod eius qualitas est, ut ad heredes extraneos transire non valeat, non potest transire in fiscum ex confiscatione, quod ex prædicta ratione procedit, & ea etiam non ex facto possessoris agnatis, quibus successio feudi deferenda est prejudicetur tex. in. c. Imperiali. s. illud quoque de prohibita. feud. alie. per Frederi. & in. c. si vasallus si de feu. fue. controuersi. inter dñm & agna. vbi pbat, quod confiscatis bonis vasalli, non confiscatur feudum: sed reuertitur ad dñm, vel ad agnatos. Idque ex his iuribus & alijs dixit Bar. in. d. l. 3. ff. de interdict. & relega. n. 1. & 2. Idem in. l. si finita. s. si de vctigalibus. n. 3. ff. de dano infecto. vbi Roma. col. 2. & Alex. n. 29. & 30. hac communè opi. esse putentur Deci. col. 445. n. 69. Iaco. de Sancto Georg. de feud. verbo. dictique vasalli in. 1. nu. 61. cum seq. Ruinus. conf. 23. nu. 32. libro. 5. Curtius Iunior conf. 4. nu. 20. Rubeus conf. 154. nu. 2. Boerius decisio. 264. num. 7. &

De Hispanorum Primogenijs.

nu. 7. & 8. Idē decif. 278. nu. 7. Julius Clarus lib. 4. receptatum senten. s. secundum questionē. 84. in princip. & alibi sæpè Scrib.

4 ¶ Tertiò: quia id ipsum etiam in Emphyteosi, quæ ad extraneos hæredes transire non potest comuni voto decisum est. Bar. in. d. l. si finita. s. si de vectigalibus. nu. 8. cuius opinio. dixit communem esse A postilla, ad Ang. de malef. verbo. & eius bona nu. 16. & Alex. conf. 23. nu. 5. lib. 1. Julius Clarus. lib. 4. recepta. senten. s. Emphyteosis quæstione. 29. eamque opinio. communem appellat Bernardus Diaz. in sua practica. c. 124. col. 1.

5 ¶ Quartò, hoc etiam aperiùs probatur ex text. in. l. Imperator. ff. de fideicommiss. liberta. Per quem text. dixit Bart. ibi. nu. 1. quod bona prohibita alienari non possunt transire in fiscu ex confiscatione, vbi ad id allegat text. in. l. si in libertinum. ff. de bon. liberto. & alia iura. Quod etiam dixit idem Bar. in. l. si quis in tantã. C. vide vi. nu. 12. vbi de hoc ponit elegantē distinctionem. Aut enim, vt ipse inquit, prohibitio alienationis solum fauore ipsius delinquentis facta fuit, & ea bona sic alienari prohibita possunt ex eius delicto confiscari, aut alienationis prohibitio facta fuit fauore alioru, & eo casu confiscari non possunt. Quod etiam repetit idem in. d. l. si finita. s. si de vectigalibus. nu. 13. Bald. in. l. legatarius. ff. de excusa. tuto. Ange. de malef. verbo. & eius bona publicamus nu. 13. Segura. in. l. coheredi. s. cum filie. ff. de vulga. n. 73. Iass. in. l. filius familias. s. Diui in rep. 9. ff. de lega. 1. vbi Ripa. nu. 47. & Ambro. de Opizo. nu. 47. & 48. id ipsum profitentur. Decius conf. 442. num. 26. cum sequentib. Soci. conf. 121. num. 22. libro quarto Illustrissimus D. Didacus de Couarr. qui hanc communem opinionē appellat. in regula possessor. 3. part. s. 1. nu. 6. Ruinus conf. 169. num. 13. libr. 1. Rolan. Valle. conf. 56. num. 8. cum seq. & conf. 31. num. 25. Grammatas de cisione. 6. nu. 14. Chass. in consue. Burgun. Rub. secunda. s. 2. n. 5. Claudius in. l. si ita quis. s. ea lege. col. 8. ff. de verb. obligat. Cremenfis sing. 86. Bernard. Diaz. in sua practi. capit. 124. col. 1. Aegidius Bofsius tit. de bonorum puplica. num. 34. Rubeus conf. 154. num. 2. vbi hanc opinionem communem esse profitetur. Quod & alibi sæpè Scribent. passim dicere solent.

6 ¶ Quintò: quia nō solum hoc in bonis expressè alienari prohibitis: sed & in his, quæ fideicommissio subiecta, atq; solū tacitè alienari prohibita sunt, procedit: quauis inter hæc sit differentia quo ad vitā possessoris, de quo statim dicem⁹. Quod probatur ex text. in. l. ex facto. s. ex facto. ff. ad Treb. l. Statius Florus. s. Cornelio Felici. ff. de iur. fisc. l. cum pater. s. hereditatem. vbi communiter Scrib. id notat. ff. de lega. 2. Per quæ iura id not. pp̃ omnes Scrib. quos paulò antè in bonis alienari phibitis citauim⁹. Idq; not. Alex. cōf. 23. n. 1. li. 1. Iass. in. l. si. s. sed quia. n. 1. C. cōmunia de lega. Ripa. in. d. l. ex facto. s. ex facto. n. 11. Io. Igneus in. l. fina. n. 19. ff. ad Syll. & alibi sæpè Scrib.

¶ Sextò:

¶ Sextò, quia qui non potest alienare contrahendo in præiudicium alterius, similiter non potest illi præiudicare delinquendo. l. si filius. C. de bono proscripto. Per quem text. id dixit Bar. in. d. l. si fin. ita. s. si de vectigalibus. n. 12. Alex. d. consil. 23. n. 6. lib. 1. Quod & omnes Scribæ paulò ante citati aperteissime censuerunt. Quibus adjicitur, delinquentem ex delicto cum Fisco quasi contrahere, & in illum bona quasi ex contractu alienare. l. Imperatores. ibi. *Tunc ipsum panem subdidisti.* ff. de iur. Fisci. text. in prin. in. de obli. quæ ex delicto nascuntur. l. omnem. ff. de iudi. & in Auth. ut omnes obedi. iudi. s. & hoc considerantes. coll. s. cum alijs.

¶ Septimò, id ipsum probatur ex text. in. l. 3. ff. de interdic. & relega. ubi dispositum est, qd ille qui commisit aliquod delictum, ex quo bona illius veniunt Fisco adjicienda, tantum amittit bona sua propria & libera, non autem illa, quæ à genere, vel à maioribus suis habuit, generique restituenda sunt. Quod etiam probatur ex text. in. l. emancipatum. s. fina. ff. de legato. l. si dotem. cum similib. C. de iur. doti. & utrobique per Scribæ.

¶ Octavò & ultimò, quia in bonis Primogenio, vel Maioratus subiectis, delictum prædecessoris non potest nocere, vel præiudicare successoribus, quoad perpetuam confiscationem: Io. And. Hostien. & communiter Scribæ in. c. licet de uoto. Ball. in. l. exequutoiem. C. de exequu. rei iudi. n. 39. ad fin. Soci. conf. 121. n. 22. lib. 3. Boerius decis. 278. n. 6. Grego. Lopez in. l. 6. tit. n. part. 6. verb. *Que la non pudiesse vender.* Anto. Gometius in. l. 40. Tauri. n. 91. ubi latissime prosequitur materiam: quod adeò clarum atque apertum est, ut in casu de quo agimus, ulteriori comprobatione non indigeat.

¶ Caterum, etsi verum sit, qd bona Maioratus non valeant in Fiscum ob delictum possessoris transire: illud tamè absolutum est, qd ususfructus bonorum Maioratus valeat in Fiscum transire, durante vita eiusdem possessoris. l. Statius Florus. s. Cornelio felici. ff. de iur. Fisci, ubi communiter Scribæ in re fideicommissio subiecta id annotare solent. Quod in re fideicommissio, vel Maioratus simpliciter subiecta absq; expressa prohibitione alienandi. DD. communiter admittunt. Sed si in Maioratu, vel fideicommissio expressa alienandi prohibitio adiecta sit, communiter etiam voto receptum est: nec ususfructum durante vita possessoris in Fiscum transire: prout sup. lib. 1. c. 20. n. 2. ostensum est. Et quavis circa istam conclusionem Scribæ multum insistant: verè tamè inter illa, & ea, quæ ex. d. s. Cornelio felici. deducit, parum distat: quavis enim ususfructus rei prohibita alienari, etià durante vita possessoris in Fiscum transire non possit: poterunt tamè commoditates rei etià expressè prohibita alienari, in Fiscum durante vita possessoris transire: cum ex his non sequatur bonorum Maioratus alienatio, nec in illis ius aliquod reale constituat. quod effectum prope idem erit: prout sup. d. c. 20. p. 12. cum duobus præced. satis

De Hispanorum Primogenijs.

apertè ostendimus. Idque sum mè aduertendum est. Vidimus nanque vi-
ros peritissimos circa hæc æquiuocè processisse.

¶ Quod aded verum est, vt etiam si Maioratus institutor expressè prohi-
beat, q̄ durante vita possessoris, commoditas rerum eiusdem Maioratus
in Fiscum non transeat, nihilominus in illum transire debeat: cū id so-
lo fauore possessoris introducū sit, nec possit Maioratus institutor effi-
cere, vt commoditates bonorum ipsius Maioratus possessoris Fisco non
adijciantur: cū ex hoc præiudiciū aliquod Maioratu non inferatur,
iamque in hoc non de ipsius Maioratus conseruatione, sed de Fisco frau-
dando, & possessorè delinquentè subueniendo, absque aliqua alia ratio-
ne agatur, quod Maioratus institutori permissum non est: *tex. in d. l. filius
familiæ. s. Diu. ibi. Nec Fisco fraudi esse. Nec poterit Maioratus institutor
facere, vt leges in testamento suo locum non habeant. l. nemo potest. ff.
de lega. 1.*

¶ Quibus non obstat illud, quod dixit Hippolitus sing. 314. vbi inquit, q̄
quamuis dominium vtile eorum bonorum, quæ alienari prohibita sunt,
possit in vita possessoris in Fiscum transire, ex *tex. in d. s. Cornelio felici.*
illud tamen non transibit, si id testator expressè prohibuerit. Nam etsi in
translatione vtilis dominij, vel iuris vsusfructus illud verum sit, cū hac
omnia sub alienationis prohibitione comprehendantur, ex *l. fina. C. de
reb. alie. non alie.* Ratio tamen illa non potest ad bonorum Maioratus
commoditates adaptari: ex quarum translatione in Fiscum alienatio nō
inducitur, nec in hoc Maioratus, sed solius possessoris eiusdem præiudiciū
versatur. Quibus adijcienda sunt quæ supra isto cap. n. 5. diximus, ex Bar.
in *l. si quis in tantam. C. vnde vi. & alijs probantes.* q̄ quando prohibitio
alienationis solū fauore prohibiti facta est, possunt bona illius ex deli-
cto confiscari.

¶ Hoc tamen intelligendum est, quando Maioratus institutor simplici-
ter dixit, quod non possent ex delicto Fisco adijci commoditates bono-
rum Maioratus, durante vita possessoris, illos ab ipso possessorè non aue-
rendo: sed si dixisset, q̄ non possent confiscari commoditates, etiam in vi-
ta possessoris, nec per momentum, sed statim dum tractatum fuerit de
delicto committendo, bona in sequentem successorem pertranscant, il-
lud iure facere poterit. In hoc nanque casu non de sola delinquentis vti-
litate, sed de familiæ conseruatione agitur: cū bona Maioratus ab ipso
delinquentè auferantur, & in non delinquentem transferantur. Quod
iustè fieri potest: prout ostendit Anto. Gometius sic intelligēdus in *l. 40.
Tauri, n. 21. vers. Quod tamē sing. limita, & intellige.* Vbi quodāmodo
æquiuocè circa hæc loquutus fuit. Idque nos supra lib. 2. cap. 12. numero